

2024

TILINPÄÄTÖS 2024

Kunnanhallitus 24.3.2025
Kunnanvaltuusto 26.5.2025

SYSMÄ

1. TOIMINTAKERTOMUS	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	5
1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	7
1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	8
1.1.6 Kunnan henkilöstö	9
1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	10
1.1.8 Ympäristötekijät.....	10
1.2 Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen	10
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	12
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	12
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	15
1.5 Kokonaistulot ja -menot.....	20
1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous	21
1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	21
2 Konsernin toiminnan ohjaus	21
1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	21
1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	22
1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	23
1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	30
1.8.1 Tilikauden tuloksen käsittely	30
1.8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	30
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	31
2.1 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tavoitteiden toteutuminen	31
2.1.1 Käyttötalouden toteutuminen	31
Toimintaympäristövaliokunta	58
2.1.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen ulkoiset ja sisäiset.....	63
2.1.3 Investointien toteutuminen.....	65
2.1.4 Rahoitusosan toteutuminen	67
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	67
3.1 Kunnan tilinpäätöslaskelmat	67
3.1.1 Tuloslaskelma	67
3.1.2 Rahoituslaskelma	69
3.1.3 Tase	70

3.2. Konsernilaskelmat.....	74
3.2.1. Konsernin tuloslaskelma	74
3.2.2 Konsernin rahoituslaskelma.....	75
3.2.3 Konsernitase.....	76
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	78
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	78
Pysyvät vastaavat	78
Sijoitukset.....	78
Vaihto-omaisuus	78
Rahoitusomaisuus	78
Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus.....	78
Jaksotukset	78
Kuntayhtymät.....	79
Tytäryhtiöt.....	79
Osakkuusyhtiöt.....	79
Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus.....	79
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	80
4.3 Tasetta koskevat liitetiedot.....	85
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	85
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	87
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	89
4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot	90
5. ERIYTETTY TILINPÄÄTÖKSET.....	91
5.1 Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltotaseyksikön tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut	91
5.2 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	97
5.3 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot	105
.....	105
Pysyvät vastaavat	105
Sijoitukset.....	105
Vaihto-omaisuus	105
Rahoitusomaisuus	105
Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus.....	106
Jaksotukset	106
5.4 Vesihuoltolaitoksen vaikutus kunnan talouteen.....	109
ALLEKIRJOITUKSET	111
7. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA.....	112
SEKÄ SÄILYTYSAJOISTA.....	112
Säilytys.....	112

1. TOIMINTAKERTOMUS

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kuntajohtajat. Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Sysmän kunnan tilinpäätös vuodelta 2024 on odotetun positiivinen ja voimme olla siihen tyytyväisiä. Tilinpäätös näyttää noin 2,08 miljoonan ylijäämää, jota voimme pitää varsin hyvänä tuloksena. Tämä kertoo myös kunnan elinvoiman ja talouden hallinnan kohtuullisen hyvästä tilasta tällä hetkellä. Tulevaisuuden ennustaminen on nykymaailmassa vaikeaa, mutta talousarvion suunnitelmavuodet 2025-2027 näyttävät olevan vielä positiivisia. Miten tuleva valtionosuusuudistus kohtelee Sysmää, on vielä arvoitus?

Sysmän kuntakortista (kunnan www-sivut), jonka otimme käyttöön vuonna 2024, löytää reaaliaikaiset tunnusluvut ja automatisoidun tilannekuvan kunnan kehityksestä yhdessä pake-tissa valmiiksi koottuna ja visualisoituna.

Vaikka kunta on saavuttanut merkittäviä taloudellisia sekä sosiaalisia tavoitteita ja tulevaisuuden näkymät ovat varmasti valoisammat kuin monessa muussa samankokoisessa Suomen kunnassa, niin pitää olla rohkeutta katsoa myös lukujen taakse. Kunnalla on merkittävästi korjausvelkaa, jota on kertynyt vuosien varrella mm. kunnan omistamaan vuokratoloyhtiöön, lisäksi kunnan katu- ja viemäriverkosto tarvitsee toimenpiteitä. Asioihin on toki nyt reagoitu vuoden 2025 talousarviossa ja investointiohjelmassa. Kaikkea ei vuodessa tai kahdessa kuitenkaan kuntoon laiteta, vaan tässäkin vaaditaan pitkäjänteisyyttä, suunnitelmallisuutta sekä päättäjiltä yksituumaisuutta päätöksenteossa.

Monen suomalaisen kunnan väkiluku vähenee ja kuntien talous on tulevaisuudessa entistä tiukemmalla. Sysmän väkiluku on tällä hetkellä noin 3 400 henkilöä, kun se oli vielä vuonna 2014 noin 4 000 henkilöä. Kuntalaisista noin 8 % on alle 15-vuotiaita ja noin 46 % yli 64-vuotiaita (vuoden 2023 tiedot, Tilastokeskus 2024). Tilastokeskus on arvioinut väkiluvun vähenemisen olevan jatkossa noin 50 henkilöä vuodessa. Sysmässä kuntalaisten määrä paimnottuu vanhempiin ikäluokkiin, joten väkiluvun lasku on jatkossa todennäköisesti tätäkin suurempaa. Mikäli emme tee tilanteelle mitään ennusteet toteutuvat esitetysti ja Sysmän tulevaisuus näyttää haasteelliselta.

Tulevaisuuteen ei kuitenkaan tarvitse alistua, vaan voimme itse pyrkiä vaikuttamaan ennusteisiin ja sen toteutumiseen omilla toimenpiteillämme. Voimme ryhtyä rakentamaan

edellytyksiä tulevaisuudelle, jonka haluamme ja koemme tavoittelemisen arvoiseksi. Tehtävässä onnistuminen ei ole varmaa, mutta voimme kuitenkin tehdä yhdessä parhaamme. Yhteistyö ja yhteisöllisyys ovat avainasemassa. Tästä hyvänä esimerkkinä Sysmän päättäjien viime vuonna työstämä tahtotilaprojekti 2032, jonka loppuraportissa mm. todetaan:

"Kunnan hyvä tulevaisuus edellyttää, että onnistumme kääntämään väkiluvun kasvuun ja tasapainottamaan ikäjakaumaa. Tästä syystä esitämme Sysmän kehittämisen tavoitteeksi

Sysmä on hyvä paikka kaikenikäisille asua ja elää.

Hyvä paikka tarkoittaa, että kaikenikäiset kuntalaiset - vauvoista ikäihmisiin - kokevat, että kunta huomioi heidän arkitarpeensa ja elämä kunnassa on heille mielekästä. Jäljempänä kuvaamme, mitä asioita sidosryhmät kokevat itselleen tärkeiksi ja miltä osin kunta voisi vaikuttaa niiden myönteiseen kehittymiseen."

Linjaus on hyvä, mutta pitää muistaa, että tulevaisuus on ennen kaikkea tekemisen asia. Yhdessä tekemällä me siinä onnistumme tai epäonnistumme.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia kuntalaisia, yrityksiä ja yhteistyökumppaneita heidän panoksestaan ja sitoutumisestaan Sysmän kuntaan. Vapaa-ajan asukkailla on ollut ja tulee olemaan tärkeä rooli Sysmän elinvoiman kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Yhdessä voimme katsoa luottavaisesti kohti tulevaisuutta, Päijänteen pintaa, Sysmän metsiä sekä peltoja, jotka meille elinvoimaa ja iloa tuovat. Olkaamme myös kiitollisia tästä kaikesta!

Sysmässä 20.3.2025

Lasse Peltonen
Vt. kunnanjohtaja

SYSMÄN KUNNAN TOIMIELINORGANISAATIO vuonna 2024

KUNNANVALTUUSTO (21)

KUNNANHALLITUS (9)

- hallinto ja talous
- elinvoima
- henkilöstöpolitiikka
- maankäyttö, asuminen
- ympäristöterveydenhuolto

Esittelijä: Kunnanjohtaja

Lomituspalvelujen paikallisyksikkö

- toimialue 33 kuntaa ja 20 kaupunkia
- toimeksiantosopimus Mela

Esittelijä: Kunnanjohtaja

NUORISOVALTUUSTO
VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTO

SYSMÄN NEUVOTTELUKUNTA

KAAVOITUSTOIMIKUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNTA (5)

KESKUSVAALILAUTAKUNTA (5)

HYVINVOINTIVALIOKUNTA (7)

- varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio
- vapaa sivistystoimi

Esittelijä : Yhtenäiskoulun ja lukion rehtori

- kirjasto, kulttuuri, nuoris- ja liikuntatoimi, elokuvatoimi

Esittelijä: hallintojohtaja

TOIMINTAYMPÄRISTÖVALIOKUNTA (7)

- infra
- kiinteistöt
- jätehuolto

Esittelijä: tekninen johtaja

TIE- JA LUPAJAOSTO (3)

Esittelijät: rakennustarkastaja-rakennusmestari

tieasioiden ja ympäristötoimen osalta ympäristönsuojelutarkastaja

KUNNANVALTUUSTO 2021-2025

pj. Kotolahti Veikko	yrittäjä, eläkeläinen	KESK
I varapj. Seppänen Timo	toimitusjohtaja, eläkeläinen	AVOIN S
II varapj. Lahtinen Anuliisa	luokanopettaja KM	KOK
Aromaa Timo	perushoitaja	PS
Einonen Esa	eläkeläinen	SDP
Hildén Jesse	pelastaja	PS
Hiltunen Arja	eläkeläinen	SDP
Hopeasaari Juho	maanviljelijä	KESK
Juhola Hannu	toiminnanjohtaja	AVOIN S
Järvinen Mika	yrittäjä	KOK
Kalliosaari Mirja	sairaanhoitaja ylempi AMK, asiakaspääll.	PS
Kantonen Vesa	teollisuustyöntekijä	KESK
Karola Lilli	terveydenhoitaja AMK, maatalousyrittäjä	AVOIN S
Vuorensola Heli	sosionomi YAMK, projektipäällikkö	KESK
Kyllönen Veikko	eläkeläinen	AVOIN S
Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa	luokanopettaja	KESK
Palm Pekka	yrittäjä	AVOIN S
Rimpioja Nette	opiskelija	AVOIN S
Sinisalo Maija	maatalousyrittäjä	KESK
Tommola Mia	yrittäjä	KOK
Virolainen-Nurminen Eija	toimittaja, yrittäjä	KESK

Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet:

KESK	7
Avoin Sysmä	6
Kok	3
PS	3
SDP	2
yhteensä	21

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Vuonna 2024 kuntatalous kohtasi merkittäviä haasteita. Kuntien tulot kasvoivat hitaasti, kun verotulot pysyivät ennallaan ja valtionosuudet eivät nousseet odotetusti. Kuntien menot kuitenkin kasvoivat kustannusten nousun vuoksi. Tämä johti monissa kunnissa tiukkaan taloudenpitoon ja säästötoimenpiteisiin. Kuntien velkaantuminen kasvoi hieman, mutta useimmat kunnat onnistuivat pitämään taloutensa tasapainossa tiukan budjettikurin ansiosta. Tästä syystä kuntien helmikuussa julkaistut ennakkolliset tilinpäätösluvut eivät olleetkaan niin huonoja, kuin mitä Kuntaliiton elokuussa teettämän talousbarometrin perusteella olisi voinut olettaa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisvuodesta noin miljardilla eurolla, ollen 3,2 miljardia euroa. Tilikauden tulokset säilyivät kuitenkin hieman yli miljardi euroa positiivisena. Kuntien taloustilanteiden heikentymisestä huolimatta negatiivisten vuosikatteen tehneiden kuntien määrä laski edellisestä vuodesta. Alustavien tilinpäätösarvioiden mukaan niitä oli 11, kun määrä edellisellä vuonna oli 15.

Päijät-Hämeessä kunnat ovat kohdanneet haasteita, mutta ovat myös löytäneet mahdollisuuksia parantaa taloudellista tilannettaan. Kuntien on jatkossakin sopeuduttava muuttuvaan väestörakenteeseen ja kasvaviin kustannuksiin. Investoinnit infrastruktuuriin ja ympäristöystävällisiin hankkeisiin ovat keskeisiä tulevaisuuden kannalta. Haasteista huolimatta myös monissa Päijät-Hämeen kunnissa onnistuttiin tekemään ennakoitua paremmat tilinpäätökset. Kuntien vastuulle siirtyneiden uusien velvoitteiden hoitaminen tekee jatkossa talouden ennustamisesta haastavaa. Te-uudistus aiheuttanee kunnissa ennakoimattomia kustannuksia ja maailmantalouden epävarmuus siirtäne talouden elpymistä.

Valtiontalouden näkymät olivat vuonna 2024 varovaisen optimistiset. Hallitus pyrki vakauttamaan julkista taloutta ja vähentämään velkaantumista. Tämä sisälsi menojen leikkauksia ja verotuksen kiristämistä. Valtion velka oli vuoden lopussa noin 169,41 miljardia euroa, mikä tarkoitti noin 27 352 euroa per asukas. Hallitus pyrki myös edistämään talouskasvua investoimalla tutkimukseen ja kehitykseen sekä tukemalla uusiutuvan energian hankkeita. Verojen ja valmisteverojen korotukset nostivat kuluttajahintoja, silti kuluttajahintojen keskimääräinen vuosimuutos oli vain 1,6 prosenttia. Osittain tähän oli syynä energian halpeneminen ja korkokannan lasku. Vuonna 2025 inflaation odotetaan olevan 2 prosentin tuntumassa osittain välillisen verotuksen muutosten vuoksi.

Donald Trumpin marraskuinen valinta Usan presidentiksi on jo nyt aiheuttanut takapakia suhdannekäänteiden keskeisiin ajureihin. Markkinat ovat heilahdelleet ja pörssikurssit ovat laskeneet niin Usassa kuin muuallakin maailmassa. Trumpin määräämät tuontitullit lisäävät kauppajännitteitä ja vaikuttavat toimitusketjuihin. Trumpin ulkopoliittikka voi lisätä jännitteitä erityisesti Kiinan ja Venäjän kanssa, mikä voi vaikuttaa globaaliin vakauteen ja talouskasvuun. Nähtäväksi jää mikä vaikutus hänen politiikallaan on globaaleihin ilmastotavoitteisiin ja energiamarkkinoihin.

Vuonna 2024 bruttokansantuote supistui 0,1 prosenttia. Tämä johtui pääasiassa heikosta yksityisestä kulutuksesta ja investoinneista erityisesti asuntorakentamisen sektorilla. Vaikka julkinen kulutus kasvoi, se eri riittänyt kompensoimaan muiden sektoreiden heikoutta. Vuoden loppua kohden talous alkoi kuitenkin osoittamaan elpymisen merkkejä ja BKT:n odotetaan kasvavan Kuntarahoituksen ennusteen mukaan 1,5 prosenttia vuonna 2025 ja 2 prosenttia vuonna 2026.

Tilastokeskuksen kansantalouden kirjanpidon ja kuntien alustavien tilinpäätösennakoiden mukaisesti valtionhallinnon alijäämä oli 12,5 miljardia euroa, kun se edellisenä vuonna oli 8,1. Kuntien kirjanpidollinen tulos oli n. 1 miljardia euroa ja toiminnan ja investointien rahavirta noin 470 milj. euroa. Valtionvarainministeriön joulukuisessa talouskatsauksessa valtionhallinnon alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistumaan talouden elpymisen ja hallituksen toimien myötävaikutuksella.

Vuonna 2024 työttömyys nousi Suomessa merkittävästi. Työttömyysaste oli vuoden lopussa 8,1 %. Entistä suurilukuisempi työnhakijoiden joukko kilpailee entistä harvemmista työpaikoista. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt selvästi varsinkin julkisen sektorin toimialoissa, mutta myös yksityisellä sektorilla. Avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2024 33 000, vuoden 2023 vastaava luku oli 54 500. Osa-aikaisten osuus avoimista työpaikoista oli 21,2 % kun vuonna 2023 vastaava osuus oli 22 %:a. Myös määräaikaisten osuus avoimista työpaikoista laski, ollen 30 %:a, kun edellisvuonna vastaava luku oli 35 %:a. Työllisyys laski edelleen vuonna 2024 taantuman vuoksi. Työllisyysasteen ennustetaan kääntyvän uudelleen nousuun vuonna 2025.

Sysmässä oli joulukuussa työttömiä työnhakijoita 162, vuoden 2023 lopussa 141. Näistä lomautettuina oli 21 henkilöä. Työttömien osuus työvoimasta oli 12,9 prosenttia. Avoimia työpaikkoja puolestaan oli joulukuussa 11 kpl. Päijät-Hämeessä oli 31.12.2024 työttömiä työnhakijoita 13 524 henkilöä ja työttömyysaste oli 14,6 prosenttia.

Sysmän väkiluku 31.12.2024 oli tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella 3428. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen väkiluku oli vuoden lopussa 204 781..

2022	Q1	Q2	Q3	Q4	Summa
Luonnollinen väestönlisäys	-27	-24	-16	-10	-77
Kuntien välinen nettomuutto	2	-1	-13	9	-3
Nettomaahanmuutto	1	6	0	-1	6
Summa	-24	-19	-29	-2	-74

2023	Q1	Q2	Q3	Q4	Summa
Luonnollinen väestönlisäys	-16	-19	-14	-15	-64
Kuntien välinen nettomuutto	-4	22	0	12	30
Nettomaahanmuutto	2	10	3	8	23
Summa	-18	13	-11	5	-11

2024	Q1	Q2	Q3	Q4	Summa
Luonnollinen väestönlisäys	-20	-25	-17	-19	-81
Kuntien välinen nettomuutto	7	-1	0	9	15
Nettomaahanmuutto	-1	-2	-1	2	-2
Summa	-14	-28	-18	-8	-68

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kuntastrategian 2023-2025 päivityksessä Sysmän arvot ovat uudistuminen, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Visiona 2030 on "Askel edellä, yhdessä." Strategian päivitys hyväksyttiin valtuustossa 19.12.2022. Strategian painopisteet ovat

1. Elinvoimainen
2. Hyvinvoiva
3. Uudistava

Strategian painopisteille valtuusto hyväksyi tavoitteet ja mittarit. Toimielimet määrittivät kuluven vuoden puolella toimenpiteet em. tavoitteiden toteuttamiseksi ja annetuilla mittareilla mitattaviksi.

Hallintosääntöä on päivitetty 1.1.2025 alkaen. Muutos hyväksyttiin 18.11.2024 kunnanvaltuustossa § 52.

Toimintatuotot olivat 17,5 M€ (16,6 M€).

Toimintakulut olivat 25 M€ (25,3 M€) ja toimintakate oli -7,4 M€ (-8,6 M€).

Sijoituksien arvonalautusta kirjattiin 3 234 €. Arvonalentumisia kirjattiin 61 495 € Kas-tellin kiinteistöistä.

Verotuloja toteutui 7,47 M€ (7,489 M€). Kunnan tuloveroja kertyi 3,9 M€ (3,977 M€). Kiinteistöverojen toteuma oli 2,487 M€ (2,186 M€), kiinteistöveroja nosti maapohjan veron eriyttäminen yleisestä kiinteistöveroprosentista (0,95) ja verokannan nosto 1,3 %:iin. Yhteisöveroja toteutui 1,0 M€ (1,3 M€).

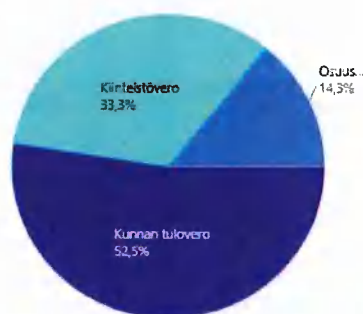
Kiinteistöveroprosentit pidettiin ennallaan maapohjan kiinteistöveroa lukuunottamatta. Tuloveroprosentti oli 6,4 %:a.

SYSMA

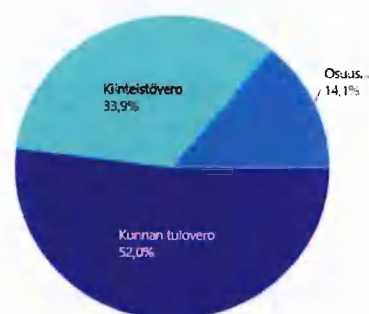
Ympyrä - Verotulot
lyhyen kanta

1/1
11.11.2024

Joulukuu 2024
vuoden alusta

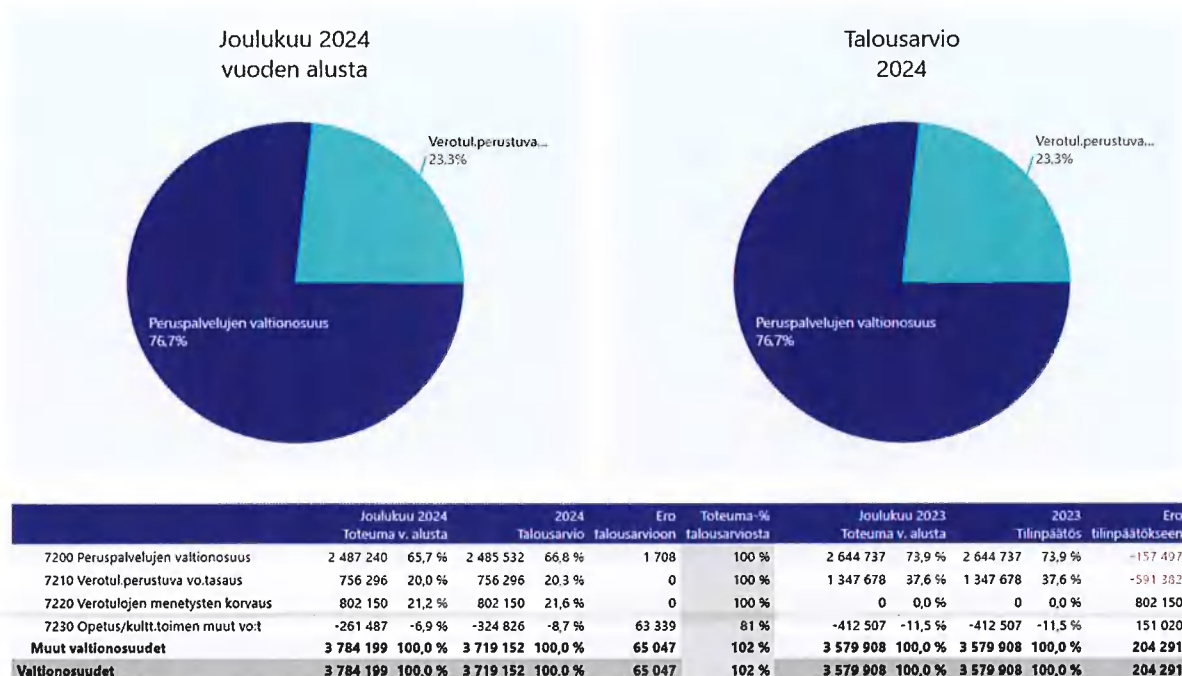

Talousarvio
2024

	Joulukuu 2024			2024			Ero	Toteuma-%	Joulukuu 2023			2023	Ero	
	Toteuma v. alusta			Talousarvio					Toteuma v. alusta			Tilinpäätös		
7000 Kunnan tulovero	3 920 736	52,5 %		3 869 000	52,0 %	51 736	101 %		3 977 628	53,1 %		3 977 628	53,1 %	-56 892
7010 Kiinteistövero	2 487 606	33,3 %		2 520 000	33,9 %	-32 394	99 %		2 186 496	29,2 %		2 186 496	29,2 %	301 310
7020 Osuus yhteisöveron tuotosta	1 065 255	14,3 %		1 049 000	14,1 %	16 255	102 %		1 324 996	17,7 %		1 324 996	17,7 %	-259 741
Verotulot	7 473 596	100,0 %		7 438 000	100,0 %	35 596	100 %		7 489 120	100,0 %		7 489 120	100,0 %	-15 523

Valtionosuudet olivat 3,78 M€, (3,58 M€). Valtionosuuksia kasvatti okm-vossin piene-
neminen

Vuoden 2024 suurin investointi oli Liikuntapuiston rakentaminen. Muita suurempia investointikohteita olivat Lajitteluaseman osto, jätevedenputsari, Olavin toimintakeskuk-
sen osuuden osto Tainionvirran seurakunnalta sekä tilojen muutostyöt lukiota varten.
Ohrasaaren sillan rakennustyöt jatkuivat, mutta siltahanke jäi kesken urakoitsijan men-
tyä konkurssiin. Silta valmistuu vuonna 2025.

Sysmän kunnalla ei ole meneillään merkittävää tutkimustoimintaa.

1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan menojen tarkkaa suunnittelua on jatkettava tulevina vuosina. Jatkuvaa tulon-
muodostusta tuottavaa toimintaa ei ole näköpiirissä, joten käyttömenojen tarkastelua
käydään joka sektorilla. Pohjatyötä käyttömenojen kasvun pysäyttämiseksi on tehty,
mutta useiden toimenpiteiden vaikutus on hidasta. Kunnassa nähdään, että selviytymi-
nen tulevissa muutoksissa edellyttää aktiivista kunnan elinvoiman säilyttämiseen ja
nostamiseen panostamista. Kuntaan oli suunnitteilla perustaa elinvoimatyöryhmä, mikä
etsisi keinoja elinvoiman ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Työryhmää ei vielä saatu
perustetuksi.

Sysmän kunnan valtionosuusmuutoksia tasaavat elementit pitävät Sysmän talouden
kohtuullisen vahvana. Lokakuussa 2023 alkanutta valtionosuusjärjestelmän uudistus-
työtä jatkettiin ja uudistuksen piti olla lausuntokierroksella vuonna 2025. Valtionosuus-
uudistuksen valmistelu keskeytettiin syksyllä 2024 ja uudistus yritetään saada voimaan
1.1.2027.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2024 oli 288 (304), joista vakinaisia oli 242 (257). Henkilöstön lukumäärä kuvaa yhden päivän tilannetta eli 31.12.2024 voimassa olleita palvelusuhteita, luku käsittää sekä kokoaikaisen että osa-aikaisen henkilöstön.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sosiaali- ja henkilösivukuluineen tilikaudella oli 14 294 554,34 euroa (14 830 274,20 euroa) luvut sisältävät eläkemenoperusteiset ja muut sivukulut.

Kunta laatii vuosittain erillisen henkilöstöraportin.

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2024	2023
Hallinto-osasto	15	16
Lomituspalvelut	201	215
Sivistysosasto	44	41
Varhaiskasvatus	19	21
Tekninen osasto	9	11
Sosiaali- ja perusterveydenhuolto	0	0
Yhteensä	288	304

Henkilöstökulut		
	2024	2023
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	11 705 007,54	11 972 672,96
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	2 182 400,29	2 327 681,44
Muut henkilösivukulut	718 970,87	902 355,81
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-311 824,36	-372 436,01
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	14 294 554,34	14 830 274,20
Henkilöstökuluja aktivoitu		
Henkilöstökulut yhteensä	14 294 554,34	14 830 274,20

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2024	2023
Keskusta	1 143,60	1 203,20
Perussuomalaiset	621,00	0,00
Perussuomalaiset	186,80	842,90
SDP	777,60	825,10
Kokoomus	930,70	1 098,40
Yhteensä	3 659,70	3 969,60

Tilintarkastajan palkkiot		
	2024	2023
Tilintarkastuspalkkiot	6 650,00	6 650,00
Hanketarkastukset ja lausunnot	750,00	
Muut palkkiot		
	7 400,00	6 650,00

1.1.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lakeliving Oy:n kuntaa vastaan ja viimesijaisesti vastaajana kunta yhdessä kunnanjohtajan kanssa nostaman vahingonkorvauskanteen sekä kunnan Lakeliving Oy:tä vastaan nostaman vastakanteen osalta päädyttiin tuomioistuinsovittelessa sovintosopimukseen.

Kumpikaan osapuoli ei sovintosopimuksella myönnä toisensa vaatimuksia oikeiksi. Kunta maksaa valtuuston päätöksen tultua lainvomaiseksi Lakeliving Oy:lle 75 000 euron sovintokorvauksen ja osapuolet luopuvat muutoin kaikista vaatimuksistaan toisiaan kohtaan ja vastaavat omista asianajo- ja oikeudenkäyntikuluistaan. Kunnanhallitus on vuonna 2022 päättänyt myöntää määrärahan sovintosumman maksamiseksi. Korvausta ei kuitenkaan ole vielä maksettu, koska asiasta on valitus vireillä hallinto-oikeudessa. Määräraha on varattu uudelleen vuoden 2025 talousarvioon. Vuoden 2025 talousarviosta on valitettu hallinto-oikeuteen.

Vuonna 2023 Sysmän kunnanjohtaja Marketta Kitkiöjoki irtisanottiin. Vuoden 2024 talousarviossa oli varauduttu ylimääräisiin palkka- sekä asianajokuluihin. Irtisanomisesta on valitettu hallinto-oikeuteen. Kunnanvaltuusto valitsi 16.12.2024 Sysmän kunnanjohtajaksi 5 vuoden määräajalla Lasse Peltosen. Valinnasta on valitettu hallinto-oikeuteen.

Päijät-Hämeen kunnat ovat valittaneet Päijät-Hämeen Hyvinvointialueen päätöksestä peria palkkaharmonisaation kustannukset alueen kunnilta. Kunnat eivät myöskään kirjaa palkkaharmonisaation kustannuksia tilinpäätökseen varauksena. Sysmän kunnan osuus palkkaharmonisaation kustannuksesta viivästyskorkoineen on 156.221 eur.

Sysmän lukiolle ostettiin tilat Olavin toimintakeskuksesta ja tilat remontoitiin lukion toimintaan sopiviksi. Sysmän kunnanvaltuusto päätti myöntää lisärahoituksen tilojen hankintaan ja remontointiin. Kunnanvaltuuston päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen.

Sysmän kunnan vuoden 2025 talousarviosta on valitettu hallinto-oikeuteen.

Sysmän kunta osallistuu vuonna 2025 Uso 8 ohjelmaan.

1.1.8 Ympäristötekijät

Sysmän kunnan kaatopaikka on suljettu. Jälkihoitokustannuksien kattamiseksi on tehty pakollinen varaus vuonna 2020.

Ajankohtaisia ympäristötekijöitä ja niihin liittyviä mahdollisia riskejä ei ole. Jätevedenpuhdistamon ympäristölupapäätös saatiin v. 2016. Luvassa ei ole ollut erityisiä tehostamisvaatimuksia. Hulevesien kartoitus -hankkeen avulla tehtiin saneeraussuunnitelma vuotovesien vähentämiseksi, jotta puhdistamolle tulevaa kuormitusta saadaan vähennettyä ja näin taattua puhdistusteho sekä puhdistamon kapasiteetin riittävyys. Samassa yhteydessä laadittiin suunnitelmat luonnonmukaisesta hulevesien hallinnasta, jotta kiinteistöjen vesivahingoilta voitaisiin rankkasateiden koittaessa välttyä.

1.2 Kunnan sisäisen valvonnan järjestäminen

Riskienhallinnan vastuut jakautuvat toimialoittain toimenkuvien kautta. Kunnassa on olemassa turvallisuussuunnitelma, valmiussuunnitelma ja riskianalyysi. Suunnitelmia

päivitetään ajoittain. Merkittävistä kohteista, kuten vesihuoltolaitos, on tuoreet päivitykset.

Riskienkartoituksesta on olemassa toimenpideohjelma, johon on kuvattu keskeisimmät vaaranpaikat ja ohjeet miten toimitaan ennaltaehkäisevästi.

Kunnanhallitus on kokouksessaan 25.8.2008 antanut koko kuntaa koskevan Sysmän kunnan sisäisen valvonnan yleisohjeen ja valtuusto on 8.9.2008 kokouksessaan hyväksynyt Hyvä hallinto- ja johtamistapa Sysmä-konsernissa -ohjeen. Valtuusto on hyväksynyt hallintosäännön 18.11.2024 § 52. Hallintosäännössä määrätään valiokuntien ja toimivien viranhaltijoiden toiminnasta, toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Hallintokuntien päälliköt ja yksiköiden esimiehet vastaavat omalta osaltaan säännösten noudattamisesta. Sääntöjä päivitetään tarpeen ja ajan mukaan.

Valtuusto on hyväksynyt 15.12.2014 Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet Sysmän kunnassa ja kuntakonsernissa. Talouden ja tavoitteiden seurannasta on otettu käyttöön neljännesvuosiraportointi, jonka yhteydessä on myös riskien seurantaa.

Talouden ja suunnittelun seurantajärjestelmien perusteena on valtuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sekä toteutumisen seuranta toimintakertomuksessa ja talousarviovertailussa. Toimielimet vastaavat oman taloutensa toteutumisesta ja raportoivat valiokunnille ja sen kautta kunnanhallitukselle mahdollisista muutoksista.

Omaisuuksien vakuutuksien ajantasallapidon hoitaa tekninen toimi. Kunnan vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2023 ja uusi vakuutuskausi alkoi 1.4.2024. Jokainen hallintokunta huolehtii omasta irtaimistostaan. Atk-laitteista ja järjestelmistä on koko kuntaa koskeva ajantasainen yhtenäinen luettelo sähköisessä muodossa palvelimella.

Jokainen hallintokunta vastaa omasta sopimustoiminnastaan.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Joulukuu 2024

	Toteuma 01-12/2024	Toteuma 01-12/2023
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	14 136 004,77	14 098 431,51
Maksutuotot	1 530 672,85	1 531 316,50
Tuet ja avustukset	907 390,18	187 016,18
Muut toimintatuotot	928 339,95	855 539,73
TOIMINTATUOTOT	17 502 407,75	16 672 303,92
TOIMINTAKULUT		
Palkat ja palkkiot	-11 705 007,54	-11 976 572,96
Henkilösivukulut	-2 901 371,16	-3 230 037,25
Henkilöstökorvaukset	311 824,36	372 436,01
Henkilöstökulut	-14 294 554,34	-14 834 174,20
Palvelujen ostot	-6 485 660,76	-5 883 600,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 029 461,27	-1 097 026,34
Avustukset	-2 603 317,57	-2 811 550,44
Muut toimintakulut	-540 980,56	-685 477,76
TOIMINTAKULUT	-24 953 974,50	-25 311 829,21
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-7 451 566,75	-8 639 525,29
Verotulot	7 473 796,47	7 489 119,57
Valtionosuudet	3 784 199,00	3 579 908,00
Korkotuotot	87 280,48	94 673,81
Muut rahoitustuotot	190 667,59	236 825,73
Korkokulut	-54 236,91	-51 420,18
Muut rahoituskulut	-12 307,00	-11 923,56
Rahoitustuotot ja -kulut	211 404,16	268 155,80
VUOSIKATE	4 017 832,88	2 697 658,08
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 275 536,96	-1 217 526,57
Arvonalentumiset	-61 494,52	-708 764,23
Poistot ja arvonalentumiset	-1 337 031,48	-1 926 290,80

Joulukuu 2024

	Toteuma 01-12/2024	Toteuma 01-12/2023
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	2 680 801,40	771 367,28
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	-846 480,22	422 601,62
Vapaaehtoisten var. lisäys(-)/vähennys(+)	250 000,00	-700 000,00
Varausten ja rahastojen muutos	-596 480,22	-277 398,38
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	2 084 321,18	493 968,90

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista (100 x toimintatuotot/toimintakulut)

$$\frac{100 \times 17\,502\,407,75}{24\,953\,974,50} = 70,14 \%$$

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Arvoon vaikuttavat mm. kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen sekä oppilaitosten ylläpitäminen.

Kuntien vertailu on hankalaa koska vertailua hankaloittaa muutoksen toimintojen organisoinnissa ja niitä on vaikea oikaista.

Vuosikate % poistoista

$$\frac{100 \times 4\,017\,832,88}{1\,275\,536,96} = 314,99 \%$$

Vuosikate osoittaa tulo- ja investointien, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.

Tunnusluku mittaa tulo- ja investointien riittävyyttä.

Kun tunnusluvun arvo on yli 100 %, oletetaan kunnan tulo- ja investointien olevan riittävä.

Tulkinta on pätevä, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista korvausinvestointien tasoa.

Tulo- ja investointien on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Näin vain, mikäli poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Jos vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulo- ja investointien heikko.

Vuosikate, €/asukas

$$\frac{4\,017\,832,88}{3\,428} = 1\,172,06 \text{ €}$$

Tunnusluku on yleisesti käytetty tulo- ja investointien riittävyyden arvioinnissa ja kuntien vertailussa.

Ei voi asettaa yleistä tavoitearvoa, vertailuun vaikuttaa veroprosentit ja toimintojen organisointitapa, esim. jos paljon liiketoimintaa (ei yhtiöitetty) oltava enemmän investointeja, silloin tunnusluvun olisi oltava suurempi.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	Toteuma 01-12/2024	Toteuma 01-12/2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 017 832,88	2 697 658,08
Satunnaiset erät	0,00	-118 764,23
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Toiminnan rahavirta	4 017 832,88	2 578 893,85
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 976 352,41	-1 725 709,77
Rah.osuudet investointimenoihin	228 334,50	0,00
Pys.vast.hyödykk. luovutustulo	636 355,60	2 445 861,02
Investointien rahavirta	-2 111 662,31	720 151,25
Toiminnan ja invest. rahavirta	1 906 170,57	3 299 045,10
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	0,00	-3 307 737,60
Lyhytaik.lainojen muutos	0,00	0,00
Lyhytaik.lainojen nosto	1 100 000,00	0,00
Lyhytaik.lainojen lyhennys	-1 108 184,05	0,00
Lainakannan muutokset	-8 184,05	-3 307 737,60
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutos	-8 873,92	-31 871,87
Saamisten muutos	8 552,23	806 511,23
Korottomien velkojen muutos	-192 914,79	-1 087 302,83
Muut maksuvalmiuden muutokset	-193 236,48	-312 663,47
Rahoituksen rahavirta	-201 420,53	-3 620 401,07
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 704 750,04	-321 355,97
RAHAVARAT 31.12.	6 928 882,72	5 224 132,68
RAHAVARAT 1.1.	5 224 132,68	5 545 488,65
RAHAVAROJEN MUUTOS TASELIT	1 704 750,04	-321 355,97

Rahoituslaskelman tunnusluvut**Investoinnit**

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

2024	1 906 170,57	
2023	3 299 045,10	
2022	-2 317 820,27	
2021	-553 986,90	
2020	1 922 796,15	4 256 204,65 €

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden osalta on positiivinen.

Investointien tulorahoitus %
(100 x vuosikate/(investointimenot-rahoitusosuudet))

$$\frac{100 \times 4\,017\,832,88}{2\,976\,352,41 - 228\,334,50} = 146,21 \%$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta (investointimenot-rahoitusosuudet) on katettu tuottojen ja kulujen erotuksena kertyvällä tulorahoituksella.

Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Vertailtavuutta vaikeuttavat mm. toimintojen uudelleenjärjestely (esimerkiksi yhtiöittäminen) ja investointien vuotuinen vaihtelu (poikkeukselliset investoinnit).

Lainanhoito

Lainanhoitokate =
(vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)

$$\frac{(4\,017\,832,88 + 54\,324,60)}{(54\,324,60 + 8\,184,05)} = 65,15$$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitamiseen eli lyhennysten ja korkojen maksuun.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos se on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Kassan riittävyys (pv)

Kassavarat 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

2 702 773,14
4 226 109,58
<u>6 928 882,72</u>

Kassasta maksut tilikaudelta

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	24 953 974,50
Korkokulut	54 324,60
Muut rahoituskulut	12 219,31

Rahoituslaskelmasta:

Investoinnit	2 976 352,41
Antolainojen lisäys	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys(lyhennykset)	<u>8 184,05</u>
	28 005 054,87

Kassan riittävyys

365 x (kassavarat/kassasta maksut tilikaudella)

$$365 \times 6\,928\,882,72 / 28\,005\,054,87 = 90,3 \text{ vrk}$$

Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Ongelmana on rahavarojen suuruuden sattumanvaraisuus tilinpäätöshetkellä, esim. lainojen nosto tai suuri lyhennys.

Toiminnan ja investointien rahavirran

kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	4 256 204,65	287 905,99
Investointien tulorahoitus, %	146	160,35
Lainanhoitokate	65,15	0,82
Kassan riittävyys, pv	90	63
Asukasmäärä	3 428	3 496

TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT
Taseen tunnusluvut

v. 2024

Omavaraisuusaste % =

**100 x (oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/
(koko pääoma - saadut ennakot)**

$$\frac{100 \times (20\,138\,074,59 + 9\,860\,133,83)}{32\,230\,590,68} = 93,07 \%$$

Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kunta-taloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Konsernirakenteiden erilaisuus tekee vaikeaksi kuntien vertailukelpoisuuden.
(Esim. velkojen siirtyminen konsernille parantaa prosenttia.)

Käyttötulot = toimitatuotot+verotulot+käyttötalouden valtionosuudet

Suhteellinen velkaantuneisuus % =

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (4\,882\,666,39 - 0,00)}{28\,760\,403,22} = 16,98 \%$$

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot+vuokravastuut)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (4\,882\,666,39 - 0,00 + 38\,615,20)}{28\,760\,403,22} = 17,11 \%$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimitatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista

Lainakanta 31.12. =

vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat)

Vieras po	4 882 666,39		
-Saadut ennakot	0,00		
-Ostovelat	1 450 544,59		
-Muut velat	1 046 495,79		
-Siirtovelat	2 347 424,72		
Lainakanta 31.12.	38 201,29 /	3 428 =	11,14

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), €	6 676 093,70	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä), €	2 084 321,18	
	8 760 414,88 /	3 428

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas 2 555,55

TASE

	31122024	31122023
VASTAAVAA		
Aineettomat hyödykkeet	200 588,66	211 842,52
Aineelliset hyödykkeet	25 219 094,02	22 708 306,73
Sijoitukset	2 646 304,17	4 371 206,77
Pysyvät vastaavat	28 065 986,85	27 291 356,02
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	537 535,52	546 659,88
Muut toimeksiantojen varat	31 154,80	31 154,80
Toimeksiantojen varat	568 690,32	577 814,68
Saamiset	1 703 835,79	1 712 388,02
Rahoitusarvopaperit	2 702 773,14	2 536 184,47
Rahat ja pankkisaamiset	4 226 109,58	2 687 948,21
Vaihtuvat vastaavat	8 632 718,51	6 936 520,70
VASTAAVAA	37 267 395,68	34 805 691,40
VASTATTAVAA		
Peruspääoma	11 377 659,71	11 377 659,71
Ylijäämä, ed. tilikaudet	6 676 093,70	6 182 124,80
Tilikauden yli-/alijäämä	2 084 321,18	493 968,90
Oma pääoma	20 138 074,59	18 053 753,41
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	11 110 133,83	10 513 653,61
Pakolliset varaukset	373 121,24	373 121,24
Toimeksiantojen pääomat	609 261,02	627 259,30
Lainat julkisyhteisöiltä	28 946,88	37 583,70
Muut velat	868 256,03	847 868,03
Pitkäaikainen vieras pääoma	897 202,91	885 451,73
Lainat julkisyhteisöiltä	9 254,41	8 801,64
Saadut ennakot	0,00	456,15
Ostovelat	1 450 544,59	1 608 635,07
Muut velat	332 378,37	266 166,67
Siirtovelat	2 347 424,72	2 468 392,58
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 139 602,09	4 352 452,11
Vieras pääoma	5 036 805,00	5 237 903,84
VASTATTAVAA	37 267 395,68	34 805 691,40

1.5 Kokonaistulot ja -menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT

Varsinainen toiminta

	€	%
Toimintatuotot	17 501 828,22	56,45
Verotulot	7 473 796,47	24,11
Valtionosuudet	3 784 199,00	12,21
Korkotuotot	103 059,79	0,33
Muut rahoitustuotot	174 888,28	0,56
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
- Pysyvien vastaavien hyöd.luov.voitot	579,53	0,00

Investoinnit

Rahoitusosuudet investointimenoihin	228 334,50	0,74
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	636 355,60	2,05

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 100 000,00	3,55
Oman pääoman lisäykset	0,00	0,00

Kokonaistulot yhteensä **31 003 041,39** **100,00**

MENOT

Varsinainen toiminta

	€	%
Toimintakulut	24 947 880,88	85,72
- Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
	0,00	0,00
Korkokulut	54 324,60	0,19
Muut rahoituskulut	12 219,31	0,04
Satunnaiset kulut	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Pakollisten varausten muutos	0,00	0,00
- Pysyvien vastaavien hyöd.luov.tappiot	6 093,62	0,02

Investoinnit

Investointimenot	2 976 352,41	10,23
------------------	--------------	-------

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 108 184,05	3,81
Oman pääoman vähennykset	0,00	0,00

Kokonaismenot yhteensä **29 105 054,87** **100,00**

Kokonaistulojen ja -menojen erotus **1 897 986,52**

Täsmäytys

Rahoituslaskelman muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja po:n muutokset	8 873,92
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00
Saamisten muutos	-8 552,23
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	192 914,79
	193 236,48
Rahavarojen muutos	1 704 750,04
	1 897 986,52

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Yhdistetty konsernitilinpäätökseen

Tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Sysmän Vuokratalo (100 %)
Asunto Oy Sysmän Ulpukankulma (100 %)
Asunto Oy Sysmän Päijätaho (100 %)
Asunto Oy Sysmän Peltotie 1 (100 %)
Pinx Oy (100 %)

Osakkuusyhtiöt

Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhtetalo (22,4 %) (ei yhdistelty 2024)
Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalo (46,8 %) (ei yhdistetty 2024)

Kuntayhtymät

Kunnan osuus (%) peruspääomasta

Päijät-Hämeen liitto	1,77
Koulutuskeskus Salpaus ky	1,84

2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt v. 2008 Sysmän kunnan konserniohjeen, joka on myös hyväksytty tytäryhtiöiden hallituksessa. Sysmän kunnan hallintosäännön mukaan Sysmä-konsernia ohjaa ja koordinoi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja sekä kunnanhallituksen erikseen määräämät viranhaltijat. Tytäryhteisöjen tehtävänä on raportoida toiminnastaan ja taloudestaan kunnanhallitukselle neljännesvuosittain sekä antavat tarvittaessa erillisiä selvityksiä kunnanjohtajalle. Tytäryhtiöissä ja kuntayhtymissä on kunnan edustus ja edustajien kautta pyritään vaikuttamaan toimintaan.

Valtuusto asettaa tytäryhtiöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä seuraa niiden toteutumista.

.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernijohto sekä vuokrataloyhtiön hallitus on jo aikaisempina vuosina kiinnittänyt huomiota kunnan omistuksessa sekä kunnan tytäryhtiöiden omistuksessa olevaan vuokra-asuntokantaan kokonaisuudessaan. Akuutit remontit, mm. kattoremontit on tehty. Kiinteistöt, joiden korjausvelka on liian korkea, kannattaneen purkaa. Kahdelle vuokrataloyhtiön kerrostalolle on haettu purkulupaa.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuokrataloyhtiö, jolla on Valtiokonttorin lainaa, on hakenut huojennusta lainanlyhennys-suunnitelmaan. Valtiokonttori edellyttää, että kunnalla on Vuokra-asumisen kehittämissuunnitelma. Sysmän kunnan Vuokra-asumisen kehittämissuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 26.2.2018. Suunnitelmassa on oleelliset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Kunnassa pyritään tekemään järjestelmällistä työtä, jotta vuokratalokonsernin talous ja toiminta saataisiin omavaraiseksi. Vuokratalojen ja niiden huoneistojen kunto tulee vaatimaan taloudellista panostusta, mikäli rakennukset ja huoneistot halutaan säilyttää. Senaatti-kiinteistöjen laatima toimitilaohjelma valmistui vuonna 2024. Ohjelman perusteella saadaan tietoa kiinteistöjen kunnosta, arvosta sekä mahdollisesti purettavista kohteista. Kunta käynnistää selvitystyön vuonna 2025 vuokrataloyhtiön toiminnan järjestämisestä.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Sysmä-konsernia ohjaa ja koordinoi kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seurannasta. Kunnan 100 %:n tytäryhtiön Sysmän Vuokratalo Oy:n tiedonkulku kunnanjohtajalle isännöitsijän kautta on toiminut. Kiinteistöyhtiöiden hallituksissa on kunnanhallituksen jäseniä, joten yhteistyö kunnan ja yhtiöiden välillä toimii. Muidenkin konserniin kuuluvien yhteisöjen kunnan kokousedustajille on annettu tarpeen mukaan neuvoja kunnan omistajapolitiisesta tahdosta.

Kuntalaki (410/2015) korostaa omistajanohjausta, on huolehdittava, että kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TUOSLASKELMA

01.01.2024-31.12.2024	Toteuma 2024	Toteuma 2023
Toimintatuotot	19 464 593,98	18 644 288,82
Toimintakulut	-26 429 086,33	-26 813 952,74
Toimintakate	-6 964 492,35	-8 169 663,92
Verotulot	7 467 825,59	7 483 418,65
Valtionosuudet	3 784 199,00	3 579 908,00
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	86 433,07	96 528,30
Muut rahoitustuotot	210 001,69	315 270,73
Korkokulut	-62 849,21	-61 275,66
Muut rahoituskulut	-29 071,23	-88 160,81
Vuosikate	4 492 046,57	3 156 025,29
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 447 303,83	-1 517 156,03
Arvonalentumiset	-61 494,52	-113 792,41
Satunaiset erät	-711,00	-1 040,68
Tilikauden tulos	2 982 537,22	1 524 036,16
Varausten ja rahastojen muutos	0,00	0,00
Tilikauden verot	2 436,28	0,00
Laskennalliset verot	-2 218,00	60,00
Tilikauden ylijäämä	2 982 755,50	1 524 096,16

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista (100 x toimintatuotot/toimintakulut)

$$\frac{100 \times 19\,464\,593,98}{26\,429\,086,33} = 73,65 \%$$

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Arvoon vaikuttavat mm. kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen sekä oppilaitosten ylläpitäminen.

Kuntien vertailu on hankalaa koska vertailua hankaloittaa muutoksen toimintojen organisoinnissa ja niitä on vaikea oikaista.

Vuosikate % poistoista

$$\frac{100 \times 4\,492\,046,57}{1\,447\,303,83} = 310,37 \%$$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.

Tunnusluku mittaa tulorahoituksen riittävyyttä.

Kun tunnusluvun arvo on yli 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Tulkinta on pätevä, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista korvausinvestointien tasoa.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Näin vain, mikäli poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

Jos vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate, €/asukas

$$\frac{4\,492\,046,57}{3\,428} = 1\,310,40 \text{ €}$$

Tunnusluku on yleisesti käytetty tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa ja kuntien vertailussa.

Ei voi asettaa yleistä tavoitearvoa, vertailuun vaikuttaa veroprosentit ja toimintojen organisointitapa, esim. jos paljon liiketoimintaa (ei yhtiötetty) oltava enemmän investointeja, silloin tunnusluvun olisi oltava suurempi.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

	Toteuma 2024	Toteuma 2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT:		
Aineettomat oikeudet	89 188,02	50 160,82
Muut pitkävaikutteiset menot	141 490,43	190 820,39
Aineettomat hyödykkeet	230 678,45	240 981,21
Maa- ja vesialueet	3 643 209,79	3 616 131,41
Rakennukset	16 653 106,82	17 445 448,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 140 850,19	4 813 271,24
Koneet ja kalusto	257 615,68	327 183,04
Ennakkomaksut	68 673,83	4 661,40
Keskeneräiset hankinnat	331 734,09	247 522,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	400 407,92	252 184,31
Aineelliset hyödykkeet	27 095 190,40	26 454 218,57
Osakkeet ja osuudet	1 762 661,15	1 172 661,15
Muut saamiset	79 075,94	106 340,94
Sijoitukset	1 841 737,09	1 279 002,09
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	29 167 605,93	27 974 201,87
Valtion toimeksiannot	19 034,58	40 737,27
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	537 535,52	546 659,88
Muut toimeksiantojen varat	31 628,10	31 628,10
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	588 198,20	619 025,25
VAIHTUVAT VASTAAVAT:		
Aineet ja tarvikkeet	24 292,83	24 641,69
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	24 292,83	24 641,69
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	24 292,83	24 641,69
Muut saamiset	20 677,01	20 677,01
Pitkäaikaiset saamiset	20 677,01	20 677,01
Siirtosaamiset	644 440,05	415 050,83
Myyntisaamiset	837 358,52	1 248 138,93
Muut saamiset	247 850,89	117 121,88
Lyhytaikaiset saamiset	1 729 649,46	1 780 311,64
Saamiset	1 750 326,47	1 800 988,65
Osakkeet ja osuudet	70 703,90	68 878,90
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	3 087 089,91	3 116 534,90
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	1 116,69
Rahoitusarvopaperit	3 157 793,81	3 186 530,50
Rahat ja pankkisaamiset	4 576 441,15	3 268 249,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	9 508 854,26	8 280 409,95
VASTAAVAA	39 264 658,40	36 873 637,07

	Toteuma 2024	Toteuma 2023
VASTATTAVAA		
Peruspääoma	11 377 659,71	11 377 659,71
Arvonkorotusrahasto	3 440,17	4 362,05
Muut omat rahastot	307 278,96	307 278,96
Ylijäämä, ed. tilikaudet	17 310 898,11	15 140 703,59
Tilikauden yli-/alijäämä	2 982 755,50	1 524 096,16
Oma pääoma	31 982 032,44	28 354 100,48
Vähemmistöosuudet	0,00	704 422,09
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	704 422,09
Muut pakolliset varaukset	382 501,89	401 897,65
Pakolliset varaukset	382 501,89	401 897,65
Valtion toimeksiannot	19 034,58	40 737,27
Lahjoitusrahastojen pääomat	609 261,02	627 259,30
Muut toimeksiantojen pääomat	12 397,29	15 359,60
Toimeksiantojen pääomat	640 692,89	683 356,18
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 374,40	2 374,40
Lainat julkisyhteisöiltä	942 811,84	1 156 385,64
Muut velat	714 168,38	716 161,10
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 659 354,62	1 874 921,14
Lainat julkisyhteisöiltä	9 254,41	8 801,64
Lainat muilta luotonantajilta	209 266,68	209 266,68
Saadut ennakot	19 475,17	17 156,66
Ostovelat	1 535 133,83	1 831 066,11
Muut velat	333 738,18	285 300,46
Siirtovelat	2 470 501,69	2 482 859,39
Laskennalliset verovelat	22 706,60	20 488,60
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 600 076,56	4 854 939,54
Vieras pääoma	6 259 431,18	6 729 860,67
VASTATTAVAA	39 264 658,40	36 873 637,07

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste %

= 100 x Oma pääoma/
(Koko pääoma - Saadut ennakot)

$$\frac{100 \times 31\,982\,032}{(39\,264\,658 - 19\,475,17)} = 81,49 \%$$

Käyttötulot = Toimintatuotot+Verotulot+Käyttötalouden valtionosuudet

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 x (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (6\,259\,431 - 19\,475,17)}{30\,716\,619} = 20,31 \%$$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot+vuokravastuut)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (6\,259\,431 - 19\,475,17 + 38\,190)}{30\,716\,619} = 20,44 \%$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Lisäksi osoittajaan merkitään liitetieto-ohjeen mukaisesti liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä), €	17 310 898,11
Tilikauden ylijäämä (alijäämä), €	<u>2 982 755,50</u>
	20 293 653,61 / 3 428

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas 5 919,97

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma-(Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)

Vieras po	6 259 431,18	
-Saadut ennakot	19 475,17	
-Ostovelat	1 535 133,83	
-Muut velat	333 738,18	
-Siirtovelat	<u>2 470 501,69</u>	
Lainakanta 31.12.	1 900 582,31 /	Lainat €/asukas
		3 428 = 554,43

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Konsernin rahoituslaskelma

	TP 2024	TP 2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 492 046,57	3 153 745,05
Satunnaiset erät	-711,00	-119 804,91
Tilikauden verot	2 436,28	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-20 628,19	3 198,01
Toiminnan rahavirta	4 473 143,66	3 037 138,15

Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 065 981,14	-1 838 363,69
Rah.osuudet investointimenoihin	228 555,22	119,80
Pys.vast.hyödykk. luovutustulo	637 131,03	2 446 911,13
Investointien rahavirta	-2 200 294,89	608 667,23
Toiminnan ja invest. rahavirta	2 272 848,76	3 645 805,38

Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainojen muutokset	0,00	0,00

Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-204 936,98	-3 564 437,73
Lyhytaik. lainojen nosto	1 100 000,00	0,00
Lyhytaik. lainojen lyhennys	-1 108 184,05	0,00
Lainakannan muutokset	-213 121,03	-3 564 437,73
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00

Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutos	-8 410,52	-31 367,22
Vaihto-omaisuuden muutos	348,86	-3 582,82
Saamisten muutos	32 895,84	751 286,38
Korottomien velkojen muutos	-265 296,12	-997 201,43
Muut maksuvalmiuden muutokset	-240 461,94	-280 865,09

Rahoituksen rahavirta	-453 582,97	-3 845 302,82
------------------------------	--------------------	----------------------

RAHAVAROJEN MUUTOS	1 819 265,79	-199 497,44
RAHAVARAT 31.12.	7 734 234,96	6 106 828,37
RAHAVARAT 1.1.	5 914 969,17	6 306 325,81
RAHAVAROJEN MUUTOS TASELIT	1 819 265,79	-199 497,44

Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

2024	2 272 849	
2023	3 645 805	
2022	-2 483 091	
2021	-1 427 090	
2020	1 505 264	3 513 737,14 €

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden osalta on positiivinen.

Investoinnit

Investointien tulo-rahoitus %

= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

(Investointien omahankintameno=investointihankinnat-rahoitusosuudet)

$$\frac{100}{3\,065\,981} \times \frac{4\,492\,047}{228\,555} = 158,31 \%$$

Lainanhoito

Lainanhoitokate

= (Vuosikate+Korkokulut)/(Korkokulut+Lainanlyhennykset)

$$\left(\frac{4\,492\,047 + 62\,849}{62\,849 + 213\,121} \right) = 16,51$$

Maksuvalmius

Rahavarat 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

$$\begin{array}{r} 3\,157\,794 \\ 4\,576\,441 \\ \hline 7\,734\,235 \end{array}$$

Kassasta maksut tilikaudelta

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön 26 429 086

Korkokulut 62 849

Muut rahoituskulut 29 071

Rahoituslaskelmasta:

Investoinnit 3 065 981

Antolainojen lisäys 0

Pitkäaikaisten lainojen vähennys(lyhennykset) 213 574

29 800 562

Kassan riittävyys

= 365 x (Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella)

$$365 \times \left(\frac{7\,734\,235}{29\,800\,562} \right) = 94,7 \text{ vrk}$$

1.7 Keskeiset liitetiedot

Liitetiedoista ei ole tehty tiivistelmää. Liitetiedot löytyvät eriteltyinä kohdasta 4.

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

1.8.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos on 2.680.801,40 €.

Poistoeroa lisätään 1 178 984,77 €, poistoeroa vähennetään 332 504,55 €, investointivarausta vähennetään 1.200 000,00 €, tehdään uusi investointivaraus 950 000 €, tästä käytetään Keskustien perusparannusta varten 500 000 € sekä Talasniemen kunnallistekniikkaa varten 450 000 €. Tilikauden ylijäämäksi muodostunut 2 084 321,18 €, kirjataan omaan pääomaan yli/alijäämän tilille.

Tilikauden tulos	2.680.801,40 €
Poistoeroa lisätään	-1.178.984,77 €
Poistoeroa vähennetään	332.504,55 €
Investointivaraus, Keskustien perusparannus	- 500.000,00 €
Investointivaraus, Talasniemen kunnallistekniikka	-450.000,00 €
Investointivaraus, vähennys	1.200.000,00 €
Tilikauden ylijäämä	2.084.321,18 €

1.8.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Sysmän kunnalla ei ole kattamattomia alijäämiä, taseessa on edellisten vuosien ylijäämiä 8.760.414,88 € tilikauden tulos mukaan laskien, joten talouden tasapainottamisohjelmaa ei tarvitse tehdä.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110 §).

2.1 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Käyttötalouden toteutuminen

Sitovuustaso valtuuston nähdessä on tulosaluetaso. Määrärahojen sitovuus on bruttoperiaate paitsi vesihuoltolaitoksella nettoperiaate. **Käyttötaloudessa sitovia ovat toimintatulot, toimintamenot ja toimintakate (netto).** Poistot ja laskennalliset kustannukset ovat kustannuslaskennallista informaatiota.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	22 172	24 800	2 628	89 %	7 397
TOIMINTAKULUT	-22 273	-24 852	-2 579	90 %	-8 333
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-101	-52	49	195 %	-937
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-2 286	-2 413	-127	95 %	-2 271
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 387	-2 465	-78	97 %	-3 208

KUNNANVALTUUSTO

Kunnanvaltuusto

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	-597	0	597	0 %	0
TOIMINTAKULUT	-91 820	-84 347	7 473	109 %	-70 460
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-92 417	-84 347	8 070	110 %	-70 460
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-6 433	-6 260	173	103 %	-5 108
Poistot ja arvonalentumiset	-2 521	0	2 521	0 %	-630
Tehtävän kokonaiskustannukset	-101 371	-90 607	10 764	112 %	-76 199

Vuonna 2024 jätettiin seuraavat valtuustoaloitteet:

- 1) 19.2.2024 jätettiin valtuustoaloite metsästäjätutkinnon ottamisesta yläkoulun valinnaisaineeksi Sysmässä.
- 2) 18.3.2024 jätettiin valtuustoaloite luottamushenkilöiden matkakulukorvausta koskevan hallintosäännön kohdan muuttamisesta.
- 3) 20.5.2024 jätettiin valtuustoaloite terveyden edistämisen määrärahan hakemisesta.
- 4) 17.6.2024 jätettiin valtuustoaloite rantaraitin, Askon ja Campingin uimarannan ja Suvi-saaren alueen kehittämisestä kunnan yhteiseksi olohuoneeksi.
- 5) 21.10.2024 jätettiin valtuustoaloite Lummepuiston perusparannuksen nostamisesta ykkösprioriteetiksi päätettäessä taloudellisista panostuksista vuoteen 2024.
- 6) 18.11.2024 jätettiin valtuustoaloite säännöllisten luokanvalvojan tuntien käyttöönotosta Sysmän yhtenäiskoulussa ja lukiossa.
- 7) 18.11.2024 jätettiin valtuustoaloite televisioiden hankkimisesta Sysmän terveysaseman vuodeosastolle.
- 8) 16.12.2024 jätettiin valtuustoaloite varhaiskasvatuksen maksuttomuudesta.
- 9) 16.12.2024 jätettiin valtuustoaloite, ettei kokousten videointia keskeytettäisi kokousta-kojen ajaksi.

Valtuutettujen määrä on 21 (aik. 27).

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Kokousten lukumäärä	7	8	11	8
Käsiteltyjen asioiden lkm	92	76	75	63

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunta

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTAKULUT	-11 325	-17 496	-6 171	65 %	-13 803
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-11 325	-17 496	-6 171	65 %	-13 803

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-366	-498	-132	73 %	-541
---------------------------	------	------	------	------	------

Tehtävän kokonaiskustannukset	-11 691	-17 994	-6 303	65 %	-14 344
-------------------------------	---------	---------	--------	------	---------

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Ostetut tarkastuspäivät	9	9	7
Tarkastusltk:n kokoukset	9	11	10

KUNNANHALLITUS

Kokoukset

Kunnanhallitus

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTAKULUT	-87 635	-129 016	-41 382	68 %	-109 505
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-87 635	-129 016	-41 382	68 %	-109 505

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-4 995	-4 511	484	111 %	-5 402
---------------------------	--------	--------	-----	-------	--------

Poistot ja arvonalentumiset	-4 931	-495	4 436	996 %	-3 856
-----------------------------	--------	------	-------	-------	--------

Tehtävän kokonaiskustannukset	-97 560	-134 022	-36 462	73 %	-118 763
-------------------------------	---------	----------	---------	------	----------

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Kokousten lukumäärä	27	24	24	22
Käsiteltyjen asioiden lkm	368	393	364	305

Kunnanhallitus

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	20 851	35 000	14 149	60 %	28 044
TOIMINTAKULUT	-486 740	-714 520	-227 780	68 %	-487 443
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-465 889	-679 520	-213 631	69 %	-459 399
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-11 768	-8 974	2 794	131 %	-10 999
Poistot ja arvonalentumiset	-4 931	-495	4 436	996 %	-3 856
Tehtävän kokonaiskustannukset	-482 588	-688 989	-206 401	70 %	-474 253

Tulosalue (sitova): Yleis- ja hallintopalvelut

Yleis- ja hallintopalvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	696 349	654 016	-42 333	106 %	606 179
TOIMINTAKULUT	-1 504 294	-1 712 509	-208 216	88 %	-1 486 584
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-807 944	-1 058 493	-250 549	76 %	-880 405
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-35 267	-37 770	-2 503	93 %	-35 995
Poistot ja arvonalentumiset	-22 345	-19 362	2 983	115 %	-18 576
Tehtävän kokonaiskustannukset	-865 556	-1 115 625	-250 069	78 %	-934 976

HYVINVOIVA

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Tasapainoinen talous on kaiken päätöksenteon taustalla ja mahdollistaa kunnan palvelut ja investoinnit	Lean-periaatteiden mukainen toiminta	Neljännesvuosikatsaukset

Tulosalue (sitova): Elinvoima- ja maaseutupalvelut'

Elinvoima ja maa-seutupalvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	131 933	133 800	1 867	99 %	14 264
TOIMINTAKULUT	-500 354	-522 065	-21 711	96 %	-564 497
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-368 421	-388 265	-19 845	95 %	-550 233
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-14 360	-13 628	732	105 %	-13 681
Poistot ja arvonalentumiset	-1 483	0	1 483	0 %	-371
Tehtävän kokonaiskustannukset	-384 264	-401 893	-17 629	96 %	-564 285

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

ELINVOIMATYÖRYHMÄ

ELINVOIMAINEN		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Sysmässä kävijöiden määrä kasvaa	Markkinointiviestinnän kehittäminen strategiaan pohjautuen	Tarvekysely Sysmän näkyvyyden parantamiseksi (verkkosivu-uudistus, valokuvat, messuosasto, esitteet, markkinointimateriaalien hankinta)
Elinvoiman ja monimuotoisuuden mahdollistava	Satama-alueiden kehittäminen Etsitään hanke sataman elinvoimaisuuden kehittämiseen. Esim. kalatalouden, järvimatkailun ja -harrastamisen tukemiseksi ja eteenpäinviemiseksi Käynnissä on Salpausselkä Pro-Fishing yritysryhmähanke 1.3.2022 –	Hankesuunnitelman teko

31.12.2023		
Lisäpalvelut satamiin kuten jäähilekone, purjeveneen huolto- tanko		
Laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö	Selvitetään toimijoiden mielipiteitä Kartoitetaan haasteet, jotta voidaan lähteä ratkaisemaan niitä. Mistä työvoimaa esim. kausityöhön ravintola-alalle? Voidaan reagoida esim. koulutustarjonnan järjestämisellä (hygienia- alkoholianniskelupassit, suomenkielen kurssit)	Selvitys työvoiman ja yrittäjyyden haasteista yhdessä Pienten kuntien akatemian kanssa
Elinvoimaohjelma vuosille 2023-2025	Elinvoimaisuuden kasvattaminen	Elinvoimatyöryhmän perustaminen ja aika- taulukko elokuu 2023 aloitus
Parannetaan yrittäjyyden toimintaedellytyksiä	Ostopalvelujen käyttö osana lomituspalveluja	Sopimusten lukumäärä/vuosi Lomitettut päivät/vuosi

Elinkeinojen kehittäminen, matkailu, markkinointi, viestintä, elinkeinoprojektit, elinvoima, hankkeet, osallisuus

Elinkeino-toiminta ja sen kehittäminen perustuu hyvään vuorovaikutukseen sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa

Toimintaympäristö

Elinvoimakoordinaattorin tulee tunnistaa yritysten ja yrittäjien kehittämistarpeet ja edistää niitä sekä houkuttaa uusia yrityksiä ja investointeja kuntaan. Toimintaympäristöön kuuluu myös kehittää kylien elinvoimaa ja toimintaa. Tärkeänä nähdään myös osallisuuden ja yhteistyön edistäminen kunnassa järjestöjen ja yhteisöjen kanssa.

Elinvoimakoordinaattori vastaa kunnan markkinoinnista ja viestinnästä ja auttaa paikallisia yrityksiä ja tapahtumia saamaan lisää näkyvyyttä. Viestintää ja markkinointia on kehitetty viestintäkoordinaattorin kanssa vuoden 2024 aikana. Lisäksi työhön liittyy hankkeiden koordinointi, erilaisten hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen mm. elinvoima- /matkailuhankkeisiin, asuin- sekä yritysalueiden kehittämiseen ja markkinointiin.

Osallisuuden lisääminen kunnan toimintoihin nähdessä jatkui vuoden 2024 aikana. Älykkäät kylät -tilaisuus pidettiin yhdessä järjestöillä yhteydessä (Päijänne-Leader). Tilaisuudesta saatiin hyviä ehdotuksia tulevaan, joka jatkuu esimerkiksi vuoden 2025 osalta yhteiskäyttöautoilun mahdollisuuksien tarkasteluna. Osallistuva budjetointi sekä Ohrasaaren kysely tuottivat arvokasta tietoa kuntalaisten näkemyksistä.

Sysmän markkinointi ja viestintä

Sysmän markkinointia ja viestintää kehitettiin "Luonnollista loistoa" -teeman alle. Värimaailmaa ja logoa muokattiin pois puna-musta-harmaasta. Verkkosivujen sekä viestintäprosessin parantaminen läpi toimialojen oli yksi 50% työajalla työskentelevän viestintäkoordinaattorin työnkuva. Markkinointimateriaalia päivitettiin, tuotettiin mm. Sysmäopasta (yhteistyössä Sysmän Yrittäjien kanssa), uusi messuosasto sekä kuntalaiskirje sekä kuntaan muuttaneiden ja syntyneiden viestintä-/muistamisprosessi muokattiin yhteneväiseksi. Uusittiin kunnan viestintämateriaalia ja kehitettiin some-alustoja. Myös Kuntarekry-järjestelmän käyttöönotto sekä sisäisen ja ulkoisen markkinoinnin kehittäminen nähtiin positiivisena kehityksenä esim. avoimena olevien tehtävien hakijamäärän suhteen. Kunnanvirastolla on henkilöstössä tapahtunut viimeisien vuosien aikana suuria muutoksia, joten sisäisen viestinnän rooliin on kiinnitetty entistä enemmän huomiota, ja sen osalta on aloitettu kehitystyö etenkin intran ja ohjeistuksen osalta.

Yrittäjäyhteistyö ja tilaisuudet

Yhdessä Proagrian kanssa jatkettiin yrittäjäyhteistyötä esim. yritysvierailujen ja tilaisuuksien merkeissä. Keväällä järjestettiin viljelijätapaaminen kunnan, Proagrian ja Päijänne-Leaderin kanssa. Lisäksi pidimme syksyllä sekä ennen joulua kaksi muuta yrittäjien aamukahvitilaisuutta tarkoituksena verkostoitua ja jakaa ajankohtaista tietoa puolin sekä toisin. Lisäksi järjestettiin kunnan elinvoimabarometri-tilaisuus (yrittäjät+kunta), jossa kävimme saatuja tuloksia läpi yhdessä Päijät-Hämeen yrittäjien toimesta.

Yritysneuvonnan ja liiketoiminnan kehittämisen osalta käytiin keskusteluja Ladecin sekä Proagrian kanssa siitä, että tieto liikkuu jatkossakin koko maakunnallisen Ladec-yhteistyön alkaessa vuonna 2025. Te-uudistuksen valmistelu sekä alkanut Ladec -yhteistyö toi mukanaan myös paljon uutta viestittävää ja uusia sidosryhmiä. Uudet toimintatavat otettiin käyttöön yrittäjätapaamisten osalta yhdessä kunnanjohtajan kanssa. Yhteisiä tapaamisia halutaan järjestää jatkossakin vähintään neljä kertaa vuodessa. Yrittäjäjärjestön kanssa halutaan kehittää yhteistyötä jatkossa entistä tiiviimmäksi.

Luontoa, kulttuuria ja matkailun mahdollisuuksia

Luontomatkailu ja sen edistäminen nähdään edelleen tärkeänä osana Sysmän elinvoimaa. Vuoden 2024 aikana jatkettiin maakuntatasoista yhteistyötä Lahti Regionin kanssa. Elinvoimakoordinaattori on vahvasti mukana koko maakunnan käsittävän matkailuyhteistyön foorumeissa. Itä-Hämeen matkailuyhdistyksen kanssa (Sysmä, Hartola ja Heinola) tulisi löytää uusia avauksia ja strategialinjauksia tulevasta. Ohrasaaressa aloitettiin kunnostustyöt ja kehittäminen paremmaksi luontokohteeksi jatkuu vuoden 2025 osalta. Pienten kuntien akatemia -hanke koulutti Nelinvoimaa alueella luontolähtöiset ohjelmapalvelut koulutuksen kautta yrittäjyydestä kiinnostuneita ja jo toimivia henkilöitä tarjoamaan luontolähtöisiä palveluja. Koulutuksen kautta on syntynyt verkosto, joka tarjoaa erilaisia palveluja matkailuyrityksien tai ryhmien käyttöön. Tätä yrittäjyyden osaa halutaan kehitettävän tulevaisuudessa myös enemmän esimerkiksi yhteistyössä Ladecin ja matkailutoimijoiden kanssa.

Unesco Global Salpausselkä Geopark

Salpausselkä Geoparkin osalta merkittävin uudistus oli Onkiniemessä. Onkiniemen Liikkuva kivi on ollut vailla kyltitystä sekä siltaa, jonka kautta kivelle pääsee. Elokuun lopussa 2024 teetettiin kyltti, joka kertoo Liikkuvan kiven historiasta sekä veden muovaaman maiseman tarinaa alueellamme. Sillan toteutti kylän paikallinen henkilö yhteistyössä kunnan kanssa. Salpausselkä Geopark alueen kehittäminen jatkuu seuraavaksi Ohrasaaressa.

Uotinpäivät ja Uotinmarkkinat

Uotinpäivät onnistuivat kesän 2024 osalta erinomaisesti. Paikalla oli ennätysmäärä myyjiä ja tunnelma oli korkealla hyvän sään johdosta. Markkinoiden kehittämiseen panostettiin mainonnan ja järjestelyjen osalta ja se näkyi saaduissa palautteissa. Uotinmarkkinoita halutaan jalostaa jatkossa ohjelmallisen puolen osalta. Viime kesän osallistuvan budjetoinnin kautta hankittu esiintymislava koettiin toimivaksi markkinapäivän yhteydessä ja toiveita markkinoiden ohjelmalliseen puoleen on tuotu esille.

2024 hankkeita: matkailu/hyvinvoinnin/elinvoiman kehittäminen Pienten kuntien akatemia -hanke

Hanke palkittiin maakunnallisen Päijät-Hämeen yritysystävällisin teko 2024 kilpailussa. Raadin mielestä Sysmän teko on vaikuttanut yrittäjyyteen ja työllisyyteen konkreettisesti kuntien hyvänä yhteistyönä. Hankeen avulla on pystytty vaikuttamaan moniin yrityksiin ja viety toimenpiteitä konkretiaan. Myös vapaa-ajan asukkaat ja kuntaan muuttajat on huomioitu teossa. Teko on merkittävä vaikeat lähtökohdat sekä kunnan resurssit ja koko huomioiden. Raati sijoitti Sysmän teon Päijät-Hämeen yritysystävällisin teko 2024 -kilpailussa 2. sijalle.

Pienten kuntien akatemia -hanke jatkoi työtä elinvoimaisen alueemme hyväksi. Helmikuussa järjestettiin Sysmässä Nelinvoimaa rekry- ja elinvoimatori ja paikallisia tilaisuuksia kuten Tikalan nuorisoseuran talolla Pop up- päivä sekä Digipajat. Yhteistyötä tehtiin myös Itä-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen ja Etelä-Suomen lomituspalveluiden kanssa työvoiman saamiseksi ja uusien koulutusratkaisujen löytämiseksi. Koulutustarpeita kartoitettiin yhdessä

Koulutuskeskus Salpauksen, Gradian, Itä-Hämeen opiston, HAMKin sekä Vierumäen urheilupuiston kanssa. Hankkeen kautta suoritti useampi sysmäläinen myös yrittäjyyden ammattitutkinnon.

Ilmastokumppanuus-hanke, Ilmastokumppanuus tarjoaa organisaatioille helpon tavan aloittaa ilmastotyö, on sitten kyseessä yhden henkilön yritys tai isompi liiketoiminta. Päijät-Hämeen liitto yhdessä kuntien kanssa tarjoaa Ilmastokumppanuutta kaikille yrityksille ja yhteisöille Päijät-Hämeessä. Ilmastokumppanikahvit ja juhlallisuudet pidettiin syksyllä yhdessä uusien sekä vanhojen kumppaneiden kanssa. Myös ilmastosuunnitelmaa lähdettiin viemään eteenpäin ja ilmastosuunnitelma hyväksyttiin Sysmän kunnanvaltuustossa. Lisäksi ilmastosuunnitelma julkistettiin maaliskuussa 2025.

Vapaa Virtaankoski II -hanke, kunnan elinvoimakoordinaattori oli mukana työpajoissa ja alueen yhteisessä kehittämistyössä ennallistamistyön parissa. Alueen uutta käyttötarkoitusta kehitettiin yhteistyössä paikallisten toimijoiden ja ihmisten kanssa. Alueesta odotetaan kehittyvän luontomatkailun saralla ainutlaatuinen kohde, jossa yhdistyy rikas teollisuus- ja kulttuurihistoria Tainionvirran uniikissa maisemassa. Hanketta hallinnoi Sysmän Tainionvirta Oy, jonka omistaa Hiitolanjoen Voima Oy. Yhtiö on Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön tytäryhtiö. Vapaa Virtaankoski II-hanke jatkuu kolmannella osuudella eli Vireä Virtaankoski -hankkeella, jossa elinvoimakoordinaattori toimii mukana hankkeen ohjausryhmässä. Vireä Virtaankoski -hanke kartoittaa etenkin liiketoimintaan liittyviä mahdollisuuksia alueella sekä selvittää rakennuskannan käyttötarkoituksia matkailun edistämisen osalta. Vireä Virtaankoski on Päijät-Hämeen liiton rahoittama AKKE-hanke ja jatkaa Päijänne-Leaderin, maaseuturahoituksen rahoittamien Vapaa Virtaankoski -hankkeiden työtä alueen kehittämisessä.

Sustainable Travel Tainionvirta -yritysryhmähanke, Yritysryhmä on kymmenen Hartolan ja Sysmän matkailualan yrityksen muodostama yhteistyöverkosto, joka yhdessä kehittää alueen matkailua kestävämmäksi, kilpailukykyisemmäksi ja houkuttelevammaksi. Yrittäjät panostavat vastuullisten matkailupalvelujen kehittämiseen, digitalisaatioon, energiatehokkuuteen vastatakseen kasvavaan kysyntään kotimaisten ja kansainvälisten matkailijoiden keskuudessa. Hanketta rahoittaa Euroopan maaseuturahasto 2023–2027 / Hämeen ELY-keskus ja Sysmän kunta hallinnoi hanketta.

Osallistuva budjetointi 2024, Osallistuva budjetointi keräsi syksyllä 2023 ehdotuksia kuntalaisilta ja vapaa-ajan asukkailta hyvinvointia ja elinvoimaa edistäviin toimintoihin. Hyvinvointivaliokunnan myöntämä 50 000 euron budjetti jaettiin kolmeen osaan, torin alueen elävöittäminen, lapset ja nuoret sekä vanhustoiminta. Jokainen osa-alue sai käytettäväkseen 16 667 euroa.

Torilla oli heinäkuun ajan tilapäinen esiintymislava, joka tarjosi hyvät puitteet monenlaiselle ohjelmalle. Ohjelmatarjonnasta löytyi mm. musiikkia, liikuntaa, ohjelmaa lapsille, tanssikursseja, peräkonttikirppistä sekä katusählyturnausta. Ohjelmassa tehtiin yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa, kuten Martat, Sysmän VPK, BB-88, Kuurinateatteri, Sysmän Suvisoitto, Kirjakyläpäivät, Uotinmarkkinat. Torin tapahtumapäivät olivat heinäkuun ajan tiistai, torstai ja lauantai. Torille toivottiin tapahtumia myös vuoden 2025 osallistuvan budjetoinnin yhteydessä.

Lapsille ja nuorille järjestettiin nuorten omasta toiveesta erillinen kesätapahtumapäivä Kesäpoppis. Tapahtuma oli VPK-lavalla elokuussa ja sinne järjestettiin erilaista lapsille ja nuorille suunnattua ohjelmaa musiikin, yhteisen tekemisen ja kokoontumisen merkeissä.

Vanhusten toiminnan työryhmän ehdotuksen mukaisesti osallistuvan budjetoinnin osuus käytettiin Hoivakoti Kaislan, terveyskeskuksen ja palvelutalon ympäristössä kiertävän elämyspolun viihtyisyyden parantamiseen sekä kirsikkapuiston istuttamiseen Kaislan ja Leppäkorventien väliselle nurmialueelle. Kirsikkapuisto saadaan valmiiksi vasta vuoden 2025 aikana, katos-alue valmistui syksyn 2024 aikana.

Jäähileasema Sysmän Suopellon satamaan, Suopellon satamaan suunniteltiin etenkin vapaa-ajan kalastajien käyttöön suunnattu jäähilekone ja se avattiin loppukesästä 2024. Jäähileasema sijaitsee sataman wc- ja huoltorakennuksen yhteydessä sinisessä kontissa. Jäähile takaa kalastajille saaliin säilymisen. Hilettä voi vapaasti käyttää myös muut käyttäjät. Asema on käytössä sulan veden aikana ja se avautuu jälleen käyttöön keväällä säiden lämmitessä. Hankkeeseen saatiin tukea Päijänne-Leaderilta 9 796 euroa, kunnan oma osuus oli 5 275 euroa. Aseman sähköntuotannosta osa tuotetaan aurinkoenergialla. Suopellon sataman kehittäminen jatkuu vuoden 2025 puolella. Samaan huoltorakennuksen yhteyteen on tulossa kesän ajaksi ulkokäyttöinen noutolokerikko. Noutolokerikko kokeilu on osa LAB ammattikorkeakoulun KELPO-hanketta eli Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä.

Biokaasun toteutettavuusselvitys ja markkinakartoitus

Loppu vuodesta 2024 Sysmän kunta on päättänyt käynnistää biokaasulaitoksen suunnittelu-prosessin, jossa selvitetään biokaasuntuotannon reunaehdot Sysmän ja Hartolan alueella. Hanke ja selvitys etenee 2025 aikana ja sen tarkoituksena on edistää biokaasulaitossuunnittelun prosessia. Tämänhetkisen suunnittelutyön tuloksena halutaan tarkastella mahdollisuutta rakentaa oma biokaasulaitos ja kaasuntankkausasema Sysmään tai Hartolaan. Esi-selvitys ja markkinakartoitus pitävät sisällään valittujen maatilojen sekä kuljetusyrittäjien haastattelun valtatie 4 läheisyydessä Sysmän ja Hartolan alueella.

Tulosityksikkö elinvoima

Elinvoimahankkeet

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	131 015	123 000	-8 015	107 %	0
TOIMINTAKULUT	-176 262	-131 449	44 813	134 %	-6 000
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-45 247	-8 449	36 798	536 %	-6 000
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-2 901	-1 745	1 156	166 %	-2 259
Tehtävän kokonaiskustannukset	-48 148	-10 194	37 954	472 %	-8 259

Tulosityksikkö maaseututoimi

Maaseutupalvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	678	10 800	10 122	6 %	11 574
TOIMINTAKULUT	-129 977	-179 276	-49 299	73 %	-128 070
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-129 299	-168 476	-39 177	77 %	-116 497
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-1 109	-2 144	-1 035	52 %	-1 720
Tehtävän kokonaiskustannukset	-130 408	-170 620	-40 212	76 %	-118 217

Tulosalue (sitova): Lomituspalvelut

Lomituspalvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	14 043 194	13 051 501	-991 694	108 %	14 187 216
TOIMINTAKULUT	-13 715 732	-13 049 213	666 519	105 %	-14 325 363
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	327 463	2 288	-325 175	14 312 %	-138 147
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-164 813	-179 903	-15 090	92 %	-165 479
Tehtävän kokonaiskustannukset	162 650	-177 615	-340 265	-92 %	-303 626

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

UUDISTAVA		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
• Ammattimainen johtaminen monipaikkaisessa työyhteisössä ml. toiminnan kehittäminen ja uudistaminen (lomituspalvelut)	• Kartoitetaan toimintaympäristön ymmärtämiseksi osatekijöitä, osana strategista suunnittelua • Toimintaa ohjaavien jatkuvien mittareiden kehittäminen • Sähköisten palvelujen käytön edistäminen	• PESTEL- ja SWOT-analyysit • Mittareiden kuukausittainen seuranta lomahallinnon palaverissa • Asiakkaiden lomitusnetin käyttöaste
• Lomituspalvelut osana ruoantuotantoketjua ja huoltovarmuutta	• Asiakaspalvelukysely	• Asiakaspalautekysely vuodelta 2023 • Tilakäyntien lkm/vuosineljännes • Toteutuneet vuosilomapäivät/yrittäjä/vuosi
• Lomituspalvelut osana Sysmän kunnan menestystä	• Viestintäsuunnitelman päivitys • Tiedotustoiminta • Sidosryhmien tarpeiden ymmärtäminen	• Päivitetty viestintäsuunnitelma 2023 • Tiedotus asiakkaat kpl/kk • Tiedotus henkilöstö kpl/kk • Yhteistoimintaryhmän kokous 2 kpl
• Laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö	• Lomittajan työn tunnetuksi tekeminen ja markkinointi • Työsuhteisten ja ostopalvelulomittajien rekrytointi • Selvitetään yrittäjien mielipiteitä	• Markkinointiviestinnän toimet kpl/kk • Uudet vakituiset työsuhteet ja uudet ostopalvelusopimukset, kpl/vuosineljännes • Yhteiset kokoontumiset hankkeiden, työllisyyden ja elinvoiman parissa

Informatiivinen mittaristo:			
	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Lomituspäivät yhteensä	52 199	49219	46875
Lomitustilat	962	843	797
Vuosilomaoikeutetut	1364	1247	1182
Lomituspäivän nettohinnan poikkeama valtakunnallisesta ka, %	218,37 €/pv Sysmä 208,31 €/pv valtak.	243,48 €/pv Sysmä 213,55 €/pv valtak.	ei vielä tiedossa
Asiakkaille tiedotteet postitse, kunnan kotisivulle ja Facebookiin, kpl (tämän lisäksi FB seinälle lyhyempiä ajankohtaisia tiedotuksia)	Postitse esite Etelä-Suomen lomituspalveluyksiköstä yhteystietoineen (suomi, ruotsi), emaileri uutiskirjeet 9 kpl (suomi, ruotsi), Tentrion viestit, Facebook julkaisut, perustettu Instagram ja YouTube kanavat. Lehtikirjoituksia mm. Atean vuoden digitaalinen teko julkisen sarjan voitosta.	Postitse kesäkirje-lähetys ja vuosilomapäätösten mukana tiedote ja Melan vuosikalenteri 2024. Uutiskirje emaileri 9 kpl (suomi, ruotsi), Tentrion tekstiviestit, somejulkaisut 162 kpl, lisäksi sometarinat.	Uutiskirje emaileri ym. asiakkaille 20 kpl (suomi, ruotsi), henkilöstötiedotteet 31 kpl, Tentrion tekstiviestit, somejulkaisut 237 kpl ja lisäksi sometarinat.

Yleisinformaatio:

Vuosi 2024 oli Etelä-Suomen Lomituspalvelut paikallisyksikön kolmas toimintavuosi. Paikallisyksikkö tuottaa vuoden 2022 alusta lakisääteiset maatalouslomituspalvelut (vuosiloma, sijaisapu ja maksullinen lomittaja-apu) yhteensä 53 eri kunnan ja kaupungin alueella. Järjestävänä kuntana toimii Sysmä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, Melan, toimeksiantosopimuksella. Mela yhdisti yksikköön Hämeenlinnan, Kouvolan, Loviisan ja Sysmän paikallisyksiköt.

Etelä-Suomen lomituspalvelujen toiminta-alueeseen kuuluvat: Asikkalan, Askolan, Hartolan, Hattulan, Hausjärven, Hollolan, Humppilan, Iitin, Janakkalan, Jokioisten, Joutsan, Kuhmoisten, Kärkölan, Lapinjärven, Lopen, Luhangan, Miehikkälän, Myrskylän, Mäntsälän, Mäntyharjun kunnan Pertunmaan alue, Nurmijärven, Padasjoen, Pornaisten, Pukkilan, Pyhtään, Sipoon, Sysmän, Tammelan, Toivakan, Tuusulan, Vihdin, Virolahden ja Ypäjän kunnat sekä Espoon, Forssan, Haminan, Heinolan, Helsingin, Hyvinkään, Järvenpään, Hämeenlinnan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kotkan, Kouvolan, Lahden, Loviisan, Orimattilan, Porvoon, Riihimäen, Someron ja Vantaan kaupungit.

Vuonna 2024 alueen 797 kotieläintilasta 77 % oli valinnut kunnallisen lomituksen, 23 % itse järjestetyn lomituksen. Kotieläintiloilla oli 1182 vuosilomaan oikeutettua henkilöä. Kunnallisessa lomituksessa ostopalveluyrittäjät ja -yritykset tekivät 9,1 % ja kuntaan työsuhteiset 90,9 % lomituksista.

Etelä-Suomen lomituspalvelujen henkilöstömäärä, vakituiset ja määräaikaiset, palkanlaskennan tietojen mukaan 31.12.2024 päivämäärällä on ollut 201, josta 18 hallintohenkilöä (joista kolme osa-aikaista). Lisäksi määräaikaisissa lyhytaikaisissa työsuhteissa lomittajia oli 1.1.-31.12.2024 aikana 276. Lyhytaikaisten maatalouslomittajien kanssa on tehty 1862 työsopimusta vuoden

aikana. Ostopalvelulomitus tarjouskilpailuun tehtiin täydennys haku, jonka tuloksena saatiin 10 palveluntuottajaa sopimuskumppaniksi. Palveluntuottajia oli yhteensä 40 vuoden 2024 lopussa.

Alkuvuodesta osallistuttiin Päijät-Hämeen liiton kautta EAKR-hankehakuun Digilomitus hanke-suunnitelmalla. Rahoitus myönnettiin ja hankkeeseen rekrytoitiin osa-aikainen hanketyöntekijä, joka toimii myös kunnan ICT-lähtökäihenkilönä. Hankkeen kesto aika on 1.9.2024-31.8.2026 ja budjetti 220 000 €, josta omavastuu on 66 000 € katetaan lomituspalvelujen hallintorahasta.

Pienten kuntien akatemia, Nelinvoimaa -hankkeen kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä maatalous-alalle uudenlaisten ammattiin johtavien koulutusten toimintamallin löytämiseksi. Syksyllä alkoi Salpauksen Asikkalan toimipisteessä maaseutualan tutkinto, johon osa opiskelijoista saatiin hankkeen, Salpauksen ja TE-palvelujen sekä lomituspalvelujen yhteistyönä. Tavoitteena on, että valmistuttuaan koulutuksesta mahdollisimman moni aloittaisi työt maatalouslomittajana.

Vuoden 2023 aikana lomituspalvelujen hallinnossa aloitettu laatukäsikirja valmistui 2024.

Vuosi 2024 oli maatalousyrittäjien lomituspalvelujen 50-v juhlay vuosi. MELA järjesti valtakunnallisen lomituspalvelujen 50-vuotisjuhlaseminaarin hallinto henkilöstölle ja sidosryhmien edustajille maaliskuussa Turussa. Yksi juhlan puhujista oli Etelä-Suomen Lomituspalvelujen lomituspalvelujohtaja. Lomituspalvelujen näkyvyyttä nostettiin tiedotuksella ja julkaisuilla lehdistössä, sosiaalisessa mediassa, uutiskirjeissä, kotisivuilla ja Sysmä oppaassa. Paikallisyksikön oma 50-v juhlatilaisuus ja koulutusseminaari pidettiin Hämeenlinnassa Aulangolla. Samassa veneessä -tilaisuudet järjestettiin teemalla lomituspalvelut 50-v ja toteutuksessa tehtiin yhteistyötä Väliä viljelijästä – projektin kanssa. Itsejärjestetyn lomituspalvelun valinneille maatalousyrittäjille pidettiin marraskuussa infotilaisuus tavoitteena vuorovaikutuksen lisääminen ja itsejärjestetyn lomituksen prosessin sujuvuuden edistäminen. Lomituspalvelujen yhteistoimintaryhmä kokoontui Teamsilla kaksi kertaa toimintavuoden 2024 aikana. Asiakkaiden edustajat ryhmässä on valittu MTK tuottajaliitoin vuosille 2023–2025.

Lomitus henkilöstön kehityskeskustelujen yhteydessä kartoitettiin täydennyskoulutustarpeet. Näiden perusteella laadittiin koulutussuunnitelmat. Ensiapukoulutukset lomitus henkilöstölle kilpailutettiin, koulutukset toteutettiin alkuvuonna 2024. Muu maatalouslomittajien ammatillinen koulutus järjestettiin tarjouskilpailun pohjalta.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos MELA lanseerasi uuden yhteistyömuodon lomituspalvelujen paikallisyksiköiden kanssa, PATA eli palaute- ja tavoitekeskustelun. MELAn palautteen mukaan tilastolukujen ja asiakaspalautteen perusteella Sysmä on onnistunut lomituspalveluiden järjestämisessä. Sysmä on pystynyt järjestämään asiakkaille varsin hyvin tuettua maksullista lomitusta ottaen huomioon vuosiloma- ja sijaisapulomitusten ensisijaisuuden. Paikallisyksikkömme sai kehotuksen paneutua toiminnan taloudellisuuteen lomitustyöajan mitoituksissa. MELAn tilastoaineistosta oli havaittu vanhojen yhdistettyjen paikallisyksiköiden alueiden keskinäisiä eroavaisuuksia. Näitä lomahallinnossa lähdettiin tarkastelemaan MELAn tilastoaineiston pohjalta tavoitteena asiakkaiden tasapuolinen kohtelu.

MELA päivitti kunnan hallituksen kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen Pertunmaan ja Mäntyharjun kuntaliitoksen vuoksi. Poikkeusjärjestelynä Sysmä vastaa edelleen Mäntyharjun kunnan Pertunmaan osan lomituspalveluista ja Mikkeli vastaa edelleen aiemman Mäntyharjun kunnan alueen lomituspalveluista. Päivitetyt sopimuksen voimaantulopäivä on 1.1.2025.

Tulosalue (sitova): Maa- ja metsätilat

Maa- ja metsätilat

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	19 496	30 000	10 504	65 %	20 654
TOIMINTAKULUT	-7 156	-4 503	2 653	159 %	-9 738
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	12 340	25 497	13 157	48 %	10 916

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-435	-187	248	233 %	-744
Tehtävän kokonaiskustannukset	11 905	25 310	13 405	47 %	10 172

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Metsäsuunnitelman mukaiset metsät ha	251,2	251,2	251,2
Vuokratut pellot ha	30,5	30,5	30,5

Kaavoitus

Maankäytön suunnittelua tehdään lainmukaisesti kunnan valitsemien painopisteiden mukaan. Kaavoituksen tehtävänä on tuottaa asema- ja yleiskaavoja, jotka toteuttavat kunnan strategisia tavoitteita vuorovaikutteisen suunnittelun keinoin. Kaavoituksella taataan viihtyisä, toimiva ja kestävä kehityksen mukainen asuin- ja toimintaympäristö. Omien kaavahankkeiden lisäksi kunta hoitaa yksityisten maanomistajien ranta-asemakaavahankkeiden hallinnollisen läpiviennin ja ohjauksen. Kaavoitukseen liittyviä palveluja ostetaan tarpeen mukaan myös ulkopuolisilta palveluntarjoajilta.

Kaavoitus

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	0	5 000	5 000	0 %	7 390
TOIMINTAKULUT	-160 755	-192 235	-31 480	84 %	-128 519
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-160 755	-187 235	-26 480	86 %	-121 129

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-5 864	-3 516	2 348	167 %	-3 730
Tehtävän kokonaiskustannukset	-166 619	-190 751	-24 132	87 %	-124 859

HYVINVOINTIVALIOKUNTA

Valtuustolle sitova taso (tulosaluetaso)

Sivistystoimisto

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	42 022	62 085	20 063	68 %	43 860
TOIMINTAKULUT	-42 740	-59 953	-17 212	71 %	-42 787
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-718	2 132	2 851	-34 %	1 073
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-1 563	-1 208	355	129 %	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 518	-924	594	164 %	-1 073
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 799	0	3 799	-832 034 %	0

Hallinnon kustannukset on siirretty vyörytyseränä toiminnoille, tilastointi ei enää tunne sivistystoimen hallintoa.

Hyvinvointivaliokunta voi kokouksissaan kuulla asiantuntijoita. Sysmän yhtenäiskoulua ja lukiota koskevia asioita käsiteltäessä kuullaan asiantuntijoina yhtä Sysmän yhtenäiskoulua ja yhtä lukiota edustavaa oppilasedustajaa.

KOULU JA VARHAISKASVATUS

Koulutoimi

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	184 007	140 085	-43 922	131 %	166 187
TOIMINTAKULUT	-3 634 522	-4 122 700	-488 178	88 %	-3 600 949
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3 450 515	-3 982 615	-532 100	87 %	-3 434 762
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-56 867	-66 514	-9 647	85 %	-50 527
Poistot ja arvonalentumiset	-26 593	-24 945	1 648	107 %	-30 783
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 533 975	-4 074 074	-540 099	87 %	-3 516 072

KOULUTOIMI (sitova)

Koulutoimi tuottaa oppivelvollisuusikäisille perusopetuslain mukaiset opetuspalvelut ja järjestää kiinnostavaa ja tasokasta lukiokoulutusta. Sysmän Yhteiskoulu on päiväkodin, perusopetuksen ala- ja yläluokkien ja Sysmän lukion yhteinen kasvatus- ja opetustyön toimintaympäristö. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen alkuopetuksen saumakohta on tärkein toiminnallisen yhteistyön mahdollisuus. Sysmän Yhteiskoululla on yhteinen johtoryhmä, joka ohjaa päiväkotia Sykkeen, perusopetuksen yhtenäiskoulun ja Sysmän lukion toimintaa.

Nuoramoisten koulun toiminta jatkui kevätlukukauden 2024 ajan 1-5 luokkien kouluna. Koulun tulevat esikouluoppilaat osallistuivat opetukseen päiväkotia Sykkeen esiopetusryhmässä. Nuoramoisten koulun hallinto hoidettiin Sysmän Yhteiskoulun kanslian kautta. Koulun perusopetuslain mukaiset toiminnallisen rehtorin tehtävät hoiti Sysmän Yhteiskoulun rehtori. Nuoramoisten koulun päivittäisestä pedagogisesta johtamisesta vastasivat koulun opettajat, jotka olivat vararehtoreita. Nuoramoisten koulun toiminta loppui 1.8.2024.

Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelujaksamista tuetaan. Sysmän Yhteiskoululla tarjotaan kaikille oppilaille ja opiskelijoille mahdollisuus aamupuuroon koulussa ennen koulupäivän alkua. Alaluokkien oppilaille järjestetään Sysmän Yhteiskoulussa kesäloman alussa lasten kasvua- ja kehitystä tukevaa kesäleiritoimintaa. Kesäleiritoimintaan voivat osallistua myös muista kunnista Sysmään kesänviettoon tulevat lapset. Leirin toiminnan ohjaajina olivat koulunkäynninohjaajat.

Lukion opetussuunnitelman painotusalueina kehitetään elokuva- ja näyttämötaiteen opetus- ja tarjontaa ja jatketaan e-urheilun opetusta lukion vetovoimatekijänä. Kansainvälinen toiminta jatkuu. Yhteistyöhankkeet saksalaisen koulun ja italialaisen kouluelokuva-festivaalin kanssa toteutettiin. Sysmän lukiolla vierailivat keväällä 2024 italialaiset koulun edustajat ja syksyllä 2024 Suomen Rooman suurlähettiläs puolisoineen. Lukion markkinointia jatketaan. Lukioon tulee kansainvälisiä opiskelijoita. Lukion opiskelijamäärän vakiintuu 40-45 opiskelijaan seuraavan lukuvuoden alusta alkaen. Suunnitelmakauden tavoitteena on, että Sysmän lukion opiskelijoista neljännes tulee jatkossa Sysmän ulkopuolelta.

Syyslukauden 2024 aikana Sysmän lukiossa aloitti opiskelunsa 5 kansainvälistä opiskelijaa. Lukiossa valmisteltiin syyskaudella 2024 uuden painotuslinjan, Päijänne-linjan, toimintaa ja markkinointia. Lukion opiskelijamäärä oli syksyllä 2024 45 opiskelijaa.

Kouluympäristön vakauden ja turvallisuuden varmistaminen ja usean eri oppilaitosmuodon ja varhaiskasvatuksen yhteisen toimintatavan rakentaminen jatkui. Kasvatukseen ja opetukseen liittyvää dialogia jatkettiin oppilaiden ja opiskelijoiden huoltajien ja koulun henkilökunnan kesken. Oppilaille ja opiskelijoille taataan turvallinen ja yhteisesti sovittu yhdensuuntainen oppimisympäristö. Sysmässä on otettu käyttöön Päijät-Hämeen yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli ja Sysmän Yhteiskoulun kurinpitomalli. Kotien ja oppilaiden ja opiskelijoiden kokemus osallisuudesta kasvaa. Koulujen ja varhaiskasvatuksen toimintatavat kehittyvät saadun palautteen ja käydyn aktiivisen keskustelun pohjalta.

Oppilas- ja opiskelijakunta ja opettajakunta osallistuivat aktiivisesti koulun tilaongelman ratkaisemiseen keväällä 2024. Sysmän lukio sai syyslukukauden kuluessa uudet tilat Olavin toimintakeskuksen yhteydestä.

Sysmän kunnan varhaiskasvatus on onnistunut tavoitteissaan vuonna 2024. Sysmän varhaiskasvatuksen keskeinen laatutekijä on pienryhmätyöskentely. Pienryhmissä on ollut kasvattajaa kohden enintään 7 lasta yli 3-vuotiailla ja alle 3-vuotiailla 3-4 lasta. Lasten ja kasvattajien vuorovaikutus ja lasten osallisuus vahvistuu pienryhmätyöskentelyssä sekä leikkitoiminta rikastuu. Varhaiskasvatuksen Geopark-toiminnassa aiheena on ollut maanpäällinen elämä, mitä aihetta lasten kanssa on käsitelty retkillä ja päivittäisissä toiminnoissa.

Varhaiskasvatus ja Terveystalo järjestivät syksyllä varhaiskasvatusikäisten perheille Perheiden iltapäivän yhdessä Sysmän harrastetoimijoiden ja vanhempainyhdistyksen kanssa. Perheille tarjottiin mukavaa yhteistä tekemistä ja tietoa arjen asioista sekä harrastemahdollisuuksista.

Varhaiskasvatus on kiinnittänyt toiminnassaan huomiota pienten kiusaamisen ja tunnetaitojen opetteluun. Alle esiopetusikäisillä arjen taitojen tukena on ollut Piki -toiminta, esiopetuksessa tunnetaitoja on käsitelty Vahvuus Variksen ja Mollit -materiaalin avulla.

Tavoitteet vuodelle 2024:

- Koulun ja varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä kehitetään yhtenä kokonaisuutena, jossa tuetaan tasapainoisesti lasten ja nuorten tiedollisten, taidollisten ja taiteellisten elämäntaitojen kehittymistä.
- Kouluyhteisön sisäisen harmonian ja yhteistyötaitojen kehittymiseen kiinnitetään erityistä huomiota.
- Sysmän kunnan musiikkikasvatus on varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen ulottuva kokonaisuus, joka tukee lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimista.
- Kuvataidekasvatuksen, käden taitojen opetuksen ja liikuntakasvatuksen kautta tuetaan lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia.
- Sysmän lukion opiskelijat ja perusopetuksen oppilaat ovat tehneet kuvataide- ja musiikkikasvatuksen opintoretkiä Helsinkiin ja Lahteen.
- Sysmän varhaiskasvatussuunnitelmassa ja opetussuunnitelmissa on Sysmän luontoa ja muuta ympäristöä käsittelevä jatkuvasti päivittyvä osa. Osa vuosittaisesta opetuksesta järjestetään varhaiskasvatusyksiköiden ja koulujen ulkopuolella.
- Opintoretkillä tutustutaan Sysmän luontoon ja kulttuuriympäristöön. Ohrasaari ja Päijätsalon kansallispuisto ovat säännöllisiä oppimisympäristöjä Sysmän lapsilla ja nuorilla. Kouluvuoden alkaessa syksyllä 2024 Sysmän Yhteiskoulu vieraili Suvi-Pinxin taidenäyttelyssä.
- Varhaiskasvatus ja koulut ovat mukana Geopark-hankkeessa ja toiminnassa. Sysmän kunnan päiväkotit Syke on Geopark-päiväkotit.
- Oppilaskuntien ja lukion opiskelijakunnan vaikuttamisen mahdollisuuksia parannetaan. Oppilas- ja opiskelijakuntia kannustetaan liittymään mukaan kunnan osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen.
- Huoltajien ja koulujen ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä kehitetään etsimällä uusia yhteisen tekemisen tapoja. Vanhempainyhdistys tukee kouluja ja varhaiskasvatusta.
- Palautekyselyitä ja laadullisia arviointoja tehdään riittävän kattavasti. Oppilaille ja opiskelijoille kohdennettu Mitä kuuluu? -kysely toteutettiin ZEF-arviointimenetelmällä.
- Koulun viereen valmistunut liikuntapuisto on ollut aktiivisessa käytössä.

Peruskoulutus

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	182 882	140 085	-42 797	131 %	164 254
TOIMINTAKULUT	-2 967 066	-3 272 686	-305 621	91 %	-3 012 458
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-2 784 183	-3 132 601	-348 418	89 %	-2 848 203

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust. -42 125 -48 844 -6 719 86 % -37 878

Polstot ja arvonalentumiset -25 530 -24 945 585 102 % -30 783

Tehtävän kokonaiskustannukset -2 851 839 -3 206 390 -354 552 89 % -2 916 865

Peruskoulun informa- tiivinen mittaristo	Tp 2020	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Esiopetus *)					
käyttökustannukset (netto) t€	181	186		64	89
oppilaita 20.9.	20	25	18	17	12
käyttökustannukset (netto), €/opp.	9 050	7 440		3764	7472
opetustunnit, lkm	1 520	851,2	1 490	988	780
käyttökustannukset (netto), €/opet.tunnit	119	218,51		64	114
Perusopetus					
Opettajien lkm	31	27,4	25,4	25	25
käyttökustannukset (netto), t€	*)3 805	*)3 840		2916	2378
käyttökust.(netto) €/as.	1 049	1 089		834	694
oppilaita 20.9.	217	200	206	193	182
käyttökust.(netto), €/oppilas	17 536	19 198		15 108	13 066
opetustunnit, lkm	23 136	19 319	18 475	17 932	16 516
käyttökustannukset (netto, €/opetustunti	164	199		162	143
Iltapäivätuntien osallistujamäärä	26	12	18,6	12	17
Tuntikehys/oppilas:					
Yhtenäiskoulu luokat 0-6	1,72	1,72	1,77	1,77	1,67
Nuoramoinen luokat 0-6	2,18	3,59	4,44	4,62	2,40
Yhtenäiskoulu luokat 7-9	1,98	2,13	2,96	3,18	2,95

Lukio

UUDISTAVA		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Lukion kehittäminen ja kansainvälistyminen	Kansainvälisten väylien etsiminen ja hyödyntäminen	Lukion kansainvälistymisen alkaa

Tavoitteena on säilyttää kunnassa lukio ja kehittää sen toimintaa yhteistyössä muiden Päijät-Häeen verkostolukuoiden kanssa. Yhteisiä etäkursseja on toteutettu vuonna 2023 saksa ja ranskan kielissä.

Musiikkioppilaitoksen menot sisältävät Heinolan musiikkiopiston ja Hartolan kansalaisopiston musiikkikoulun aiheuttamat maksusuudet.

Lukion informatiivinen mittari	Tp 2020	Tp 2021	Tp 2022	Tp 2023	TP 2024
käyttökustannukset(netto), t €	*) 799	*) 843		543	501
käyttökust.(netto) €/as.	220	235		155	146
oppilaita 20.9.	34	39	33	38	44
käyttökust.(netto), €/oppilas	23 487	21 607		14 289	11 386
opetustunnit, lkm	4 293	4 176	4 749	4 123	4 390
käyttökustannukset(netto, €/opetustunti	186	202		131	114

Musiikkiopisto	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
oppilasmäärä/Hartola	3	3	2
- opetustunnit/Hartola	135	68	20
oppilasmäärä/Heinola	(ka) 5,5	(ka) 3	(ka) 3
-opetustunnit/Heinola	(vvt) 227	(vvt) 119,56	(vvt) 120,67

Varhaiskasvatus

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	34 330	55 244	20 914	62 %	30 996
TOIMINTAKULUT	-1 175 604	-1 427 898	-252 293	82 %	-1 210 204
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 141 274	-1 372 654	-231 379	83 %	-1 179 208
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-29 894	-40 414	-10 520	74 %	-33 669
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 171 168	-1 413 068	-241 899	83 %	-1 212 877

VAPAA-AIKATOIMI

Vapaa-aikatoimi

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	145 824	116 992	-28 832	125 %	131 433
TOIMINTAKULUT	-1 213 330	-1 283 935	-70 604	95 %	-1 140 534
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 067 506	-1 166 943	-99 437	91 %	-1 009 101

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-57 612	-71 928	-14 316	80 %	-59 817
Poistot ja arvonalentumiset	-8 511	-8 511	0	100 %	-8 511
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 133 629	-1 247 382	-113 753	91 %	-1 077 429

Liikuntapalvelut, Uimahalli- ja kuntosalitoimint

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	87 419	55 180	-32 239	158 %	82 637
TOIMINTAKULUT	-428 590	-454 554	-25 964	94 %	-451 292
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-341 171	-399 374	-58 203	85 %	-368 655

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-13 118	-20 734	-7 616	63 %	-13 453
Poistot ja arvonalentumiset	-8 511	-8 511	0	100 %	-8 511
Tehtävän kokonaiskustannukset	-362 800	-428 619	-65 819	85 %	-390 619

Hyte, hyvinvoinn.ja terv.edist

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	1 000	0	-1 000	0 %	200
TOIMINTAKULUT	-117 097	-140 538	-23 441	83 %	-96 916
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-116 097	-140 538	-24 441	83 %	-96 716

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	0	0	0	0 %	-205
Tehtävän kokonaiskustannukset	-116 097	-140 538	-24 441	83 %	-96 921

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	17 219	17 200	-19	100 %	21 718
TOIMINTAKULUT	-140 718	-135 927	4 791	104 %	-112 609
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-123 499	-118 727	4 772	104 %	-90 891
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-7 965	-7 862	103	101 %	-8 091
Tehtävän kokonaiskustannukset	-131 464	-126 589	4 875	104 %	-98 982

Kirjastopalvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	3 484	3 000	-484	116 %	4 300
TOIMINTAKULUT	-325 347	-347 504	-22 157	94 %	-322 177
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-321 862	-344 504	-22 642	93 %	-317 877
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-20 425	-25 606	-5 181	80 %	-22 242
Tehtävän kokonaiskustannukset	-342 287	-370 110	-27 823	92 %	-340 119

HYVINVOIVA

Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Hankkeiden ja apurahojen hyödyntäminen	Kulttuurihyvinvoinnin verkoston luominen (Päijät-Hämeen kulttuurin suunta 2030 - hanke)	Kulttuuritapahtumien määrän lisääntyminen
Kuntalaisten osallisuuden edistäminen	- Kuntalaisfoorumien ja tapahtumien järjestäminen - Kuulemiset kaavojen yhteydessä	- Tapahtumien määrät, osallistujien määrät - Kuulemiset osallistumis- ja arviointisuunnitelmien mukaan

Informatiiviset mittarit

Kansalaisopisto	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
- opetustunnit	1696	1664	1478
- oppilasmäärä (netto)	345	314	277

Nuoriso- ja liikuntatoimi sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Päijänne-Areenalla ja koulun salissa kokoontuvien harrastusryhmien määrä/vko	26	31	40
Uimahallin kävijämäärät	7553	11766	11401
Etsivän nuorisotyön asiakkaiden määrä	13	22	23
Nuorisotilan toimintapäivät vuodessa/ka. kävijämäärä päivässä	115/18	118/22	115/22
Nuori työ –työsopimusten määrä	64	50	49
Avustetut liikuntajärjestöt	7	5	6
Avustetut nuorisojärjestöt	9	10	3
Avustetut muut järjestöt/hyte	-	9	12
Sysmän hyte-kerroin	-	63	59

Avustettujen nuorisojärjestöjen määrä on vähentynyt vuoteen 2023 verrattuna, koska nuorisoseurojen avustukset on siirretty kohtaa muut järjestöt. Nimestään huolimatta nuorisoseurat eivät tee varsinaista nuorisotyötä.

Henkilöstöresurssit:

- Hyvinvointipäällikkö: hytetyö 60%, nuorisotyö 20% ja liikuntapalv. 20%
- Yhteisöohjaaja: nuorisotyö 65%, hytetyö 35%
- Etsivä nuorisotyöntekijä 60%, nuorisotyö 20% ja ehkäisevän työn koordinaatiotyö 20%, etsivän nuorisotyöntekijän palkkaukseen on vuosittain saatu Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämään valtionavustusta
- Työllisyyskoordinaattori 80%, maahanmuuttotyö 10% ja nuorisotyö 10%
- Koulunuorisotyöntekijä 50% (yhteinen hanke Hartolan kunnan kanssa vuoden 2024 loppuun)
-

Liikunta

Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntaseurat, joita kunta tukee vuosittaisilla avustuksilla. Liikuntaryhmien määrä on lisääntynyt huomattavasti ja varsinkin lasten ja nuorten ryhmiä on tullut lisää. Hartola ja Sysmä -liikkeelle -hanke sai jatkorahoituksen ja tarjosi edelleen maksutonta liikuntaneuvontaa ja matalan kynnyksen liikuntaryhmiä sekä erityisryhmien liikuntaa. Uimahalli- ja kuntosalitoiminnasta on ostopalvelusopimus Kuntotoveri Oy:n kanssa. Uimahallin kävijämäärä laski hiukan edellisvuoteen verrattuna. Syksyllä otettiin uimahallissa käyttöön eläkeläisten edulliset uintimaksut.

Nuorisotyö

Nuorisotilan kävijämäärät ovat pysyneet ennallaan. Nuoret ovat tyytyväisiä siihen, että Nuokulle pääsee suoraan koulun jälkeen. Näin myös haja-asutusalueille asuvilla nuorilla on mahdollisuudet käydä Nuokulla. Nuorisotila on auki neljänä iltapäivänä tai iltana viikossa ja osittain myös Päijänne Areena on nuorten käytössä. Harrastamisen Suomen mallin mukaisia koulun jälkeen kokoontuvia harrastuskerhoryhmiä oli 9 kpl. Kesällä nuorisopalvelut järjesti yhden oman päiväleirin ja oli mukana yhteistyössä seurojen kanssa järjestämässä Kesäsporttis –päiväleiriä. Lisäksi Bandy Boys 88 ja Suvisoitto järjestivät päiväleirejä, joita kunta tuki. Koulu järjesti kesätoimintaa 1-2 –luokkalaisille. Koulujen loma-aikoina järjestettiin myös toimintapäiviä ja omia retkiä sekä yhteisiä retkiä Hartolan nuorisopalvelujen kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö

Päijät-Hämeessä hyvinvointialue ja kunnat ovat sitoutuneet yhteisiin painopistealueisiin eli hyte-kärkiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Hyte-kärjet ovat mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus sekä päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat. Kunnan hyte-työn tavoitteena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä. Vahvistaa osallisuutta ja tukea ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä.

Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen (hyte-työ) on kunnan kaikkien toimialojen lakisääteinen tehtävä ja velvollisuus. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona toimii hyvinvointivaliokunta. Hyvinvointipäällikkö vastaa lakisääteisten suunnitelmien ja raporttien laatimisesta. Kunnassa toimii ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön työryhmä, joka toimii myös nuorisolain mukaisena moniammatillisena työryhmänä. Opiskelija-huollon ohjausryhmä toimii myös lasten ja perheiden palvelujen koordinoinnin LAPE-ryhmänä. Nuorisovaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvosto edistävät kohderyhmiensä palvelujen kehittämistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen osallistuvat kaikki kunnan eri toimialat tiiviissä yhteistyössä. Kunnan lisäksi myös 3. sektori eli järjestöt ja yhdistykset tekevät merkittävää hyvinvointityötä samoin seurakunnat ja yritykset. Viime vuosina myös 4. sektorin toiminta on nousnut merkittäväksi tekijäksi myös hyte-työssä. Epävirallinen vapaaehtoistyö, joka perustuu yhteisöllisyyteen, vertaistukeen ja ”naapuriapuun” on monen yksinäisen tuki ja turva. Kuntalaisille on pystytty tarjoamaan monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet. Vuoden 2024 aikana valmistuivat pump track –rata ja liikuntapuisto. Ohrasaareen saatiin uusi silta, joka mahdollistaa saaren kunnostamisen ja kehittämisen. Alueen kunnostamiseen on haettu Suomi Liikkeelle –ohjelman avustusta.

Kulttuurihyvinvointia lisää monipuolinen kulttuuritarjonta. Kirjastossa järjestetään runsaasti helposti saavutettavia maksuttomia tilaisuuksia – konsertteja, kirjailijavierailuja ja luentoja. Kesällä järjestetyt toritapahtumat saivat paljon kiitosta kuntalaisilta ja vapaa-ajanasukkailta. Yhdistysten ja kunnan toimiva yhteistyö lisää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Maksuttomat, kaikille avoimet ja vuosittain toistuvat tapahtumat mm. Varttuneen väen kesäpäivä ja Joulupolku –tapahtuma kokoavat yhteen satoja ihmisiä. Vuonna 2023 aloitettu Olkkari-toiminta jatkui vuoden 2024 loppuun. Olkkari on avoin ja maksuton kohtaamispaikka aikuisille, siellä on mahdollisuus saada tieto, neuvontaa ja ohjausta arjen haasteissa.

Lakisääteinen hyvinvointikertomus laaditaan valtuustokausittain. Sysmän hyvinvointikertomus 2021-2025 valmistuu kevään 2025 aikana ja se sisältää kattavan selvityksen Sysmän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä

Kultturitoimi

Sysmän kunta on ollut mukana Päijät-Hämeen kulttuuriverkko –hankkeessa, joka on kuntien kulttuuritoiminnan alueellinen kehittämistehtävä. Se on kestänyt vuodet 2023-2024 ja niiden aikana päähuomio on ollut verkostojen ja kuntien välisen yhteistyön kehittämisessä. Hankkeen yhteyshenkilönä toimi kunnanhallituksen nimeämänä kirjastonjohtaja Riikka Junttila. Hankkeeseen palkattiin kaksi maakuntataiteilijaa, jotka toivat kulttuuria myös Sysmään kevään 2024 aikana. Hankkeen puitteissa Sysmässä järjestettiin useita kulttuuritekoja. Tangokuningatar Heidi Pakarinen teki yhden päivän konserttikiertueen yhdessä harmonikkataiteilija ja maakuntataiteilija Hannu Kellan kanssa. He kiersivät esiintymässä palvelutaloissa ja kirjastossa. Kuvataiteilija Laura Mellanen oli toinen valituista maakuntataiteilijoista ja hän veti epäsivellin taidetyöpajan Sysmän työttömille sekä pikkunuokkulaishuoneisto- eli 3.-5. luokkalaisille. Lasten työpajassa valmistetut taideteokset olivat esillä kirjaston näyttelytilassa kuukauden ajan. Lastenmusiikkiyhtye Tuubakimalainen kävi ilahduttamassa lapsia koululla toukokuussa. Aikuisille suunnattu Runorauha –työpaja tuli Sysmään myös hankkeen rahoituksella. Luovaa kirjoittamista ja yinjoogaa yhdistävä tapahtuma pidettiin lopulta helmikuussa 2025, kun alkuperäinen ajankohta joulukuussa 2024 osoittautui huonoksi.

Lisäksi kunnan kulttuuritoimen rahoituksella toteutettiin konsertti Teatteritalossa huhtikuussa. Folk Band Thalamus –kansanmusiikkiyhtye esiintyi päivällä koululaisille ja illalla aikuisille. Muusta kulttuurituotannosta huolehtivat perinteiset yhdistykset ja järjestäjätahot kuten Sysmän Suvisointu, Sysmän Kirjakyliyhdistys, Sysmän kino, Sysmä Seura, Kuurina-teatteri, ITtE-taide, Harmonikkamuseo ja Suvi-Pinx, joiden toimintaa kunta tulee avustuksillaan.

Kunta ylläpitää kirjailijaresidenssi Villa Sarkiaa yhteistyössä Nuoren Voiman Liiton kanssa, jonka hallitus huolehtii hakemusten perusteella asukkaiden valinnasta. Kirjastonjohtaja huolehtii asukkaiden asettumisesta taloon ja toteuttaa vierailijoiden kanssa tapahtumia. Residenssivieraat asuvat residenssissä tyypillisesti kahdesta viikosta kuukauteen. Vuonna 2024 Villa Sarkiassa asui 26 kirjoittajaa. Saadun palautteen perusteella Villa Sarkia koetaan ainutlaatuiseksi kokemukseksi ja erinomaiseksi työskentely-ympäristöksi. Vieraiden kanssa järjestettiin improvisaatiotyöpaja, sanataideohjausta sekä residenssi-ilta, jossa nähtiin mm. kuvaton elokuva ja kuultiin näytteitä kirjallisista teoksista. Vieraiden kokemuksia voi lukea Villa Sarkian blogista

Elokuvatoimi

Sysmän kinon tavoitteena on olla sysmäläisten näköinen elokuvateatteri, vaikka tavoitteen mukaisten elokuvien valinta ei olekaan helppo tehtävä. Joka vuosi elokuvia julkaistaan elokuvateatterilevitykseen enemmän, kuin meillä on koko vuoden aikana esityspäiviä. On tunnettava sysmäläistä katsojakuntaa, vastattava heidän toiveisiinsa, kuultava heitä tarkoin sekä tietenkin huomioida erilaiset elokuvagenret monipuolisen ohjelmiston takaamiseksi. Kauhuelokuvat eivät koskaan ole olleet meillä katsojamenestyksiä. Ulkomaalaiset elokuvat ovat aina mysteeri – täysin riippumatta siitä, millaiset arvostelut kyseinen elokuva on saanut eri medioilta, kuinka todennäköisesti elokuva taistelee Oscar – palkinnoista tai mikä elokuvan teema on. Sysmässä vuosi toisensa jälkeen katsojiin vetoaa takuuvarmasti kotimainen elokuva.

Kotimaisen elokuvan suosiota Sysmässä tukee myös Ylen keväällä 2024 julkaisema Leffakone. Suomen elokuvasäätiön keräämään dataan perustuvalla leffakoneella pystyy vuosilta 2021–2023 tarkastelemaan paikkakunnittain elokuvien katselutottumuksia. Ylen artikkeli alkaakin sanoin ”Sysmä Päijät-Hämeessä on Suomen romanttisin leffapaikkakunta”, ja

todellakin. Leffakonetta tarkastellessa Sysmässä valuu siirappi muihin kuntiin verrattuna. Meille merkittävin tulos löytyy kuitenkin varsinaisen leffakoneen alapuolelta. Siellä on listaus paikkakunnista, joissa kotimainen elokuva on ollut kaikkein suosituinta. Sysmä komeilee upeasti sijalla kolme. Jopa 74,9 % kinon katsojista suuntaa kotimaisiin elokuviin. Lukema on upea, ottaen huomioon, että kyseisinä vuosina on julkaistu ja Sysmässäkin esitetty sellaisia kansainvälisiä megahittejä kuin Barbie, Avatar 2, Oppenheimer, 007 – No time to die ja Top Gun. Myös vuonna 2024 Sysmän katsotuimpien elokuvien kärki koostuu kotimaisista elokuvista:

1. Mielsäpahoittajan rakkaustarina (174)
2. Myrskyluodon Maija (170)
3. Kyllä isä osaa (121)
4. *One Life (105 katsojaa)
5. Räkä ja Roiskis sekä Heinähattu, Vilttitossu ja kana (92)
6. Luottomies – elokuva: All In (91)
7. Perhoset sekä Niko ja myrskyporojen arvoitus (44)
8. Ohjus (41)
9. Pelle Hermannin ja hypnotisoija (35)
10. ISMO – Maailman hauskin ulkopuolinen (31)

*= Koulukinonäytös: Kaikki Sysmän 6.-9. – luokkalaiset

Kunnan elokuvatoimi yhdisti voimansa Sysmän Kirjakyläyhdistyksen kanssa jo keväällä 2023, ja yhteistyössä on kehitetty kaksi elokuvatapahtumaa. Sysmän omaa Elokuvien ilta – tapahtumaa vietettiin syksyllä 2024 jo toisen kerran. Mäntyharjulta alkunsa saaneet Ilokuvafestivaalit rantautuivat elokuussa Sysmään, ja olimme jo kolmas tapahtuman järjestäjäpaikkakunta. Vuoden 2024 aikana tehtiin myös erilaisia toimia elokuvateatterin saavutettavuuden parantamiseksi. Muutamia elokuvanäytöksiä esitettiin täysin maksuttomasti yleisölle (The Holdovers, Havumetsän lapset), uusille sysmäläisille lähetettiin tervetulolahjaksi vapaaliput elokuviin ja lisäksi kino lahjoitti kirjastolle kaksi lainattavaa kinolippua. Yhdellä kinolipulla pääsee elokuviin kaksi katsojaa maksuttomasti, ja kaikkiaan kinolippu lainattiin kirjastosta loka-joulukuun aikana 12 kertaa.

Valtakunnallisesti elokuvateatterien katsojamäärä koki koronarajoitusten aikaan kovan koulauksen, ja pari viimeistä vuotta toimintaa on elvytetty pikku hiljaa. Noususuunta saatiin hyvin käyntiin jo vuonna 2023 (1330) ja suunta on jatkunut vuonna 2024. Yhteensä kinossa kävi 1701 katsojaa. Koronan jälkeen myös yritykset ja yhteisöt ovat alkaneet löytää takaisin järjestämään kanssamme yhteisöilleen yksityisnäytöksiä, ja niitä järjestettiin kahdeksan. Muita elokuvanäytöksiä järjestettiin 136, ja Sysmän valkokankaalla nähtiin 63 eri elokuvaa.

Kirjastotoimi

Sysmän kunnankirjasto tuottaa ja tarjoaa kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille laadukkaat ja kaikkien saavutettavissa olevat kirjastopalvelut kirjastolain tehtävien ja tavoitteiden mukaisesti. Kirjaston perustehtävä on edistää kaikenikäisten monipuolista lukutaitoa ja lukuharrastusta. Lisäksi kirjasto tarjoaa tiloja, tapahtumia ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja sivistykseen. Kirjasto ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa aineistokokoelmaa. Lisäksi se edistää henkistä hyvinvointia ja osallisuutta tarjoamalla maksuttomia harrastusmahdollisuuksia ja tiloja harrastus- ja kokoontumistarpeisiin.

Vuonna 2024 kirjastonkäyttö pysyi melko ennallaan, toki kävijämäärät kasvoivat runsaasti, osin vaa-
leista johtuen. Lehtisalin kävijälaskuri laskee kirjaston tilastoihin kaikki äänestämässä käyneet. Tilas-
toissa lainaukset pysyivät samoina edellisvuoteen nähden. Lasten kaunokirjallisuuden lainaus kasvoi
hieman, siitä kiitos koulun aktiivisille luokille. Monet pääsivät myös kokemaan kirjastoissa kiertäneen
avaruusaiheisen sanataidenäyttelyn, jossa vierailivat kaikki lapset varhaiskasvatuksesta 4. luokkaan.
Petri Tammisen kuvakirjaan "Kun kohtaat avaruusolennon" perustuva tarina astui ulos kansistaan
näyttelyksi, johon liittyi satutunti ja sanataidetehtäviä. Myös muutamat aikuisryhmät sukelsivat kuva-
kirjan maailmaan.

Kirjastossa järjestettiin kaksi maksutonta konserttia. Toukokuussa esiintyi Peltokurki –duo ja marras-
kuun myrään keskellä Tomi Leppänen, joka esitti Bulat Okudzavan musiikkia. Kirjailijavieraita kävi
neljä, joiden lisäksi kolme vierasta Villa Sarkiasta. Lukupiiri kokoontui 8 kertaa ja sanataidekerhoa
pidettiin yhteensä 11 kertaa. Erilaisia näyttelyitä oli runsaasti.

Varhaiskasvatukselle ja koululle tarjotut satutunnit, kirjastonkäytönopetustunnit ja vinkkausvierailut ta-
voittivat kunnan lapset useaan kertaan, sillä tilastoituja kävijämääriä oli yhteensä yli 300. Yhdessä
Sysmän kirjakyläyhdistyksen kanssa kirjasto lahjoitti kaikille kunnan ekaluokkalaisille oman kirjan jou-
lulahjaksi jo kolmannen kerran.

	2020	2021	2022	2023	2024
Lainat/as.luku	9,94	10,5	11,2	11,5	11,4
Kokonaislainaus	36 068	38 452	39 232	40 513	39 860
Kirjastokäynnit	24 426	25 974	29 782	34 172	44 000
Verkkokäynnit	10 000	19 370	19 473	21 303	22 000
Villa Sarkian asu- kasviikkomäärä	92	90	95	95	100

	2020	2021	2022	2023	2024
Henkilötyövuodet	3	3	3	3	3
Lainaajien lkm/v	999	992	992	972	920
Aukiolotunnit/v	4 093	5 100	5 097	5 110	5 016
Tapahtumat	3	5	23	29	43

Toimintaympäristövaliokunta

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet

TOIMINTAYMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Toimintaympäristövaliokunta

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	3 888 186	3 050 541	-837 644	127 %	2 823 900
TOIMINTAKULUT	-3 744 366	-3 090 798	653 568	121 %	-3 276 062
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	143 819	-40 257	-184 076	-357 %	-452 162
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-143 494	-148 199	-4 705	97 %	-141 200
Poistot ja arvonalentumiset	-1 165 193	-1 123 778	41 414	104 %	-1 110 839
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 164 867	-1 312 234	-147 367	89 %	-1 704 201

Tekninen hallinto

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	593 628	30 000	-563 628	1 979 %	133 666
TOIMINTAKULUT	-886 598	-336 625	549 973	263 %	-451 987
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-292 971	-306 625	-13 654	96 %	-318 320
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-20 811	-79 669	-58 858	26 %	-18 505
Poistot ja arvonalentumiset	-5 714	-4 841	873	118 %	-5 059
Tehtävän kokonaiskustannukset	-319 495	-391 135	-71 639	82 %	-341 884

TEKNINEN JOHTAJA

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Kokoukset/valiokunta	9	8	9
- Käsiteltyjen asioiden lkm	90	68	73
Kokoukset/tie- ja lupajaosto	7	8	10
- Käsiteltyjen asioiden määrä	56	72	79

Ympäristöhoito

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	9 475	10 500	1 025	90 %	12 490
TOIMINTAKULUT	-486 554	-501 017	-14 463	97 %	-476 146
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-477 079	-490 517	-13 438	97 %	-463 657
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-16 403	-14 300	2 103	115 %	-15 195
Poistot ja arvonalentumiset	-290 368	-268 441	21 927	108 %	-271 991
Tehtävän kokonaiskustannukset	-783 850	-773 258	10 593	101 %	-750 842

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Kunnossapidetyt puistot	15 ha	15 ha	15 ha
Ylläpidetyt tiet (m) (sis. Suopellon kevyenl.väylä 5 km)	17 422	17 422	17602
Torien kunnossapito (m ²)	3 300	3 300	3 300
Yksityistiekunnat kpl	97	97	253
Avustettavat km	265	369	292

Jätehuolto siirtynyt Sysmän kunnan vastuulle 18.9.2022. Energiajätteen keräys on lopetettu. Vertailukelpoista tietoa jätemääristä ei ole.

Kiinteistöt

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	1 866 581	1 645 201	-221 380	113 %	1 558 468
TOIMINTAKULUT	-1 279 635	-1 231 038	48 597	104 %	-1 290 672
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	586 946	414 163	-172 783	142 %	267 796
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-58 923	-9 241	49 682	638 %	-72 652
Poistot ja arvonalentumiset	-736 259	-711 897	24 362	103 %	-712 244
Tehtävän kokonaiskustannukset	-208 236	-306 976	-98 739	68 %	-517 099

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Vuokrattavat huoneistot, myös tytäryhtiöt	123	123	123
Kunnan suoraan omistamien asuntojen lkm	6	6	6
Kunnan omistamien asunto-osakehuon. lkm	37	37	37

Vesihuoltolain (1.9.2014 § 20) mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Vesihuollolle on tilikausittain laadittava tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Tase ja tuloslaskelma on laadittava kirjanpitolain (1336/1997) säännösten mukaisesti. Vesihuoltolain 20 a §:n mukaan vesihuoltolaitoksen on laadittava kirjanpito-laissa tarkoitettu toimintakertomus. Siinä tulee esittää ymmärrettävässä muodossa vesihuoltolain 20 §:ssä tarkoitetut tilinpäätösluvut sekä tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista.

Sysmän kunnanvaltuusto on kokouksessaan 6.6.2016 § 27 hyväksynyt vesihuollon muuttamisen kirjanpidolliseksi taseyksiköksi sekä hyväksynyt vesihuollon avaavan taseen 1.1.2016. Avaava tase on muodostettu kunnan kirjanpitoon sisältyvistä vesihuoltoon kohdistuvista omaisuus-, saatava- ja velkaeristä. Tilikauden edellisten tilikausien ylijäämä on Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan kerrytetty vesihuollon viiden edellisen vuoden laskennallisesti eriytetyn kirjanpidon mukaisista tuloksista. Kunnan sijoituksen määrä muodostui omaisuus- ja velkaerien erotuksesta ja se on jaettu peruspääomaksi ja velaksi kunnalle. Sijoitetun pääoman korko on 5 %.

Taseyksiköksi muodostaminen on kirjanpidollinen toimenpide. Vesihuoltolaitos on edelleen kunnan toimintayksikkö ja sisältyy kunnan talousarvioon ja tilinpäätökseen. Vesihuoltolaitoksesta on oma erillistilinpäätöksensä kunnan tilinpäätöksessä liitetietojen jälkeen.

Sysmä hankki ympäristötoimen palvelut ostopalveluina Heinolasta, joka hoitaa Itä-Hämeen ympäristötointa keskitetysti. Elintarvike- ja terveysolojen valvonta on Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymällä.

Liikelaitokset

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	542 988	534 840	-8 148	102 %	473 580
TOIMINTAKULUT	-339 391	-278 729	60 662	122 %	-333 738
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	203 598	256 111	52 514	79 %	139 842
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-19 824	-22 449	-2 625	88 %	-20 110
Poistot ja arvonalentumiset	-124 527	-137 684	-13 157	90 %	-120 630
Tehtävän kokonaiskustannukset	59 246	95 978	36 732	62 %	-898

Ympäristö- ja rakennusvalvonta

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	151 610	130 000	-21 610	117 %	111 216
TOIMINTAKULUT	-304 868	-315 953	-11 085	96 %	-285 575
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-153 258	-185 953	-32 695	82 %	-174 359

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-10 006	-9 302	704	108 %	-9 686
Poistot ja arvonalentumiset	-915	-915	0	100 %	-915
Tehtävän kokonaiskustannukset	-164 179	-196 170	-31 991	84 %	-184 960

Jätehuolto

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	723 904	700 000	-23 904	103 %	527 674
TOIMINTAKULUT	-426 162	-402 460	23 702	106 %	-409 569
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	297 742	297 540	-202	100 %	118 105

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-15 242	-10 577	4 665	144 %	-2 553
Poistot ja arvonalentumiset	-7 409	0	7 409	0 %	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	275 091	286 963	11 872	96 %	115 552

Sisäiset palvelut

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0 %	6 806
TOIMINTAKULUT	-21 159	-24 976	-3 817	85 %	-24 475
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-21 159	-24 976	-3 817	85 %	-17 669

Laskennalliset kustannukset

Muut laskennalliset kust.	-2 285	-2 661	-376	86 %	-2 499
Tehtävän kokonaiskustannukset	-23 444	-27 637	-4 193	85 %	-20 168

YMPÄRISTÖNSUOJELUTARKASTAJA

RAKENNUSVALVONTA

Sysmä hankki ympäristötoimen palvelut ostopalveluina Heinolasta, joka hoitaa Heinolan, Hartolan, Iitin ja Sysmän ympäristötointa keskitetysti/seudullisesti. Elintarvike- ja terveysolojen valvonta on Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.

Informatiivinen mittaristo:	Tp 2022	Tp 2023	Tp 2024
Rakennusluvut/kpl	142	66	65
Katselmukset/kpl	255	184	175
Ympäristötarkastukset/kpl	14	17	14
Järvivesinäytteet/kpl	3	3	3

Ympäristöterveydenhuolto

	Toteuma 2024	Talousarvio 2024	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2023
TOIMINTAKULUT	-171 184	-224 400	-53 216	76 %	-229 639
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-171 184	-224 400	-53 216	76 %	-229 639
Laskennalliset kustannukset					
Muut laskennalliset kust.	-474	-760	-286	62 %	-1 123
Tehtävän kokonaiskustannukset	-171 658	-225 160	-53 502	76 %	-230 762

Ympäristöterveydenhuollon tuottaa edelleen Hollolan kunta.

2.1.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen ulkoiset ja sisäiset

TULOSLASKELMA	Toteuma ulkoiset	Toteuma sisäiset	Toteuma yhteensä	Ta/kaikki	Tot. %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	-14 136 004,77	-598 847,20	-14 734 851,97	-14 213 941,67	103,66
Maksutuotot	-1 530 672,85	0,00	-1 530 672,85	-1 073 844,00	142,54
Tuet ja avustukset	-907 390,18	0,00	-907 390,18	-281 600,00	322,23
Muut toimintatuotot	-928 339,95	-1 118 458,31	-2 046 798,26	-1 744 893,00	117,30
Toimintatuotot	-17 502 407,75	-1 717 305,51	-19 219 713,26	-17 314 278,67	111,00
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	11 393 183,18	0,00	11 393 183,18	11 929 521,19	98,12
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	2 182 400,29	0,00	2 182 400,29	2 306 847,05	94,61
Muut henkilösivukulut	718 970,87	0,00	718 970,87	514 885,46	139,64
Palvelujen ostot	6 485 660,76	581 636,32	7 067 297,08	7 020 304,75	100,67
Aineet, tarvikkeet, ta	1 029 461,27	16 835,34	1 046 296,61	1 137 064,91	92,02
Avustukset	2 603 317,57	0,00	2 603 317,57	2 213 798,00	117,60
Muut toimintakulut	540 980,56	1 118 833,85	1 659 814,41	1 582 205,92	104,91
Toimintakulut	24 953 974,50	1 717 305,51	26 671 280,01	26 704 627,28	99,88
TOIMINTAKATE	7 451 566,75	0,00	7 451 566,75	9 390 348,61	79,35
Verotulot	-7 473 796,47	0,00	-7 473 796,47	-7 438 000,00	101,55
Valtionosuudet	-3 784 199,00	0,00	-3 784 199,00	-3 719 152,00	101,75
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	-103 059,79	0,00	-103 059,79	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	-174 888,28	-15 991,16	-190 879,44	-170 000,00	163,50
Korkokulut	54 324,60	0,00	54 324,60	18 950,00	286,67
Muut rahoituskulut	12 219,31	15 991,16	28 210,47	10 000,00	282,10
Rahoitustuotot ja -kulut	-211 404,16	0,00	-211 404,16	-141 050,00	149,88
VUOSIKATE	-4 017 832,88	0,00	-4 017 832,88	-1 907 853,39	210,59
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	1 275 536,96	0,00	1 275 536,96	1 221 051,64	109,50
Pysyvien vast.arvonlenn.	61 494,52	0,00	61 494,52	0,00	
Satunnaiset erät					
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00	75 000,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-2 680 801,40	0,00	-2 680 801,40	-611 801,75	434,18
Poistoeron lis.(-)tai väh	846 480,22	0,00	846 480,22	-359 146,56	-235,69
Varausten lis.(-)tai väh.	-250 000,00	0,00	-250 000,00	0,00	-166,08
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-2 084 321,18	0,00	-2 084 321,18	-970 948,31	214,67

Tuloksen käsittelyerät:

- Poistoeron lisäys	1 178 984,77 euroa
- Poistoeron vähennys	332 504,55 euroa
- Investointivarausten purku	1 200 000,00 euroa
- Investointivarausten lisäys (keskustie)	500 000,00 euroa
- Investointivarausten lisäys (talasniemi)	450 000,00 euroa

Verotulojen erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	3 600 000	269 000	3 869 000	3 920 736	+51 736
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 122 000	-73 000	1 049 000	1 065 255	+16 255
Kiinteistövero	2 496 000	24 000	2 520 000	2 487 806	-32 194
Verotulot yhteensä	7 218 000	220 000	7 438 000	7 473 796	+35 796
	Vuosi	Tulovero %	Verotettava tulo 1000 €	Muutos %	
	2010	19,0	44 498	-2,3	
	2011	19,0	45 870	3,1	
	2012	19,0	46 679	1,8	
	2013	19,0	47 132	1,0	
	2014	19,0	48 275	2,4	
	2015	19,0	47 063	-2,5	
	2016	19,0	47 554	1,0	
	2017	19,0	45 240	-4,9	
	2018	19,0	45 813	1,3	
	2019	19,0	45 359	-1,0	
	2020	19,0	47 688	1,4	
	2021	19,0	49 710	4,2	
	2022	19,0	50 410	1,4	
	2023	6,36	56 734	12,55	
	2024	6,40	60 407	6,47	
Valtionosuuksien erittely					
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus	2 478 765	+6 767	2 485 532	2 487 240	+ 1 708
Verotuloihin perustuva v.tasaus	756 295	+ 1	756 296	756 296	
Verotulojen menetysten korvaus	803 871	-1 721	802 150	802 150	
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-412 507	+87 681	-324 826	-261 487	+ 63 339
Valtionosuudet yhteensä	3 626 424	+92 728	3 719 152	3 784 199	+ 65 047

2.1.3 Investointien toteutuminen

Investointiosassa sitovia ovat talonrakennuskohteet hankekohtaisesti sekä seuraavien investointiryhmien osalta sitovia hankeryhmien yhteismäärät:

- Kiinteä omaisuus
- Julkinen käyttöomaisuus/urheilu- ja retkeilyalueet
- Julkinen käyttöomaisuus/kunnallistekniset kohteet
- Irtain omaisuus, arvopaperit, osakkeet ja osuudet

Investoinnit 31.12.2024

Tilin nimi	Mraha+Lmraha	Käyttö	Alitus+/yllitys	Tot %	Tp edell.
Tietokoneohjelmistot (1000)	-60 000,00	-52 182,04	-7 817,96	0,00	-22 887
Sähköinen arkisto		-9 619,91			
Palvelimen ohjelmat		-4 112,13			
Wintime		-30 000,00			
Julius		-450,00			
Nomentia		-8 000,00			
Muut aineettomat oikeudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Muut pitkävaikutteiset menot (1009)	0,00	0,00	0,00	0,00	-25 545
		0,00			
Liittymismaksut (1010-1011)	0,00	-32 348,00	32 348,00	0,00	0
Olavin sähkö- ja kaukolämpöliittymä		-27 265,00			
Lajitteluaseman sähköliittymä		-5 083,00			
Maa- ja vesialueet (1101)	0,00	-7 344,47	7 344,47	0,00	-715 210
Lahjakirja + lainhuuto		-482,61			
Olavin tontti + varainsiirtovero		-6 861,86			
Hallinto- ja laitosrakennukset (1115)	-440 000,00	-678 920,65	238 920,65	154,30	-29 672
Lajitteluasema		-181 373,45			
Rakennusvalvonnan tilat		-31 970,51			
Olavin rakennukset		-361 643,10			
Lajitteluaseman portit		-9 443,23			
Olavin muutostyöt		-94 490,36			
Vesihuoltolaitoksen rakennukset (1121)	-50 000,00	-33 891,17	-16 108,83	0,00	0
Jätevedenpuhdistamon parkkipaikka		-856,32			
Vesilaitoksen aidat		-18 008,99			
Viemärlaitoksen aidat		-16 025,86			
Muut rakennukset (1125)	-15 000,00	-3 225,80	-11 774,20	0,00	0
Liikkuva kiivi		-3 225,80			
Maa- ja vesirakenteet (1130)	-1 615 000,00	-1 477 181,24	-137 818,76	0,00	-257 257
Asfaltointi		-97 710,75			
Liikuntapuisto		-1 282 249,47			
Pumptrack		-63 299,41			
Keskustien perusparannus		-1 776,00			
Ohrasaaren silta		-32 145,61			
Vesihuolto. Johtoverkostot (1140)	-50 000,00	-27 738,42	-22 261,58	0,00	0
Harmaalan vesi- ja viemäriin		-23 261,76			
Liittymän teko Vehkajärventie		-4 476,66			
Vesihuolto. Johtoverkostot (1141)	-50 000,00	-34 419,09	-15 580,91	0,00	-9 965
Mittarikaivojen asennus		-17 662,07			
Liittymän teko Vehkajärventie		-903,04			
Virtaankoski		-15 853,98			
Muut kiinteät rakenteet (1150)	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Vesihuolto. Muut kiinteät laitteet (1151)	-500 000,00	-330 039,85	-169 960,15	0,00	-420 725
VMK-mittari/loggeri		-5 220,00			
Optinen kalvorikollimaisiin		-2 270,00			
Jätevesiputsari		-259 663,48			
Vesitorni uv-laitteisto		-62 886,37			
		0,00			
Muut kuljetusvälineet	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Muut koneet ja kalusto (1170)	-22 000,00	-70 727,18	48 727,18	321,49	-44 152
Lajitteluaseman koneet ja kalusto		-15 460,00			
Palvelin Dell		-9 188,12			
Kannellinen roskalava		-7 750,00			
Valokuution hyvitys		69,00			
Serverin tuki		1 300,00			
Olavin koneet ja kalusto		-18 104,74			
Peräkärri		-5 150,00			
Jäähileasema		-4 548,96			
Lukion laitteet		-11 894,36			
		0,00			
Keskeneräiset hankinnat (1195)	0,00	0,00	0,00	0,00	-228 649
		0,00			
Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0
		0,00			
Inv.hankinnat yhteensä	-2 802 000,00	-2 748 017,91	138 239,64	98,07	-1 754 061

2.1.4 Rahoitusosan toteutuminen

2024	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuminen	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 610 125	297 728	1 907 853	4 017 833	-2 109 980
Tulorahoituksen korj.	245 000		245 000	0	245 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 855 125	297 728	2 152 853	4 017 833	-1 864 980
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 577 000	-255 000	-2 802 000	-2 976 352	174 352
Rah.osuudet investointimenoihin				228 335	-228 335
Pysyvien vastaavien luov.tulot	0	0	0	636 356	-636 356
Investointien rahavirta yhteensä	-2 577 000	-255 000	-2 802 000	-2 111 662	-690 338
Toiminnan ja investointien rahavirta	-721 875	42 728	-649 147	1 906 171	-2 555 318
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	730 000	0	730 000	1 100 000	-370 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-8 184		-8 184	-1 108 184	1 100 000
	721 816		721 816	-8 184	730 000
Muut maksuvalmiuden muutokset					0
Toimeksiantojen var.ja po:n muut				-8 874	8 874
Saamisten muutos				8 552	-8 552
Korottomien velkojen muutos				-192 915	192 915
Rahoituksen rahavirta	721 816		721 816	-201 421	923 237
Rahavarojen muutos	-59	42 728	72 669	1 704 750	-1 632 081

3.TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Kunnan tilinpäätöslaskelmat

3.1.1 Tuloslaskelma

	Vuoden alusta	Ed.vuoden tulos	Erotus	Ero %
TULOSLASKELMA (ulkoinen)	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023	Erotus	Ero %
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	14 136 004,77	14 098 431,51	37 573,26	0,30
Maksutuotot	1 530 672,85	1 531 316,50	-643,65	0,00
Tuet ja avustukset	907 390,18	187 016,18	720 374,00	385,20
Muut toimintatuotot	928 339,95	855 539,73	72 800,22	8,50
Toimintatuotot	17 502 407,75	16 672 303,92	830 103,83	5,00
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-11 393 183,18	-11 604 136,95	210 953,77	-1,80
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 182 400,29	-2 327 681,44	145 281,15	-6,20
Muut henkilösivukulut	-718 970,87	-902 355,81	183 384,94	-20,30
Palvelujen ostot	-6 485 660,76	-5 883 600,47	-602 060,29	10,20
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 029 461,27	-1 097 026,34	67 565,07	-6,20
Avustukset	-2 603 317,57	-2 811 550,44	208 232,87	-7,40
Muut toimintakulut	-540 980,56	-685 477,76	144 497,20	-21,10
Toimintakulut	-24 953 974,50	-25 311 829,21	357 854,71	-1,40
TOIMINTAKATE	-7 451 566,75	-8 639 525,29	1 187 958,54	-13,80
Verotulot	7 473 796,47	7 489 119,57	-15 323,10	-0,20
Valtionosuudet	3 784 199,00	3 579 908,00	204 291,00	5,70
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	103 059,79	105 569,75	-2 509,96	0,02
Muut rahoitustuotot	174 888,28	225 929,79	-51 041,51	-22,59
Korkokulut	-54 324,60	-53 897,20	-427,40	0,00
Muut rahoituskulut	-12 219,31	-9 446,54	-2 772,77	0,29
Rahoitustuotot ja -kulut	211 404,16	268 155,80	-56 751,64	-21,20
VUOSIKATE	4 017 832,88	2 697 658,08	1 320 174,80	48,90
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-1 275 536,96	-1 217 526,57	-58 010,39	4,80
Pysyvien vastaavien arvonalentumiset	-61 494,52	-708 764,23	647 269,71	-91,30
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	2 680 801,40	771 367,28	1 909 434,12	247,50
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-846 480,22	422 601,62	-1 269 081,84	-300,30
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	250 000,00	-700 000,00	950 000,00	-135,70
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	2 084 321,18	493 968,90	1 590 352,28	322,00

3.1.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT				
	2024		2023	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	4 017 832,88		2 697 658,08	
Satunnaiset erät	0,00		-118 764,23	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	4 017 832,88	5 102,07	2 583 995,92
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 976 352,41		-1 725 709,77	
Rahoitusosuudet investointeihin	228 334,50		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	636 355,60	-2 111 662,31	2 440 758,95	715 049,18
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 906 170,57		3 299 045,10
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00		-3 307 737,60	
Lyhytaik.lainojen muutos	-8 184,05	-8 184,05	0,00	-3 307 737,60
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-8 873,92		-31 871,87	
Saamisten muutos	8 552,23		806 511,23	
Korottomien velkojen muutos	-192 914,79	-193 236,48	1 087 302,83	1 861 942,19
Rahoituksen rahavirta		-201 420,53		-1 445 795,41
Rahavarojen muutos	1 704 750,04		-321 355,97	
Rahavarat 31.12.	6 928 882,72		5 224 132,68	
Rahavarat 1.1.	5 224 132,68		5 545 488,65	
erotus	1 704 750,04		-321 355,97	

3.1.3 Tase

T A S E	31.12.2024	31.12.2023	Muu- tos	
			Muutos	%
V A S T A A V A A				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Aineettomat oikeudet	59 098,23	21 022,13	38 076,10	181,10
Muut pitkävaikutteiset menot				
Muut pitkävaikutteiset menot	141 490,43	190 820,39	-49 329,96	-25,90
Ennakkomaksut				
Aineettomat hyödykkeet yht.	200 588,66	211 842,52	-11 253,86	-5,30
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Maa- ja vesialueet	3 006 135,12	2 979 056,74	27 078,38	0,90
Rakennukset				
Rakennukset	15 381 463,08	14 329 692,43	1 051 770,65	7,30
Kiinteät rakent. ja laitteet				
Kiinteät rakent. ja laitteet	6 133 606,54	4 803 613,03	1 329 993,51	27,70
Koneet ja kalusto				
Koneet ja kalusto	212 016,58	216 663,73	-4 647,15	-2,10
Muut aineelliset hyödykkeet				
Ennakkomaksut ja keskener.h.				
Ennakkomaksut ja keskener.h.	331 734,09	247 522,91	84 211,18	34,00
Aineelliset hyödykkeet yht.	25 064 955,41	22 576 548,84	2 488 406,57	11,10
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet				
Osakkeet ja osuudet	2 602 002,63	4 326 905,23	-1 724 902,60	-39,90
Muut lainasaamiset				
Muut saamiset				
Muut saamiset	44 301,54	44 301,54	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	2 646 304,17	4 371 206,77	-1 724 902,60	-39,50
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	27 911 848,24	27 159 598,13	752 250,11	2,80
TOIMEKSIANTOJEN VARAT				
Valtion toimeksiannot				
Lahjoitusrahastojen varat				
Lahjoitusrahastojen varat	537 535,52	546 659,88	-9 124,36	-1,70
Muut toimeksiantojen varat				
Muut toimeksiantojen varat	31 154,80	31 154,80	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.	568 690,32	577 814,68	-9 124,36	-1,60

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

Lainasaamiset

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Lainasaamiset

Lainasaamiset

Pitkäaik.saamiset yhteensä

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset

Lainasaamiset

Lainasaamiset

Muut saamiset

Muut saamiset

Siirtosaamiset

Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset saamiset yht.

Saamiset yht.

Rahoitusarvopaperit

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet

Sijoitukset rahamarkkinainst

Sijoitukset rahamarkkinainst

Joukkovelkakirjalainasaam.

Rahoitusarvopaperit yht.

Rahat ja pankkisaamiset

Kassatilit

Kassatilit

Maksuliiketililt

Maksuliiketililt

Talletustilit

Rahat ja pankkisaamiset yht.

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.

VASTAAVAA YHTEENSÄ

30 000,00	30 000,00	0,00	0,00
30 000,00	30 000,00	0,00	0,00
792 728,19	1 161 414,87	-368 686,68	-31,70
0,00	0,00	0,00	0,00
247 850,89	117 121,88	130 729,01	111,60
633 256,71	403 851,27	229 405,44	56,80
1 673 835,79	1 682 388,02	-8 552,23	-0,50
1 703 835,79	1 712 388,02	-8 552,23	-0,50
70 703,90	68 878,90	1 825,00	2,60
2 632 069,24	2 467 305,57	164 763,67	6,70
2 702 773,14	2 536 184,47	166 588,67	6,60
90,14	44,05	46,09	104,60
4 226 019,44	2 687 904,16	1 538 115,28	58,00
4 226 109,58	2 687 948,21	1 538 161,37	57,20
8 632 718,51	6 936 520,70	1 696 197,81	24,50
37 113 257,07	34 673 933,51	2 439 323,56	7,10

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023	Muutos	Muutos %
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma				
Peruspääoma	-11 377 659,71	-11 377 659,71	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Ed.tilikausien yli/alijäämä				
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-6 676 093,70	-6 182 124,80	-493 968,90	8,00
Tilikauden yli/alijäämä				
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 084 321,18	-493 968,90	-1 590 352,28	322,00
Oma pääoma yhteensä	-20 138 074,59	-18 053 753,41	-2 084 321,18	11,50
POISTOERO JA VAPPAEHT.VA- RAUK.				
Poistoero	-9 860 133,83	-9 013 653,61	-846 480,22	9,40
Vapaaehtoiset varaukset				
Vapaaehtoiset varaukset	-1 250 000,00	-1 500 000,00	250 000,00	-16,70
Poistoero ja vapaaeht.var.yht	-11 110 133,83	-10 513 653,61	-596 480,22	5,70
PAKOLLISET VARAUKSET				
Muut pakolliset varaukset	-373 121,24	-373 121,24	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yht.	-373 121,24	-373 121,24	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
Valtion toimeksiannot				
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat				
Lahjoitusrahastojen pääomat	-609 261,02	-627 259,30	17 998,28	-2,90
Muut toimeksiantojen pääomat				
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	-609 261,02	-627 259,30	17 998,28	-2,90
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat vakuutus ja rah.lait.				
Lainat julkisyhteisöiltä				
Lainat julkisyhteisöiltä	-28 946,88	-37 583,70	8 636,82	-23,00
Liittymismaks. ja muut velat				
Liittymismaks. ja muut velat	-714 117,42	-716 110,14	1 992,72	-0,60
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	-743 064,30	-753 693,84	10 629,54	1,30
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Joukkovelkakirjalainat				
Lainat rahoitus- ja vak.lait				
Lainat rahoitus- ja vak.lait	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä				
Lainat julkisyhteisöiltä	-9 254,41	-8 801,64	-452,77	5,10
Saadut ennakot				
Saadut ennakot	0,00	-456,15	456,15	100,00
Ostovelat				
Ostovelat	-1 450 544,59	-1 608 635,07	158 090,48	-9,80

Liittymismaks. ja muut velat				
Liittymismaks. ja muut velat	-332 378,37	-266 166,67	-66 211,70	24,90
Siirtovelat				
Siirtovelat	-2 347 424,72	-2 468 392,58	120 967,86	-4,90
Lyhytaikainen vieras pääoma	-4 139 602,09	-4 352 452,11	212 850,02	-4,90
Vieras pääoma yhteensä	-4 882 666,39	-5 106 145,95	355 237,45	-3,80
VASTATTAVAA	-37 113 257,07	-34 673 933,51	-2 439 323,56	7,10

3.2.Konsernilaskelmat

3.2.1. Konsernin tuloslaskelma

01.01.2024-31.12.2024	Toteuma 2024	Toteuma 2023
Toimintatuotot	19 464 593,98	18 644 288,82
Toimintakulut	-26 429 086,33	-26 813 952,74
Toimintakate	-6 964 492,35	-8 169 663,92
Verotulot	7 467 825,59	7 483 418,65
Valtionosuudet	3 784 199,00	3 579 908,00
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	86 433,07	96 528,30
Muut rahoitustuotot	210 001,69	315 270,73
Korkokulut	-62 849,21	-61 275,66
Muut rahoituskulut	-29 071,23	-88 160,81
Vuosikate	4 492 046,57	3 156 025,29
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 447 303,83	-1 517 156,03
Arvonalentumiset	-61 494,52	-113 792,41
Satunaiset erät	-711,00	-1 040,68
Tilikauden tulos	2 982 537,22	1 524 036,16
Varausten ja rahastojen muutos	0,00	0,00
Tilikauden verot	2 436,28	0,00
Laskennalliset verot	-2 218,00	60,00
Tilikauden ylijäämä	2 982 755,50	1 524 096,16

3.2.2 Konsernin rahoituslaskelma

	TP 2024	TP 2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 492 046,57	3 153 745,05
Satunnaiset erät	-711,00	-119 804,91
Tilikauden verot	2 436,28	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-20 628,19	3 198,01
Toiminnan rahavirta	4 473 143,66	3 037 138,15
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 065 981,14	-1 838 363,69
Rah.osuudet investointimenoihin	228 555,22	119,80
Pys.vast.hyödykk. luovutustulo	637 131,03	2 446 911,13
Investointien rahavirta	-2 200 294,89	608 667,23
Toiminnan ja invest. rahavirta	2 272 848,76	3 645 805,38
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00
Antolainojen muutokset	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-204 936,98	-3 564 437,73
Lyhytaik. lainojen nosto	1 100 000,00	0,00
Lyhytaik. lainojen lyhennys	-1 108 184,05	0,00
Lainakannan muutokset	-213 121,03	-3 564 437,73
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutos	-8 410,52	-31 367,22
Vaihto-omaisuuden muutos	348,86	-3 582,82
Saamisten muutos	32 895,84	751 286,38
Korottomien velkojen muutos	-265 296,12	-997 201,43
Muut maksuvalmiuden muutokset	-240 461,94	-280 865,09
Rahoituksen rahavirta	-453 582,97	-3 845 302,82
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 819 265,79	-199 497,44
RAHAVARAT 31.12.	7 734 234,96	6 106 828,37
RAHAVARAT 1.1.	5 914 969,17	6 306 325,81
RAHAVAROJEN MUUTOS TASELIT	1 819 265,79	-199 497,44

3.2.3 Konsernitase

	Toteuma 2024	Toteuma 2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT:		
Aineettomat oikeudet	89 188,02	50 160,82
Muut pitkävaikutteiset menot	141 490,43	190 820,39
Aineettomat hyödykkeet	230 678,45	240 981,21
Maa- ja vesialueet	3 643 209,79	3 616 131,41
Rakennukset	16 653 106,82	17 445 448,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 140 850,19	4 813 271,24
Koneet ja kalusto	257 615,68	327 183,04
Ennakkomaksut	68 673,83	4 661,40
Keskeneräiset hankinnat	331 734,09	247 522,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	400 407,92	252 184,31
Aineelliset hyödykkeet	27 095 190,40	26 454 218,57
Osakkeet ja osuudet	1 762 661,15	1 172 661,15
Muut saamiset	79 075,94	106 340,94
Sijoitukset	1 841 737,09	1 279 002,09
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	29 167 605,93	27 974 201,87
Valtion toimeksiannot	19 034,58	40 737,27
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	537 535,52	546 659,88
Muut toimeksiantojen varat	31 628,10	31 628,10
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	588 198,20	619 025,25
VAIHTUVAT VASTAAVAT:		
Aineet ja tarvikkeet	24 292,83	24 641,69
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	24 292,83	24 641,69
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	24 292,83	24 641,69
Muut saamiset	20 677,01	20 677,01
Pitkäaikaiset saamiset	20 677,01	20 677,01
Siirtosaamiset	644 440,05	415 050,83
Myyntisaamiset	837 358,52	1 248 138,93
Muut saamiset	247 850,89	117 121,88
Lyhytaikaiset saamiset	1 729 649,46	1 780 311,64
Saamiset	1 750 326,47	1 800 988,65
Osakkeet ja osuudet	70 703,90	68 878,90
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	3 087 089,91	3 116 534,90
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	1 116,69
Rahoitusarvopaperit	3 157 793,81	3 186 530,50
Rahat ja pankkisaamiset	4 576 441,15	3 268 249,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	9 508 854,26	8 280 409,95
VASTAAVAA	39 264 658,40	36 873 637,07

VASTATTAVAA

Peruspääoma	11 377 659,71	11 377 659,71
Arvonkorotusrahasto	3 440,17	4 362,05
Muut omat rahastot	307 278,96	307 278,96
Ylijäämä, ed. tilikaudet	17 310 898,11	15 140 703,59
Tilikauden yli-/alijäämä	2 982 755,50	1 524 096,16
Oma pääoma	31 982 032,44	28 354 100,48
Vähemmistöosuudet	0,00	704 422,09
Polstoero ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	704 422,09
Muut pakolliset varaukset	382 501,89	401 897,65
Pakolliset varaukset	382 501,89	401 897,65
Valtion toimeksiannot	19 034,58	40 737,27
Lahjoitusrahastojen pääomat	609 261,02	627 259,30
Muut toimeksiantojen pääomat	12 397,29	15 359,60
Toimeksiantojen pääomat	640 692,89	683 356,18
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 374,40	2 374,40
Lainat julkisyhteisöiltä	942 811,84	1 156 385,64
Muut velat	714 168,38	716 161,10
Pitkäaikainen vieras pääoma	1 659 354,62	1 874 921,14
Lainat julkisyhteisöiltä	9 254,41	8 801,64
Lainat muilta luotonantajilta	209 266,68	209 266,68
Saadut ennakot	19 475,17	17 156,66
Ostovelat	1 645 286,97	1 831 066,11
Muut velat	333 738,18	285 300,46
Siirtovelat	2 360 348,55	2 482 859,39
Laskennalliset verovelat	22 706,60	20 488,60
Lyhytaikainen vieras pääoma	4 600 076,56	4 854 939,54
Vieras pääoma	6 259 431,18	6 729 860,67
VASTATTAVAA	39 264 658,40	36 873 637,07

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvät vastaavat
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa poistosuunnitelma.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoituksissa ovat osakkeet sekä muut sijoitusluonteiset erät ovat merkitty taseeseen hankintamenoon. Suoranaisesti kunnan toimialaan kuulumattomat osakkeet ja osuudet ovat Vaihtuvissa vastaavissa kohdalla Rahoitusarvopaperit.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa.
Rahoitusarvopaperit on arvostettu alimman arvon mukaan.

Kertynyt poistoero

Poistoeroa purettiin vuonna 2024 tulokseen 332 504,55 euroa. Poistoeroa lisättiin 1 178 984,77 eur.

Pakolliset varaukset

Pakollisissa varauksissa oleviin purkuvarauksiin ei tehty muutoksia.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tilikarttaa ei ole muutettu, joten tilinpäätös on vertailukelpoinen edelliseen vuoteen nähden. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alussa, joten siltäkin osin tuloslaskelman erät ovat vertailukelpoisia.

Vesihuoltolain muutokset (22.8.2014/681) tulivat voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot. Kirjanpitolautakunta on antanut asiasta lausunnon 9.3.2015. Vesihuoltolaitos on v. 2016 alusta kirjanpidollisesti eriytetty kunnan kirjanpidossa.

Jaksotukset

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmassa suoriteperiaatteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Lomapalkkavelka on laskettu henkilöittäin, lomarahan osuus on laskettu käyttäen joulukuun palkkaa ja henkilösivukuluja. Lomapalkkavelka on laskettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 103/24.1.2012 antaman ohjeen mukaan. Lainojen korot on jaksotettu, vähäisiä maksuliikennetilien korkoja ja pankkipalvelumaksuja ei ole jaksotettu. Suurten vakuutuserien laskutus kulkee kalenterivuositain.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konsernitilinpäätös muodostuu konsernituloslaskelmasta, konsernitaseesta ja rahoituslaskelmasta sekä konsernin liitetiedoista, jotka ovat esitetty samassa kunnan liitetietojen kanssa. Liitetiedot on yhdistelty saatavissa olevin tiedoin.

Kuntayhtymät

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymien taseista ja tuloslaskelmasta on yhdistelty kunnan peruspääomasijoituksia vastaavat osuudet kunnan taseeseen rivi riviltä. Kuntayhtymien peruspääomasta on eliminoitu kunnan kuntayhtymäosuuksia vastaavat osuudet. Kunnan ja kuntayhtymien sekä konsernijäsenten keskinäinen liikevaihto sekä velat ja saatavat on eliminoitu omistussuhteen suhteessa. Kahden konsernijäsenen väliset sisäiset erät on vähennetty pienemmän jäsenosuuden mukaisessa suhteessa. Eliminoitavat tiedot on osin saatu vaillinaisena tai vastapuolten summat eroavat toisistaan. Eliminointi on tehty joko pienemmän summan mukaan tai varmimmalta tuntuvan ilmoituksen mukaan. Liitetietoja ei kaikilta osin pysty tekemään täydellisesti vaillinaisten tietojen takia.

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiöiden taseet ja tuloslaskelmat on siirretty rivi riviltä kunnan taseeseen. Tyttärien osakepääomasta on eliminoitu kunnan omistuksen mukainen osuus. Tyttärien omien pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen ja kunnan suunnitelman mukaisten poistojen poistovaje on oikaistu Rakennusten ja yli/alijäämätileillä. Vähemmistöosuus on kirjattu, mikäli tyttären Oma pääoma jää positiiviseksi poistoerokirjauksen jälkeen. Tyttärien ja kunnan sekä konsernijäsenten väliset liikevaihdot sekä saatavat ja velat on eliminoitu, myös kiinteistöverot on eliminoitu. Olavin toimintakeskuksen rooli erillisenä verotuksellisenä yhtymänä lakkasi tilikauden aikana, kun kunta osti Tainionvirran seurakunnan osuuden kiinteistöstä. Liitetietoja ei kaikilta osin pysty tekemään täydellisesti vaillinaisten tietojen takia.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöiden Kiinteistö Oy Sysmän Työsuhdetalon eikä Kiinteistö Oy Sysmän Palvelutalon tilinpäätöksiä ole yhdistelty.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen nähden. Edellisvuoden lukuja on jonkin verran jouduttu korjaamaan, kun huomattiin joidenkin tytäryhtiöiden lukujen muuttuneen sen jälkeen, kun tilinpäätösajot oli toimitettu kuntaan.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	827 603,74	606 869,87	827 603,74	608 869,87
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	87 213,51	85 089,60	87 213,51	85 089,60
Opetus- ja kulttuuripalvelut	228 449,29	206 340,98	204 711,19	192 205,02
Muut palvelut	16 544 043,33	15 930 247,22	16 382 879,31	15 786 139,43
Toimintatuotot yhteensä	17 687 309,87	16 828 547,67	17 502 407,75	16 672 303,92

Verotulojen erittely		
	2024	2023
Kunnan tulovero	3 920 736	3 977 628
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 065 255	1 324 996
Kiinteistövero	2 487 806	2 186 496
Verotulot yhteensä	7 473 796	7 489 120

Valtionosuuksien erittely		
	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	2 487 240	2 644 737
Verotuloihin perustuva valtionosuustasaus	756 296	1 347 678
Verotulojen menetysten korvaus	802 150	0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-261 487	-412 507
Valtionosuudet yhteensä	3 784 199	3 579 908

Palvelujen ostot		
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	1 142 125,99	2 073 828,24
Muiden palvelujen ostot	5 343 534,77	3 809 772,23
Palvelujen ostot yhteensä	6 485 660,76	5 883 600,47

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määräämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

1.1.2008 otettiin voimaan valtuuston hyväksymä osittain uusittu poistosuunnitelma. Aikaisempi poistosuunnitelma oli hyväksytty 16.12.1996 vuodelle 1997, jolloin hallinnollisesta kirjanpidosta siirryttiin soveltuvien osin kirjanpitolaisten mukaiseen kirjanpitoon. Tuolloin kunnan käyttöomaisuus piti uudelleen arvostaa kirjanpitoon. Lyhyet poistoajat sekä alussa voimakas ja sitten hidastuva poistotapa olivat tarkoituksenmukaiset. Poistosuunnitelma on ollut nopeatahtinen. Käyttöaikojen uudelleen tarkastelun yhteydessä muutettiin hallinto- ja laitosrakennusten poisto-aika 30 v:stä 40 v:een. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden meno-jäännöspoistomenetelmä vaihdettiin tasapoistomenetelmään maksimi-poistoajoin. Siten alussa suuri ja loppua kohden hidastuva poistojen jaksoitus muutettiin loppukäyttöajalle tasaisesti jaksoittuvaksi. Lisäksi tehtiin joidenkin yksittäisten kohteiden poisto-aikojen pidentämisä, koska tehdyt korjaukset jatkoivat rakennuksen käyttöikä. Samalla päätöksellä nostettiin pysyvien vastaavien pienhankintaraja 8 409 eurosta 10 000 euroon.

Sysmän kunta irtaantui Salpakierro Oy:stä ja hoitaa jätehuoltoa omana toimintanaan. Laskusta varten kunta sai Salpakierrosta asiakasrekisterin, joka sisälsi vanhentuneita ja virheellisiä tietoja. Jätehuollon laskutus yhteensovitettiin kunnan kirjanpito-ohjelman kanssa. Rekisterin läpikäyminen ja tietojen korjaaminen on ollut työlästä. Laskutus on saatu melko hyvin ajan tasalle vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 lukuihin sisältyy jonkin verran vuodelta 2023 laskuttamatta jääneitä tuloja.

Tili	Kalustoryhmä	Sumu tasapoisto KK (%/v)
1 Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet		
100 AINEETTOMAT OIKEUDET		
1000	TIETOKONEOHJELMAT	
	10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36 (33,3%/v)
1001	VESIHUOLTOLAITOS/TIETOKONEOHJ	
	10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V	36 (33,3%/v)
105 MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT		
1009	MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT	
	10 MUUT PITKÄVAIKUTT. 5 V	60 (20,0%/v)
110 MAA- JA VESIALUEET		
1010	LIITTYMISMAKSUT	9 Ei poistoa
	12 OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT	
	13 KOULUJEN LIITTYMÄT	
	14 AIROLAN LIITTYMÄT	
	15 LEIRINTÄALUEEN LIITTYMÄT	
	16 TEOLLISUUSTILOJEN LIITTYMÄT	
	17 KATUVALOJEN LIITTYMÄT	
	18 SUOPELTO-ILOLA LIITTYMÄT	
	19 OTAMONPORTIN LIITTYMÄT	
	20 Kk:n sataman liittymät	
	21 Pinx liittymät	
1011	VESIHUOLTOL. LIITTYMISMAKSUT	9 Ei poistoa
	20 VESIHUOLLON LIITTYMÄT*	
	21 JÄTEVESIHUOLLON LIITTYMÄT*	
1012	(SIS.) LIITTYMISMAKSUT	9 Ei poistoa
	10 TEATTERITALON LIITTYMÄT	
	12 OTAMON TYÖKESKUKSEN LIITTYMÄT	
1101	MAA-ALUEET	9 Ei poistoa
1102	VESIHUOLTOLAIT. MAA-ALUEET	9 Ei poistoa
112 RAKENNUKSET		
1110	ASUINRAKENNUKSET	
	10 ASUINRAKENNUKSET 30 V	360 (3,3%/v)
1115	HALLINTO-JA LAITOSRAKENN.	
	10 HALLINTO/LAITOSRAK.10 V	120 (10,0%/v)
	20 HALLINTO/LAITOSRAK. 20 V	240 (5,0%/v)
	30 HALLINTO/LAITOSRAK. 30 V	360 (3,3%/v)
	40 HALLINTO/LAITOSRAK. 40 V	480 (2,5%/v)
	50 HALLINTO/LAITOSRAK. 50 V	600 (2,0%/v)
1120	TEHDAS- JA TUOTANTORAK.	
	10 TEHDAS/TUOTANTORAK. 10 V	120 (10,0%/v)
	11 TEHDAS/TUOTANTORAK. 15 V	180 (6,7%/v)
	12 TEHDAS/TUOTANTORAK. 20 V	240 (5,0%/v)
1121	VESIHUOLTOLAITOKSEN	
	21 VH TEHDAS/TUOTANTORAK.20 V	240 (5,0%/v)
1125	MUUT RAKENNUKSET	
	10 MUUT RAKENNUKSET 10 V	120 (10,0%/v)

	11	MUUT RAKENNUKSET 15 V	180 (6,7%/v)
	12	MUUT RAKENNUKSET 20 V	240 (5,0%/v)
	13	MUUT RAKENNUKSET 30 V	360 (3,3%/v)
114 KIINTEÄT RAKENT. JA LAITT.			
1130	MAA- JA VESIRAKENTEET		
	10	RAKENNUSKAAVATIED	240 (5,0%/v)
	11	MUUT TIET	240 (5,0%/v)
	13	TORIT	240 (5,0%/v)
	14	PUISTOT	240 (5,0%/v)
	15	PIHA-ALUEET	360 (3,3%/v)
	16	LAITURIT/SATAMAT	360 (3,3%/v)
	17	UIMALAT	360 (3,3%/v)
	18	URHEILUKENTÄT	360 (3,3%/v)
	19	LEIKKIKENTÄT	360 (3,3%/v)
	20	KUNTOPOLUT	360 (3,3%/v)
	21	LEIRINTÄALUE	360 (3,3%/v)
	22	KAATOPAIKKA	360 (3,3%/v)
1140	JOHTOVERKOSTOT/-LAITTEET		
	11	KAUKOLÄMPÖVERKOSTO	360 (3,3%/v)
	14	KATUVALAISTUS	240 (5,0%/v)
	16	ALUEVESIHUOLTOVERKKO	480 (2,5%/v)
1141	VESIHUOLTOLAIT. JOHTOVERKOSTO JA -LAITTE		
	10	VESIJOHTOVERKOSTO*	480 (2,5%/v)
	11	VIEMÄRIJOHTOVERKOSTO*	480 (2,5%/v)
	12	SADEVESILINJAT	480 (2,5%/v)
1150	MUUT KIINTEÄT RAKENT. JA LA		
	12	LÄMPÖLAITOKSEN LAITTEET	240 (5,0%/v)
	15	MUUT KIINTEÄT KONEET, LAITTEET, RAKENTEET	180 (6,7%/v)
1151	VESIHUOLTOLAIT. MUUT KIINTEÄT RAKENT. JA		
	10	VESILAITOKSEN LAITTEET *	240 (5,0%/v)
	11	VIEMÄRILAITOKS. LAITTEET *	240 (5,0%/v)
116 KONEET JA KALUSTO			
1160	KULJETUSVÄLINEET		
	10	AUTOT 5 V	60 (20,0%/v)
	15	AUTOT 10 V	120 (10,0%/v)
	30	VENEET 10 V	120 (10,0%/v)
1170	MUUT KONEET JA KALUSTO		
	10	LIKKUVAT TYÖKONEET 5 V	60 (20,0%/v)
	15	KONTTORI- JA TIETOL. 3 V	36 (33,3%/v)
	16	KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60 (20,0%/v)
	17	ATK-VERKOT 10 V	120 (10,0%/v)
	20	SAIRAALA-/TERV.LAITT.5 V	60 (20,0%/v)
	25	LAITOSKEITTIÖ YMS. KALUSTO 5 V	60 (20,0%/v)
	30	MUU KALUSTO 3 V	36 (33,3%/v)
	31	MUU KALUSTO 5 V	60 (20,0%/v)
1171	VESIH.LAITOKSEN MUUT KONEET JA KALUSTO		
	16	VHL/KONTTORI- JA TIETOL. 5 V	60 (20,0%/v)
	17	VHL/ATK-VERKOT 10 V*	120 (10,0%/v)
	30	VHL/MUU KALUSTO 3 V*	36 (33,3%/v)

117 MUUT AINEELLISET HYÖDYKK.**118 ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT**

1190 ENNAKKOMAKSUT 9 Ei poistoa

1195 KESKENERÄISET HANKINNAT 9 Ei poistoa

120 OSAKKEET JA OSUUDET

9 Ei poistoa

130 MUUT SAAMISET

1286 LIITTYMISMAKSUT 9 Ei poistoa

10 VESILIITTYMÄT

11 VIEMÄRILIITTYMÄT

12 SÄHKÖLIITTYMÄT

1287 VESIHUOLTOLAIT. LIITTYMISMAKSU 9 Ei poistoa

10 VESILIITTYMÄT

11 VIEMÄRILIITTYMÄT

12 SÄHKÖLIITTYM

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Kaatopaikan jälkihoitovaraus 1.1.	53 803	53 803	53 803	53 803
Lisäykset kaudella				
Vähennykset kaudella				
Kaatopaikan jälkihoitovaraus 31.12.	53 803	53 803	53 803	53 803
Säätiöittämisvaraus 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset kaudella				
Vähennykset kaudella				
Säätiöittämisvaraus 31.12.	0	0	0	0
Purkuvaraus 1.1.	319 318	319 318	319 318	319 318
Lisäykset kaudella				
Vähennykset kaudella				
Purkuvaraus 31.12.	319 318	319 318	319 318	319 318
Muut pakolliset varaukset 1.1.	28 735	28 976		
Lisäykset kaudella	0	0		
Vähennykset kaudella	-19 368	-241		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	9 367	28 735		

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	580	0	580	0
Rakennusten myyntivoitot	0	43 362	0	43 362
Muut myyntivoitot	775	1 048	0	0
Myyntivoitot yhteensä	1 355	44 410	580	43 362
Muut toimintakulut				
Kiinteistön myyntitappio	6 094	0	6 094	0
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	6 094	0	6 094	0

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Satunnaiset tuotot	0	0		
Satunnaiset tuotot yhteensä	0	0	0	0
Satunnaiset kulut				
	711	1 041	0	0
Satunnaiset kulut yhteensä	711	1 041	0	0

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2024	2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteis.		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	169 326,11	202 332,73
Peruspääomien korot kuntayhtymiltä		
Yhteensä	169 326,11	202 332,73

Erittely poistoeron muutoksista		
	2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-846 480,22	422 601,62
Suunnitelmapoistojen ja verotuspoistojen erotus (- tai +)		
Poistoeron muutokset yhteensä	-846 480,22	422 601,62

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	3 082	3 082		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku	0	0		
Arvo 31.12.	3 082	3 082		
Rakennukset (tehty ennen 1.1.1998)				
Arvo 1.1.	920	8 280		
Arvonkorotusten purku	-920	-7 360		
Arvo 31.12.	0	920		
Muut arvonkorotukset				
Arvo 1.1.	353	353		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku	0	0		
Arvo 31.12.	353	353		
Arvonkorotukset yhteensä	3 435	4 355		

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

25 265 544,07

Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa/vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	21 022,13	190 820,39	211 842,52	2 979 056,74	14 329 692,43	4 803 613,03	216 663,73	247 522,91	22 576 548,84
Tilikauden investoinnit +	52 182,04		52 182,04	39 692,47	2 419 623,57	1 783 904,02	82 617,99	2 132 072,03	6 457 910,08
Tilikauden rahoitusosuude -							-11 096,00	-240 391,06	-251 487,06
Tilikauden vähennykset -				-12 614,09	-685 762,51	0,00		-1 807 469,79	-2 505 846,39
Siirrot erien kesken									0,00
Tilikauden sumu-poistot -	-14 105,94	-49 329,96	-63 435,90		-682 090,41	-453 910,51	-76 169,14		-1 212 170,06
Poistot									0,00
Hankintameno 31.12.	59 098,23	141 490,43	200 588,66	3 006 135,12	15 381 463,08	6 133 606,54	212 016,58	331 734,09	25 064 955,41

Sijoitukset

2 646 304,17

Pysyvien vastaavien sijoitukset		Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 648 870,40	875 003,60	516 903,06	286 128,17	4 326 905,23				44 301,54	44 301,54
Tilikauden investoinnit +					0,00					0,00
Tilikauden rahoitusosuude -					0,00					0,00
Tilikauden vähennykset -	-1 724 902,60				-1 724 902,60					0,00
Siirrot erien kesken					0,00					0,00
Tilikauden sumu-poistot -					0,00					0,00
Sisäisen erän oikaisu					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	923 967,80	875 003,60	516 903,06	286 128,17	2 602 002,63				44 301,54	44 301,54

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan osuus-%	Konsernin osuus-%	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Oma po	Vieras po	Tilikauden voitto/tappio
Tytäryhteisöt						
KOy Sysmän Vuokratalo	Sysmä	100,00	100,00	997	1 225	102
Pinx Oy	Sysmä	100,00	100,00	2	0	0
As Oy Sysmän Päijätaho	Sysmä	100,00	100,00	209	8	27
As Oy Sysmän Peltotie 1	Sysmä	100,00	100,00	54	4	0
As Oy Sysmän Ulpukankulma	Sysmä	100,00	100,00	136	2	0
Kuntayhtymät						
Koulutuskeskus Salpaus ky	Lahti	1,84	1,84	1 887	150	103
Päijät-Hämeen liitto	Lahti	1,77	1,77	27	10	2
Osakkuusyhteisöt						
Koy Sysmän Työsuhtetalo	Sysmä	35,7	35,7	337	2	-1
Koy Sysmän Palvelutalo	Sysmä	46,8	46,8	1 052	12	-16
			Yhteensä	4 701	1 413	217

Saamisten erittely				
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		15 323,70		11 098,11
Lainasaamiset	30 000,00	0,00	30 000,00	0,00
Muut saamiset				0,00
Siirtosaamiset		0,00		827,00
Yhteensä	30 000,00	15 323,70	30 000,00	11 925,11
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		0,00		0,00
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		0,00		
Lainasaamiset	0,00		0,00	0,00
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	0,00		0,00	
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	30 000,00	15 323,70	30 000,00	11 925,11

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kuntayhtymien maksuos.palautukset	0,00	0,00		0,00
Kuntarahoituksen korko, kuntatodistus		0,00		0,00
Tulojäämät				
Projektien saamiset	5 172,64	3 793,73		0,00
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	139 695,96	114 807,20	136 554,37	111 771,88
VM avustus	399 500,00	0,00	399 500,00	
Työttömyysvakuutusmaksurahasto	411,29	375,76	0,00	
Vos-palautus	63 355,00	0,00	63 355,00	
Tapaturmavakuutussaaminen	0,00	38 153,56	0,00	38 153,56
Mela lomituksen palautus	0,00	233 123,53	0,00	233 123,53
Muut tulojäämät	34 015,04	23 185,70	33 847,34	20 802,30
Muut menoennakot	1 830,34	0,00	0,00	0,00
Tulojäämät yhteensä	643 980,27	413 439,48	633 256,71	403 851,27
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	643 980,27	413 439,48	633 256,71	403 851,27

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	11 377 660	11 377 660	11 377 660	11 377 660
Lisäykset tilikaudella	0	0		
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	11 377 660	11 377 660	11 377 660	11 377 660
Arvonkorotusrahasto 1.1.	4 362	11 734		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-922	-7 372		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	3 440	4 362		
Muut omat rahastot 1.1.	307 279	220 609		
Lisäykset tilikaudella	0	86 670		
Vähennykset tilikaudella	0	0		
Muut omat rahastot 31.12.	307 279	307 279		
Edell.tilikausien yli/alijäämä 1.1.	15 140 703	15 140 703	6 676 094	6 182 125
Lisäykset tilikaudella	2 170 195	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Edell.tilikausien yli/alijäämä 31.12.	17 310 898	15 140 703	6 676 094	6 182 125
Tilikauden yli/alijäämä	2 982 756	1 524 096	2 084 321	493 969
Oma pääoma yhteensä	31 982 032	28 354 100	20 138 075	18 053 754

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2024 tai sen jälkeen		
	2024	2023
Lainat vakuutus ja rah.laitoksilta		
Lainat julkisyhteisöiltä	28 964,88	37 583,70
Pitkäaikaiset velat yhteensä	28 964,88	37 583,70

Joukkovelkakirjalainat		
	2024	2023
Joukkovelkakirjalainat, lyhyt aikainen	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00

Vieras pääoma				
	2024		2023	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat			0	
Muut velat	0		0	0
Siirtovelat				
Yhteensä	0	0	0	0
Velat kuntayhtymille, joissa on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		667	0	0
Muut velat				
Siirtovelat	0			
Yhteensä	0	667	0	0
Velat osakkuusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
Yhteensä	0	0	0	
Vieras pääoma yhteensä	0	667	0	0

Liittymismaksut ja muut velat				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut velat				
Liittymismaksut	714 168,38	695 985,42	714 117,42	716 110,14
Muut velat	333 738,18	285 351,42	332 378,37	266 167,67
Muut velat yhteensä	1 047 906,56	981 336,84	1 046 495,79	982 277,81

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 209 088	2 335 865	2 132 510	2 200 442
Korkojaksotukset	177	215	177	215
Siirtovelat valtiolle	0	33 363	0	1 708
Muut menojäämät	238 333	293 064	214 738	266 028
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 447 598	2 662 507	2 347 425	2 468 393

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut pakolliset varaukset	382 502	382 502	373 121	373 121

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 374,40	2 374,40	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	672 735,00	672 735,00	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,00	0,00	0,00	0,00

Vastuusitoumukset				
	2024	2023	2024	2023
	Konserni		Kunta	
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen vastuupääoma	1 540 610	1 540 610	1 540 610	1 540 610
Jäljellä olevan vastuupääoma	876 667	944 940	944 940	944 940
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	0	0
Jäljellä olevan vastuun määrä	0	0	0	0

Leasingvastuiden yhteismäärä				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut *)	21,65	77,63	0,00	0,00
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	21,83	55,98	0,00	0,00
Leasingvastuut yhteensä	104 042,05	65 191,87	68 692,07	19 586,44
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	38 168,36	25 377,58	20 182,24	5 034,56
Yhteensä	104 063,70	65 269,50	68 692,07	19 586,44

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
			2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			30 214 238	29 068 586
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.			0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12			32 423	23 139

Muut taloudelliset vastuut ja taseen ulkopuoliset järjestelyt				
	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Johdannaistuotteet				
Muut taloudelliset vastuut	0	0	0	0
Arvonlisäveron palautusvastuut	1 324 933	1 324 933	1 324 933	1 324 993

Muut vastuut

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) on tilinpäätöksessään tehnyt 20 milj. euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatoratkaisuun. PHHYKY on ilmoittanut Sys-
än kunnan laskennalliseksi osuudeksi 156 221 euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoja ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Työsopimustilain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kaupungin tai hyvinvointialueen välillä. Palkkasaa-tava ei ole erääntynyt ennen 1.1.2023. Henkilöstöä edustava keskusjärjestö käy neuvotteluja mahdolli-sesta ratkaisusta työnantajaa edustavan järjestön kanssa.

Mahdollisesta ratkaisuesityksen hyväksymisestä päättää hyvinvointialue 1.1.2023 tapahtuneen liikkeen-luovutuksen jälkeen. Kaupungin tulkinnan mukaan palkkasaa-tava tulee erääntymään vasta päätöksen ja maksusuunnitelman jälkeen. Näin ollen kaupungin tulkinnan mukaan PHHYKY ei ole vastuussa takautu-vasta palkkaharmonisaatiosta edellä mainitun lainsäädännön perusteella. Tällöin ei myöskään muodostu katettavaa alijäämää, josta omistajakunnat olisivat vastuussa. Sysmän kunta ei tällä perusteella ole sisäl-lyttänyt PHHYKY:n esittämää osuutta pakollisesta varauksesta tilinpäätöslaskelmiinsa.

4.5 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2024	2023
Hallinto-osasto	15	16
Lomituspalvelut	201	215
Sivistysosasto	44	41
Varhaiskasvatus	19	21
Tekninen osasto	9	11
Sosiaali- ja perusterveydenhuolto	0	0
Yhteensä	288	304

Henkilöstökulut		
	2024	2023
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	11 705 007,54	11 972 672,96
Henkilöstösiivoukset		
Eläkekulut	2 182 400,29	2 327 681,44
Muut henkilöstösiivoukset	718 970,87	902 355,81
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-311 824,36	-372 436,01
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	14 294 554,34	14 830 274,20
Henkilöstökuluja aktivoitu		
Henkilöstökulut yhteensä	14 294 554,34	14 830 274,20

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2024	2023
Keskusta	1 203,20	1 203,20
Perussuomalaiset	842,90	842,90
SDP	825,10	825,10
Kokoomus	1 098,40	1 098,40
Yhteensä	3 969,60	3 969,60

Tilintarkastajan palkkiot		
	2024	2023
Tilintarkastuspalkkiot	6 650,00	6 650,00
Hanketarkastukset ja lausunnot	750,00	
Muut palkkiot		
Yhteensä	7 400,00	6 650,00

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltotaseyksikön tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Vesihuoltolaitoksella ei ole omaa rahatiliä. Taseen ero tuloksen kirjaamisen jälkeen on rahavarojen muutos. Rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirran sekä rahoituksen rahavirran muutos eli rahavarojen muutos tulee olla sama. Ero kertoo vesihuoltolaitoksen saatava/velkasuhteen kunnalle. Ero kirjataan taseeseen velaksi/saatavaksi kunnalle, sen jälkeen vesihuollon tase on tasan. Myös rahoituslaskelma on tasan, koska ero siirtyy maksuvalmiuden muutoksen erään.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TUOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2024	1.1. - 31.12.2023
Liikevaihto		
Myyntituotot	539 963,63	472 130,88
Muut tuotot	3 024,57 542 988,20	1 449,15 473 580,03
Materiaali ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-145 563,49	-141 704,63
Palvelujen ostot	-132 153,21 -277 716,70	-128 388,99 -270 093,62
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-61 213,65	-46 173,80
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-11 429,91	-9 291,87
Muut henkilösivukulut	-740,24 -73 383,80	-1 840,73 -57 306,40
Poistot ja arvonalennukset		
Suunn.mukaiset poistot ja arvonalennukset	-124 527,43 -124 527,43	-120 630,15 -120 630,15
Liiketoiminnan muut kulut	-8 114,11	-26 447,89
Liikeyljäämä (-alijäämä)	59 246,16	-898,03
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus jäännöspääomasta	-15 991,16	75 176,87
Muut rahoituskulut	0,00 -15 991,16	0,00 75 176,87
Tilikauden ylijäämä+(alijäämä-)	43 255,00	74 278,84
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,27	-0,07
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	3,35	-0,07

Vesihuollon tuloslaskelman tunnusluvut**Sijoitetun pääoman tuotto, %**

$100 \times (\text{yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{muille maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$
Tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

$$\frac{100 \times 59\,246,16}{1\,387\,226,47} = 4,27 \%$$

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kantavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvistä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$= 100 \times (\text{yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{kunnalle maksetut korkokulut} + \text{korvaus peruspääomasta}) / (\text{oma pääoma} + \text{lainat kunnalta} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$
Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

$$\frac{100 \times 59\,246,16}{1\,769\,323,65} = 3,35 \%$$

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuottoprosentti ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko, koska sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämäerät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2024		2023	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyljäämä	183 773,59		119 732,12	
Satunnaiset erät				
Poistot ja arvonalentumiset	0,00		0,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-15 991,16		75 176,87	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	167 782,43	0,00	194 908,99
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-455 503,44	-455 503,44	-430 311,59	-430 311,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		-287 721,01		-235 402,60
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos	-34 433,15		-90 040,00	
Korottomien velkojen muutos	322 154,16	287 721,01	325 442,60	235 402,60
Rahoituksen rahavirta		287 721,01		235 402,60
Investointien tulorahoitus, %		36,83		45,29
Lainanhoitokate		0,00		0,00

Vesihuollon rahoituslaskelman tunnusluvut

Investoinnit

Investointien tulorahoitus, %

100x(yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä+poistot ja arvonalentumiset-tuloverot/
investointien omahankintameno

$$\frac{100 \times 167\,782,43 + 0,00}{455\,503,44} = 36,83 \%$$

Investointien tulorahoitus 5 -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella (ilman satunnaisia tuloja). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

(yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä+poistot ja arvonalentumiset+korkokulut-tulovero)/
(korkokulut+lainanlyhennykset)

$$\frac{(167\,782,43 + 0,00)}{(0,00 + 0,00)} = 0,00 \%$$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman hoitamiseen eli lyhennysten ja korkojen maksuun.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Jos se on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, myymään kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
A PYSYVÄT VASTAAVAT	2 577 068,57	2 246 092,56
I Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00
Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	2 535 741,48	2 204 765,47
Maa- ja vesialueet	59 464,41	37 083,69
Rakennukset	162 935,93	139 998,87
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 001 859,06	1 995 838,06
Koneet ja kalusto	6 736,12	8 338,76
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	304 745,96	23 506,09
III Sijoitukset	41 327,09	41 327,09
Muut saamiset	41 327,09	41 327,09
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	307 844,91	273 411,76
II Saamiset	307 844,91	273 411,76
Lyhytaikaiset saamiset	307 844,91	273 411,76
Myyntisaamiset	185 055,10	171 785,52
Muut saamiset	122 789,81	101 626,24
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 884 913,48	2 519 504,32
VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
A OMA PÄÄOMA	1 408 853,97	1 365 598,97
I Peruspääoma	100 000,00	100 000,00
IV Edellisten tilik.ylijäämä (alijäämä)	1 265 598,97	1 191 320,13
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	43 255,00	74 278,84
E. VIERAS PÄÄOMA	1 476 059,51	1 153 905,35
I Pitkäaikainen vieras pääoma	868 256,03	847 868,03
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	868 256,03	847 868,03
II Lyhytaikainen vieras pääoma	607 803,48	306 037,32
Ostovelat	601 203,62	296 437,43
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	6 599,86	9 599,89
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 884 913,48	2 519 504,32
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	48,8	54,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	271,8	244,4
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	1 309	1 266
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	382	362
Lainakanta 31.12., 1 000 €	7	10
Asukasmäärä	3 428	3 496

TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT
Vesihuollon taseen tunnusluvut

2024

Omavaraisuusaste % =

**100 x (oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/
(koko pääoma - saadut ennakot)**

$$\frac{100 \times (1\,408\,853,97 + 0,00)}{(2\,884\,913,48 - 0,00)} = 48,84 \%$$

Omavaraisuusasteella mitataan liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. (Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääristä 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kunta-taloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.)

(Käyttötulot=tilikauden liikevaihto+liiketoiminnan muut tuotot+kunnan tuet)

Suhteellinen velkaantuneisuus % =

100 x (vieras pääoma-saadut ennakot)/Käyttötulot

$$\frac{100 \times (1\,476\,059,51 - 0,00)}{542\,988,20} = 271,84 \%$$

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osuus liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet liikelaitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta 31.12. =

vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat)

Vieras po	1 476 059,51	
-Saadut ennakot	0,00	
-Ostovelat	601 203,62	
-Muut velat	868 256,03	
-Korottomat velat kunnalta	0,00	€/as
Lainakanta 31.12.	6 599,86 /	3 428 = 1,93

Kuvaa kunnan korollisen vieraan pääoman kokonaismäärää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

Edellisten tilikausien +ylijäämä (-alijäämä), €	1 265 598,97
Tilikauden +ylijäämä (-alijäämä), €	43 255,00
	1 308 853,97 / 3 428

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas 381,81

5.2 Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Kunnan laskennallisesti eriytetty laitos

1. YLEISTÄ

Tehtävä

Sysmän vesihuoltolaitos vastaa vesihuollon palvelujen järjestämisestä ja toimittamisesta toiminta-alueellaan. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue on vesihuoltolain §:n 4 kohdassa tarkoitettu maantieteellinen alue, jolla vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta sen mukaan kuin vesihuoltolaissa (119/2001, voimaan 1.3.2001) ja laissa vesihuoltolain muuttamisesta (681/2014, voimaan 1.9.2014) määrätään.

Toiminta-ajatus

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuluttajille mahdollisimman häiriöttömästi talousveden laatuvaatimukset ja – suositukset täyttävää talousvettä (talousvesiasetus 461/2000 ja asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun asetuksen muuttamisesta 442/2014) sekä jäteveden vastaanotto ja poisjohtaminen ympäristöhaitat minimoiden.

Toimielimet

Vesihuoltolaitosta johtaa ja valvoo toimintaympäristövaliokunta.

1.1. Vesihuoltolaitoksen tuleva kehitys ja tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus- sekä uudisrakentaminen toteutetaan vuosittain päivitettyä saneeraussuunnitelman mukaisesti. Sisäinen valvonta on toiminut hyvin, vaikka organisaatio on kevyt. Vesihuoltolaitos on toiminnallisesti selkeä kokonaisuus ja sen luonne hallittavissa hyvin. Kunnan omistuspohja ja laitoksen koko eivät vaadi lisäästä sisäiseen valvontaan. Riskienhallintaa varten on laadittu vesihuoltolaitokselle valvontatutkimusohjelma, jota päivitetään yhdessä valvontaviranomaisten kanssa. Vesihuollon varautumissuunnitelma on päivitetty 21.9.2022 yhteistyössä kunnan ja Rambollin kanssa.

2. ORGANISAATIO JA HENKILÖSTÖ

Vesihuoltolaitos toimii teknisen osaston tulosalueena. Tekninen johtaja vastaa vesihuollon vaatimasta hallinnosta n. 2 % työpanoksella. Operatiivinen organisaatio käsittää teknisen johtajan työpanoksesta n. 1,5 %, toimistosihteerin työpanoksesta n. 15 % kattaen laskutus- ja liittymäsovimusten valmistelutehtävät sekä 1 laitospöhen työpanoksen. Tekninen johtaja toimi tulosalueen esimiehenä ja vastaa laitoksen toiminnasta.

Laitospöhen toimenkuvaan sisältyvät seuraavat tehtävät:

- vedenottamoiden käyttö- ja kunnossapitotehtävät
- pumppaamoiden käyttö- ja kunnossapitotehtävät
- vesijohto-, jätevesiviemäri- ja sadevesiviemäriverkoston käyttö- ja kunnossapitotehtävät.

Vesijohdon liittöstyöt laitoksen verkostoon toiminta-alueilla sekä vesimittariasennukset on ulkoistettu. Asennusyrityksellä tulee olla voimassa oleva vesihygieniapassi.

Vesihuoltolaitoksen laskutuksesta ja asiakaspalvelusta vastaa toimistosihteeri.

Vesilaitoskohteiden ympärivuorokautinen päivystys on hoidettu kaukovalvonnan ja RTK-Palvelut Oy:n päivystysorganisaation avulla. Päivystysnumero työajan ulkopuolella 044 7134 555.

Sysmän Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue on kunnanvaltuustossa vahvistettu 19.12.2016 § 51. VHL 8 §:n 1 momentin nojalla kunta voi tarvittaessa muuttaa ja siten myös supistaa hyväksyttyä toiminta-aluetta. Toiminta-alueen muuttamisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin sen hyväksymisessä.

Toiminta-alueen kartta löytyy Sysmän kunnan verkkosivuilta osoitteesta:
<http://www.sysma.fi/kunnallistekniikka>

3. PUHDASVESILAITOS

3.1 Valvonta ja valvontatutkimusohjelma

Veden käyttämisestä taloustarkoituksiin sekä talousveden laadusta ja laadun valvonnasta säädetään terveydensuojelulaissa (763/1994), sen muutoksessa (441/2000) sekä terveydensuojeluasetuksessa (1280/1994). Em. lain 21 §:n nojalla Sosiaali- ja terveysministeriö on asetuksella (461/2000) antanut yleiset määräykset talousveden laatuvaatimuksista sekä tarvittavista tutkimuksista. Asetusta on muutettu ja sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta 442/2014 on tullut voimaan 1.9.2014. Valvira on laatinut mallipohjan valvontatutkimusohjelmaksi (3/2010), joka täyttää em. ministeriön asetuksen valvontatutkimuksia koskevat ohjeet.

Sysmän vesihuoltolaitoksen valvontatutkimusohjelma on laadittu vuosille 2020-2024. Tutkimusohjelman perusteena on se, että Otamon- ja Kuokanmäen vedenottamoilta johdetaan talousvettä kirkonkylän alueen käyttöön.

Ohjelmat tarkastetaan viiden vuoden välein ja muulloinkin, milloin sitä olosuhteiden muuttumisen vuoksi on pidettävä tarpeellisena. Valvontatutkimusohjelman laatimisen ja toteutuksen tavoitteena on turvata talousveden käyttäjille sellainen vesi, mistä ei voi olla vaaraa terveydelle. Valvontatutkimusohjelman hyväksyy osaltaan paikallinen terveysvalvontaviranomainen. Valvontatutkimusohjelman mukaiset näytteenotot suoritti Päijät-Hämeen Sosiaali- ja terveysyhtymän Terveysuojelun terveystarkastaja.

Verkostoveden näytteenottopisteinä toimivat valvontatutkimusohjelmassa määritellyt alueiden elintarvikehuoneistot. Näytteenottopisteitä vaihdellaan, jotta näytteet kuvastaisivat koko verkoston veden laatua. Näytteet tutkittiin pääsääntöisesti KCL Kymen laboratorioissa, erityismääritykset muissa laboratorioissa, millä on niihin oikeus.

Mikäli näytteissä on mikrobiologiset laatuvaatimukset ylittäviä arvoja, uusintanäytteet otetaan välittömästi. Uusintanäytteet otetaan samasta näytteenottokohdasta kuin varsinaiset näytteet.

Sysmän kunnan vedenottamoilta toimitettavan veden kokonaiskovuus:
Kuokanmäen vedenottamo 0,40 mmol/l = erittäin pehmeää
Otamon vedenottamo 0,57 mmol/l = pehmeää

**Mitä kovuuden lukuarvo
käytännössä tarkoittaa**

Kovuus	mmol/l	°dH
Erittäin pehmeää	0 - 0,55	0 - 3
Pehmeää	0,55 - 1,10	3 - 6
Keskikovaa	1,10 - 1,60	6 - 9
Kovahkoa	1,60 - 2,15	9 - 12
Kovaa	2,15 - 3,20	12 - 18
Erittäin kovaa	3,20+	18+

3.1.1 Veden laatu v. 2024

Valvontatutkimusohjelman mukaisia näytteenottoja tehtiin verkoston alueelta seuraavasti: Kirkonkylä: jatkuva näyte lähtevästä vedestä, 4 kpl. Lisäksi tutkittiin vedenottamoiden raakaveden laatua tarvittavilta osin sekä nitriittipitoisuus tutkitaan molemmilta laitoksilta lähtevästä vedestä ja verkostovedestä jaksottaisen seurannan yhteydessä.

Kunnan vesilaitoksen toimittaman talousveden tulee olla tasalaatuista, mikrobiologisesti sekä hajua ja makuominaisuuksiltaan moitteetonta ja täyttää talousvesiasetuksen 461/2000 laatuvaatimukset ja -suositukset. Aikaisempina vuosina veden laatu on täyttänyt laatuvaatimukset ja -suositukset. Veden laatu on viimeisten 10 vuoden aikana pysynyt samanlaisena.

Sysmän pohjavesialueiden suojelemiseksi on vuonna 2002 laadittu suojelusuunnitelma (Hartolan ja Sysmän pohjavesialueiden suojelusuunnitelma). Tuolloin selvitettiin eri tekijöiden vaikutusta pohjaveden laatuun. Suunnitelma on päivitetty 2013.

Vuonna 2021 päivitettiin Sysmän alueella sijaitsevia pohjavesialueiden luokituksia. Sysmässä on muutosten jälkeen kolme vedenhankintaa varten tärkeätä 1-luokan pohjavesialuetta ja kahdeksan vedenhankintakäyttöön soveltuvaa 2-luokan pohjavesialuetta.

Kooste vuoden 2024 verkostoveden viranomaisnäytteiden tuloksista

Analyysi	Parametri	K-Supermarket	K-Supermarket	Kirkon	Kunnantalo jatkuva	Kuokanmäen VO,	Kuokanmäen VO,	Kuokanmäen VO,
		Suviuuli	Suviuuli	huoltorakennus	valvonta	lähtevä vesi	lähtevä vesi	raakavesi
		Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi	Talousvesi	Raakavesi
		K-Supermarket	K-Supermarket	Kirkon	Kunnantalo	Kuokanmäen VO,	Kuokanmäen VO,	Kuokanmäen VO,
		Suviuuli	Suviuuli	huoltorakennus		lähtevä vesi	lähtevä vesi	raakavesi
Alkuaineet, suoramääritys, ICP-MS								
RZ0BG - Rauta (Fe) / RZF02	Rauta (Fe) - (µg/l)	<10	<10	11	<10	<10	<10	<10
RZ0BT - Mangaani (Mn) / RZF02	Manganeesi [Z] - (µg/l)	<1,0	<1,0	<1,0	<1	12	12	13
RZL22 - Kovuus (Ca + Mg)	Kokonaiskovuus - (mmol/l)							0,39
Mikrobiologiset analyysit								
ZMCEI - Kokonaispesäkeluku 22°C [$<1 - 3\,000$ pmy/ml]	Pesäkeluku 22°C (vilj. mikro-org.) - (pmy/ml)	<1	<1	<1	<1			6
ZMCVJ - E. coli [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA)	Escherichia coli - (pmy/100 ml)	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ZMCSV - Kolimuotoiset bakt [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA)	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (pmy/100 ml)	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ZMCWD - Clostridium perfringens [$<1 - 100$ pmy/100 ml]	Clostridium perfringens - (pmy/100 ml)	<1	<1	<1	<1			<1
ZMD4S - Enterokokit [$<1 - 100$ pmy/100 ml]	Enterokokit - (pmy/100 ml)	<1	<1	<1	<1			
Vesinäytteistä tehtävät tutkimukset								
RZB10 - pH, vesi	pH	7,4			6,9	7,2		7,1
RZB14 - Alkaliteetti mmol/l	Alkaliteetti - (mmol/l)							0,54
RZB18 - Happipitoisuus (Metrohm) mg/l	Liennut happi (O2) - (mg/l)					5,0		6,4
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)	220			200	180		
RZB61 - Väriluku (spektrofotometri) mg Pt/l	Väri - (mg Pt/l)	<2,0			<2,0	<2,0		
RZB64 - Hiilidioksidi, vapaa (manuaalinen titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO2), vapaa - (mg/l)							28
RZB72 - Hiilidioksidi, syövyttävä (manual. titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO2), syövyttävä - (mg/l)							25
RZC18 - Sameus NTU	Sameus - (NTU)	<0,20			<0,20	<0,20		
RZD88 - Haju, vesi	Haju	hajuton			hajuton			
RZD99 - Maku, vesi	Maku	virheetön			virheetön			
RZU45 - Ammonium, CFA, mg/l	Ammonium (NH4) - (mg/l)	<0,006			<0,006			
RZU54 - Nitriitti, CFA mg/l	Nitriitti (NO2) - (mg/l)							
Yleiset vedestä tehtävät tutkimukset								
RZB10 - pH, vesi	pH		7,7	7,5			7,5	
RZB14 - Alkaliteetti mmol/l	Alkaliteetti - (mmol/l)							
RZB18 - Happipitoisuus (Metrohm) mg/l	Liennut happi (O2) - (mg/l)						7,3	
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)		230	210			180	
RZB61 - Väriluku (spektrofotometri) mg Pt/l	Väri - (mg Pt/l)		<2,0	2,0			<2,0	
RZB64 - Hiilidioksidi, vapaa (manuaalinen titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO2), vapaa - (mg/l)							
RZB72 - Hiilidioksidi, syövyttävä (manual. titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO2), syövyttävä - (mg/l)							
RZC18 - Sameus NTU	Sameus - (NTU)		<0,20	<0,2			<0,2	
RZD88 - Haju, vesi	Haju		hajuton	hajuton				
RZD99 - Maku, vesi	Maku		virheetön	virheetön				
RZU45 - Ammonium, CFA, mg/l	Ammonium (NH4) - (mg/l)		<0,006	<0,006				
RZU54 - Nitriitti, CFA mg/l	Nitriitti (NO2) - (mg/l)						<0,0066	

Analyysi	Parametri	Kuokanmäen VO, raakavesi	Kuokanmäen VO, raakavesi	Osasto 1 (201,202,203..)	Osasto 1 (201,202,203..)	Otamon VO, lähtevä vesi	Otamon VO, raakavesi	verkostovesi leirintäalue
		Talousvesi	Talousvesi	Raakavesi	Talousvesi	Talousvesi	Raakavesi	Talousvesi
				Otamon VO, raakavesi	Otamon VO, lähtevä vesi	Otamon VO, lähtevä vesi	Otamon VO, raakavesi	Sysmän leirintäalue
Alkuaineet, suoramääritys, ICP-MS		Alkuaineet, suoramääritys, ICP-MS						
RZ08G - Rauta (Fe) / RZF02	Rauta (Fe) - (µg/l)	<10	<10	<10	<10	<10	<10	<10
RZ08T - Mangaani (Mn) / RZF02	Manganeesi [2] - (µg/l)	11	19	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0
RZL22 - Kovuus (Ca + Mg)	Kokonaiskovuus - (mmol/l)	0,32	0,46	0,54			0,56	
Mikrobiologiset analyysit		Mikrobiologiset analyysit						
ZMCEI - Kokonaispesäkeluku 22°C [$<1 - 3\ 000$ pmy/ml]	Pesäkeluku 22°C (vilj. mikro-org.) - (pmy/ml)	5	1	<1			<1	1
ZMCVJ - E. coli [$<1 -$ 100 pmy/100 ml] (CCA)	Escherichia coli - (pmy/100 ml)	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ZMVCVP - Kolimuotoiset bakt [$<1 - 100$ pmy/100 ml] (CCA)	Kolimuotoiset bakteerit 36°C - (pmy/100 ml)	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
ZMCWD - Clostridium perfringens [$<1 - 100$ pmy/100 ml]	Clostridium perfringens - (pmy/100 ml)					<1		<1
ZMD4S - Enterokokit [$<1 - 100$ pmy/100 ml]	Enterokokit - (pmy/100 ml)							<1
Vesinäytteistä tehtävät tutkimukset		Vesinäytteistä tehtävät tutkimukset						
RZB10 - pH, vesi	pH	10,1				7,1	7,0	
RZB14 - Alkaliteetti mmol/l	Alkaliteetti - (mmol/l)	1,9					0,91	
RZB18 - Happipitoisuus (Metrohm) mg/l	Liennut happi (O ₂) - (mg/l)	8,8				4,1	3,4	
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)					210		
RZB61 - Väriluku (spektrofotometri) mg Pt/l	Väri - (mg Pt/l)					<2,0		
RZB64 - Hiilidioksidi, vapaa (manuaalinen titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO ₂), vapaa - (mg/l)	<1					36	
RZB72 - Hiilidioksidi, syövyttävä (manual. titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO ₂), syövyttävä - (mg/l)	<1					32	
RZC18 - Sameus NTU	Sameus - (NTU)					<0,2		
RZD88 - Haju, vesi	Haju							
RZD99 - Maku, vesi	Maku							
RZU45 - Ammonium, CFA, mg/l	Ammonium (NH ₄) - (mg/l)							
RZU54 - Nitriitti, CFA mg/l	Nitriitti (NO ₂) - (mg/l)					<0,0066		
Yleiset vedestä tehtävät tutkimukset		Yleiset vedestä tehtävät tutkimukset						
RZB10 - pH, vesi	pH		6,7	6,3	7,4			7,0
RZB14 - Alkaliteetti mmol/l	Alkaliteetti - (mmol/l)		0,60	0,48				
RZB18 - Happipitoisuus (Metrohm) mg/l	Liennut happi (O ₂) - (mg/l)		5,5	5,6	3,3			
RZB59 - Sähkönjohtavuus 25 °C, µS/cm	Sähkönjohtavuus 25°C - (µS/cm)				250			200
RZB61 - Väriluku (spektrofotometri) mg Pt/l	Väri - (mg Pt/l)				2,6			<2,0
RZB64 - Hiilidioksidi, vapaa (manuaalinen titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO ₂), vapaa - (mg/l)		32	34				
RZB72 - Hiilidioksidi, syövyttävä (manual. titraus) mg/l	Hiilidioksidi (CO ₂), syövyttävä - (mg/l)		29	31				
RZC18 - Sameus NTU	Sameus - (NTU)				0,39			<0,2
RZD88 - Haju, vesi	Haju							hajuton
RZD99 - Maku, vesi	Maku							virheetön
RZU45 - Ammonium, CFA, mg/l	Ammonium (NH ₄) - (mg/l)							<0,006
RZU54 - Nitriitti, CFA mg/l	Nitriitti (NO ₂) - (mg/l)							

3.2 Veden hankinta

Vuoden 2024 aikana käytössä olivat Otamon ja Kuokanmäen vedenottamot.

3.2 Veden käsittely ja jakelu

Otamon vedenottamo on otettu käyttöön vuonna 1972.

Otamon vedenottamolla on kuilukaivo, josta vesi pumpataan kahdella uppopumpulla. Otamossa on mahdollista valmistaa myös tekopohjavettä suodattamalla Ala-Vehkajärven vettä harjun läpi.

Kuokanmäen vedenottamo on otettu käyttöön vuonna 2001.

Kuokanmäen vedenottamolla on kaksi siiviläputkikaivoa, joista toinen on poistettu käytöstä nousseen mangaanipitoisuuden vuoksi. Käytöstä poistettu kaivo huolletaan säännöllisesti ja on käyttöönotettavissa tarvittaessa.

Vedenottamoilla raakaveden pH-arvoa säädetään syöttämällä lipeää. Raakaveden pH Sysmässä on 6,3, joka nostetaan alkaloinnilla tavoitearvoon 8,5.

Alkalointiliuos valmistetaan manuaalisesti sekoittamalla 4 säkkiä (á 25 kg) natriumhydroksia säiliölliseen vettä. Otamossa ja Kuokanmäessä liuoksen väkevyydeksi tulee 10 %. Alkalointiliuoksen syöttö verkostoveteen on automatisoitu. Vuonna 2023 lipeänsyöttöä toteutui Otamon pumpaamolla 4 400 kg ja Kuokanmäen pumpaamolla 900 kg.

Lähtevä vesi desinfioidaan UV-laitteilla. Myös vesitornille on asennettu UV-laitteisto marraskuussa 2024.

Vettä toimitetaan seuraaville vesiosuuskunnille: Pohjois-Sysmän vesiosuuskunta, Etelä-Sysmän vesiosuuskunta ja Suopellon vesiosuuskunta.

Kahdesta vedenottamosta tulevat vedet sekoittuvat osin verkostossa, mutta niitä ei erikseen sekoiteta esim. säiliössä.

Vedenottamoilta pumpattiin vuoden 2024 aikana käyttövetä verkostoon yhteensä 241 754 m³, 662 m³/d

Kuokanmäen kahdesta siiviläputkikaivosta pumpattiin vuoden 2024 aikana verkostoon 53 276 m³, 146 m³/d (51 461 m³, 141 m³/d) ja Otamon kuilukaivosta 188 478 m³, 478 m³/d (153 481 m³, 420 m³/d).

Kuokanmäen vedenottamolla on Itä-Suomen vesioikeuden (ISVO) 12.10.1999 myöntämä lupa ottaa pohjavettä 1 000 m³ vuorokaudessa.

Otamon vedenottamolla on Itä-Suomen vesioikeuden (ISVO) 28.10.1983 myöntämä lupa ottaa pohjavettä 1 000 m³ vuorokaudessa. Pohjavesimittaukset on suoritettu 3-4 kertaa vuodessa mitaamalla vesipinnat kolmessa pohjavedenhavaintopisteessä.

Kuokanmäen ja Otamon vedenottamoilta pumpataan vettä n. 2 700 asukkaan tarpeisiin.

3.3 Verkosto

Käytössä olevan vesijohtoverkoston kokonaispituus oli vuoden 2024 lopussa n. 44,71 m. Kokonaispituudesta n. 89 % on muoviputkea ja loppuosa n. 11 % lähinnä valurauta- ja teräsputkea.

Kunnan jakeluverkostossa on käytössä kaksi paineenkorotusasemaa. Vähkyläntien paineenkorotusasema, joka ylläpitää Suurenkyläntien kiinteistöjen paineen ja samalla Pohjois-Sysmän vesiosuuskunnan verkostoa. Toinen paineenkorotusasema sijaitsee Päijätsalon vesijohtolinjan varrella ja ylläpitää Päijätsalon loma-asuntojen verkostopaineenpaineen.

3.4 Käyttöveden liittymis- ja käyttömaksut v. 2024

Liittymismaksun yksikköhinta oli laitoksen toiminta-alueella 2,00 €/m². Liittymismaksu oikeuttaa liittymään laitoksen verkostoon laitoksen määräämässä liittymiskohdassa. Tonttijohdon rakentaminen ei sisällä liittymismaksuun.

Liittymismaksu on liitettävästä kiinteistöstä suoritettava kertamaksu, se ei sisällä arvonlisäveroa. Tonttijohdon ja näihin liittyvien varusteiden rakentamisesta aiheutuvat kustannukset maksaa liittyjä.

Liittymismaksu (L) määräytyy kiinteistön käyttötarkoituksen ja laajuuden perusteella.

Liittymismaksu on vähintään 500 €.

$$L = k \times A \times YL$$

L = Liittymismaksu

k = kiinteistötyypin mukainen kerroin

A = rakennusluvan mukainen kerrosala (kem²)

YL = liittymismaksun yksikköhinta (€/kem²)

YL = liittymismaksun yksikköhinta on 2,00 €/kem²

k = kiinteistötyypin mukainen kerroin

Omakotitalot, paritalot ja vapaa-ajan rakennukset 6

Rivitalot 4

Asuinkerrostalot 3

Asuinliiketalot 3

Liikerakennukset 3

Teollisuusrakennukset 3

Julkiset rakennukset 3

Maatalouden tuotantorakennukset 3

Käyttömaksun yksikköhinta Sysmän kunnan vesihuoltolaitoksen asiakkailta (vahvistettu 15.11.2023 / Toimintaympäristövaliokunta, 18.12.2023 kunnanvaltuusto):

	€ / m3 (alv 0 %)	€ / m3 (alv 25,5 %)
käyttövesi	1,60	2,01

Käyttömaksun yksikköhinta vesiosuuskunnille on 1.1.2024 alkaen

	€ / m3 (alv 0 %)	€ / m3 (alv 25,5 %)
käyttövesi	1,12	1,41

Laskutuksessa olevien asiakkaiden määrä oli v. 2024 lopussa 827 (sisältää sisäiset) kpl ja laskutettu vesimäärä 142 871 m3.

Liittymissopimuksia veteen tehtiin 6 kpl.

4. VIEMÄRILAITOS

4.1 Jäteveden käsittely

Sysmän jätevedenpuhdistamo on aloittanut toimintansa 1972. Puhdistamo sijaitsee Sysmän asemakaava-alueella kiinteistöllä Lokala (kiinteistötunnus 781-417-1-230) kaavamerkinnän (ET) yhdyskuntateknisen huollon alueella, osoitteessa Ohrasaarentie 3, 19700 Sysmä.

Sysmän puhdistamolla käsitellään Sysmän kirkonkylän keskustaajaman jätevesien lisäksi Päijätsalon, Mikkolanmäen, Virtaa- Kymäri ja Pohjois-Sysmän vesiosuuskunnan sekä Suopellon vesiosuuskunnan jätevedet. Puhdistamon viemäröintialueella ei ole yhdyskuntajätevedestä laadullisesti poikkeavaa jätevettä tuottavia laitoksia, joten jätevedet ovat pääasiassa asumisjätevesiä. Lisäksi laitoksella vastaanotetaan sako- ja umpikaivolietettä. Sako ja umpikaivolietettä otettiin vastaan 5 280 m3 (5 114). Puhdistettu vesimäärä oli 258 996 m3, kuivattu liete 442 t, polymeeri 725 kg, sähkön kulutus 155 247 kWh.

4.2 Jäteveden johtaminen - verkosto

Jätevesiviemäriverkoston kokonaispituus oli vuoden 2024 lopussa n. 37,45 km. Muoviviemärin osuus 32,76 km ja betoniviemärin osuus 4,69 km.

Etelä-Suomen Aluehallintoviraston päätös Sysmän jätevedenpuhdistamon ympäristölupa on annettu 22.7.2016 Päätöksen numero 144/2016/2 Dnro ESAVI/11429/2014. Lupa löytyy AVI:n verkkosivuilta Lupa- Tietopalvelu osoitteesta: <https://tietopalvelu.ahp.fi/Lupa/>

4.3 Jäteveden johtaminen - pumppaamot

Jätevedenpumppaamojen määrä 31.12.2024:

- Taajama 5 kpl
- Päijätsalo-puhdistamo 7 kpl
- Mikkolanmäki-Kymäri-Rantakylä-puhdistamo 11 kpl
- Rankoo-puhdistamo 4 kpl
- yhteensä 27 kpl

4.4 Liittymis- ja käyttömaksut v. 2024

Liittymismaksun yksikköhinta oli laitoksen toiminta-alueella 2,00 €/m2.

Liittymismaksun määräytymiseen perusteet ovat samat kuin käyttöveden osalta sekä toiminta-alueella liittyvien että toiminta-alueen ulkopuolella liittyvien osalta.

Käyttömaksun yksikköhinta Sysmän kunnan vesihuoltolaitoksen asiakkailta (vahvistettu 1.11.2023 / Toimintaympäristövaliokunta, 18.12.2023 kunnanvaltuusto):

	€ / m3 (alv 0 %)	€ / m3 (alv 25,5 %)
viemäri	2,22	2,79

Käyttömaksun yksikköhinta vesiosuuskunnille on 1.7.2021 alkaen

	€ / m3 (alv 0 %)	€ / m3 (alv 25,5 %)
käyttövesi	1,44	1,81

Laskutus suoritettiin saman periaatteen mukaisesti kuin käyttöveden osalta. Laskutettavan jäteveden määrä määräytyy vesimittarilla mitatun käyttöveden kulutuksen perusteella. Vuonna 2024 laskutettu jätevesimäärä oli 91 830 m3.

Liittymissopimuksia viemäriin tehtiin 8 kpl.

5.3 Vesihuoltolaitoksen liitetiedot

Liiteaineistoa ei ole koottu täydellisenä. Koska kyseessä on vain vesihuoltolaitos, laskelmat suoraan jo kertovat sisällön.

1-5)

Kunnan vesihuoltolaitos, tilinpäätöksen arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa poistosuunnitelma.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoituksissa olevat osakkeet sekä muut sijoitusluonteiset erät ovat merkitty taseeseen hankintamenoa. Tase-erässä on kunnan maksamat palautuskelpoiset liittymismaksut.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta ei ole.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa.

Vesihuoltolaitoksella ei ole omaa rahatiliä. Kirjanpito on järjestetty siten, että vesihuoltolaitos käyttää kunnan yleistä rahatiliä.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Vesihuoltolain muutokset (22.8.2014/681) tulivat voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma sekä liitetiedot. Kirjanpitolautakunta on antanut asiasta lausunnon 9.3.2015. Vesihuoltolaitos on v. 2016 alusta kirjanpidollisesti eriytetty kunnan kirjanpidossa.

Päivitetty yleisohje kunnan ja kuntayhtymän eriytetyn liiketoiminnan kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä julkaistiin vuoden 2017 aikana.

Avaava tase on perustettu 1.1.2016 (Kvalt 6.6.2016 § 117), joten vertailu edelliseen vuoteen on jo olemassa. Tilikartta on yhteinen kunnan tilikartan kanssa. Omaisuus ja joitakin saatava ja velkatilejä on yksilöity vesihuoltolaitokselle perintönä laskennallisesta eriyttämisestä.

Vesihuoltolaitoksen kirjanpito tehdään muun kunnan kirjanpidon yhteydessä. Eriyttäminen perustuu kustannuspaikkatunnisteeseen. Vesihuoltolaitokselle on avattu omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosan kustannuspaikat. Omaa rahatiliä ei ole. Kun vesihuoltolaitoksen tuloslaskelman tulos kirjataan vesihuoltolaitoksen taseeseen, on taseen ero rahatilin muutos, joka on yhtä kuin rahoituslaskelman rahavarojen muutos.

Jaksotukset

Vesihuoltolaitokselle kohdistetaan suoraan toimistosihteerin (15 %), laitospäällikön (90 %) sekä teknisen isännöitsijän (30 %) palkkakuluja sivukuluineen, muut palkkakustannukset kohdistuvat sisäisen laskutuksen tai vyörytyksen kautta. Lomapalkkajaksotusta ei ole tehty erikseen. Vakuutuserien laskutus kulkee kalenterivuositain.

11) **Vesihuolto** **POISTOSUUNNITELMA 1.1.-31.12.2024**

Taseryhmä

Tili Kalustoryhmä

Sumu tasapoisto

KK (%/v)

**1 Pysyvien vastaavien aineettomat
ja aineelliset hyödykkeet**

100 AINEETTOMAT OIKEUDET

1001 VESIHUOLTOLAITOS/TIETOKONEOHJ
10 TIETOKONEOHJELMAT 3 V 36 (33,3%/v)

105 MUUT PITKÄVAIKUTT.MENOT

110 MAA- JA VESIALUEET

1011 VESIHUOLTOL. LIITTYMISMAKSUT 9 Ei poistoa
20 VESIHUOLLON LIITTYMÄT*
21 JÄTEVESIHUOLLON LIITTYMÄT*

1102 VESIHUOLTOLAIT. MAA-ALUEET 9 Ei poistoa

112 RAKENNUKSET

1121 VESIHUOLTOLAITOKSEN
21 VH TEHDAS/TUOTANTORAK.20 V 240 (5,0%/v)

114 KIIINTEÄT RAKENT.JA LAITT.

1141 VESIHUOLTOLAIT.JOHTOVERKOSTO
JA -LAITTE
10 VESIJOHTOVERKOSTO* 480 (2,5%/v)
11 VIEMÄRIJOHTOVERKOSTO* 480 (2,5%/v)

1151 VESIHUOLTOLAIT. MUUT KIIINTEÄT
RAKENT. JA
10 VESILAITOKSEN LAITTEET * 240 (5,0%/v)
11 VIEMÄRILAITOKS. LAITTEET * 240 (5,0%/v)

116 KONEET JA KALUSTO

1171 VESIH.LAITOKSEN MUUT KONEET JA
KALUSTO
16 VHL/KONTTORI- JA TIETOL. 5 V 60 (20,0%/v)
17 VHL/ATK-VERKOT 10 V* 120 (10,0%/v)
30 VHL/MUU KALUSTO 3 V* 36 (33,3%/v)

117 MUUT AINEELLISET HYÖDYKK.

118 ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT

1190 ENNAKKOMAKSUT 9 Ei poistoa
1195 KESKENERÄISET HANKINNAT 9 Ei poistoa

120 OSAKKEET JA OSUUDET 9 Ei poistoa

130 MUUT SAAMISET

1287

VESIHUOLTOLAIT. LIITTYMISMAKSU

9 Ei poistoa

10 VESILIITTYMÄT
 11 VIEMÄRILIITTYMÄT
 12 SÄHKÖLIITTYMÄ

Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa/vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	37 083,69	139 998,87	1 995 838,06	8 338,76	23 506,09	2 204 765,47
Tilikauden investoinnit +			0,00		35 202,95	393 608,38		377 698,68	806 510,01
Tilikauden rahoitusosuudet -			0,00						0,00
Tilikauden vähennykset -			0,00		0,00	0,00	0,00		0,00
Siirrot erien kesken			0,00					-373 387,29	-373 387,29
Tilikauden sumu-poistot -	0,00		0,00		-12 265,89	-110 658,90	-1 602,64		-124 527,43
Poistot			0,00						0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	37 083,69	162 935,93	2 278 787,54	6 736,12	27 817,48	2 513 360,76

Sijoitukset

41 327,09

Pysyvien vastaavien sijoitukset		Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-lainasaamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.					0,00				41 327,09	41 327,09
Tilikauden investoinnit +					0,00					0,00
Tilikauden rahoitusosuudet -					0,00					0,00
Tilikauden vähennykset -					0,00					0,00
Siirrot erien kesken					0,00					0,00
Tilikauden sumu-poistot -					0,00					0,00
Sisäisen erän oikaisu					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				41 327,09	41 327,09

5.4 Vesihuoltolaitoksen vaikutus kunnan talouteen

	Yhteensä koko kunta	Vesihuolto- laitos	Kunta ilman vesihuoltoa
TULOSLASKELMA 31.12.2024			
(sisältää sisäiset erät)			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot	14 136 004,77	539 963,63	13 596 041,14
Maksutuotot	1 530 672,85	0,00	1 530 672,85
Tuet ja avustukset	907 390,18	0,00	907 390,18
Muut toimintatuotot	928 339,95	3 024,57	925 315,38
Toimintatuotot	17 502 407,75	542 988,20	16 959 419,55
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-11 393 183,18	-61 213,65	-11 331 969,53
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-2 182 400,29	-11 429,91	-2 170 970,38
Muut henkilösivukulut	-718 970,87	-740,24	-718 230,63
Palvelujen ostot	-6 485 660,76	-132 153,21	-6 353 507,55
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 029 461,27	-145 563,49	-883 897,78
Avustukset	-2 603 317,57	0,00	-2 603 317,57
Muut toimintakulut	-540 980,56	-8 114,11	-532 866,45
Toimintakulut	-24 953 974,50	-359 214,61	-24 594 759,89
TOIMINTAKATE	-7 451 566,75	183 773,59	-7 635 340,34
Verotulot	7 473 796,47	0,00	7 473 796,47
Valtionosuudet	3 784 199,00	0,00	3 784 199,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	87 280,48	0,00	87 280,48
Muut rahoitustuotot	190 667,59	0,00	190 667,59
Korkokulut	-54 236,91	0,00	-54 236,91
Muut rahoituskulut	-12 307,00	-15 991,16	3 684,16
Rahoitustuotot ja -kulut	211 404,16	-15 991,16	227 395,32
VUOSIKATE	4 017 832,88	167 782,43	3 850 050,45
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunn.mukaiset poistot	-1 275 536,96	-124 527,43	-1 151 009,53
Arvonalentumiset	-61 494,52	0,00	-61 494,52
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	2 680 801,40	43 255,00	2 637 546,40
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-846 480,22	0,00	-846 480,22
Varausten lis.(-) tai väh.(+)	250 000,00	0,00	250 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 084 321,18	43 255,00	2 041 066,18

	Yhteensä koko kunta	Vesihuolto- laitos	Kunta ilman vesihuoltoa
RAHOITUSLASKELMA 31.12.2024			
(tämä vertailu kunnan rahoituslaskelman kaavalla)			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	4 017 832,88	183 773,59	3 834 059,29
Satunnaiset erät	0,00	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	6 093,62	-15 991,16	22 084,78
	4 023 926,50	167 782,43	3 856 144,07
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-2 976 352,41	-455 503,44	-2 520 848,97
Rah.osuudet investointimenoihin	228 334,50	0,00	228 334,50
Pysyvien vastaavien luov.tul	630 261,98	0,00	630 261,98
	-2 117 755,93	-455 503,44	-1 662 252,49
Toiminnan ja invest.rahavirta	1 906 170,57	-287 721,01	2 193 891,58
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset			
Pikääik.lainojen lisäys	0,00	0,00	0,00
Pikääik.lainojen vähennys	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 100 000,00	0,00	1 100 000,00
Lyhytaik. lainojen lyhennys	-1 108 184,05	0,00	-1 108 184,05
	-8 184,05	0,00	-8 184,05
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant.var.ja po:n muut	-8 873,92	0,00	-8 873,92
Saamisten muutos	8 552,23	-34 433,15	42 985,38
Korottomien velkojen muutos	-192 914,79	322 154,16	-515 068,95
	-193 236,48	287 721,01	-480 957,49
Rahoituksen rahavirta	-201 420,53	287 721,01	-489 141,54
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 704 750,04	0,00	1 704 750,04
Rahavarojen muutos	1 704 750,04	0,00	1 704 750,04

7. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ SÄILYTSAJOISTA

	Arkistointi
Talousarvio perusteluineen	Paperi
Tase ja tase-erittely	Paperi
Pääkirja	Paperi ja sähköisesti Economa Arkisto
Päiväkirja	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla
Reskontralistaukset	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla
- myynnit	
- ostot	
Palkkakortisto	Paperi
Talousarviolainakortisto	Paperi
- ottolainat	
Vuokrankantokortisto	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksilla

Tositelajit: Kaikki tositteet ovat sähköisessä arkistossa, mutta tosite/laskukuvat osassa vain sähköisesti palvelimella ja cd-varmistuksella, osassa paperilla

1	Pankkitositteet	Paperi ja sähköiset viennit
4	Palkkatositteet	Paperi ja sähköiset viennit
6	Ei käytössä	
10	Muistiotositteet	Paperi ja sähköiset viennit
11	Muistiotositteet/alv	Paperi ja sähköiset viennit
12	Luottotappiot	Paperi ja sähköiset viennit
21	Ostolaskut	Paperi ja sähköiset viennit
22	Ostolaskut, vesihuoltolaitos/WF	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksella
23	WF-ostolaskut	Sähköisesti, palvelimella ja cd-varmistuksella
24	Ostolaskut Approval	Paperi ja sähköiset viennit
29	Ostomaksut	Paperi ja sähköiset viennit
30	Myyntilaskut/Timmi	Paperi ja sähköiset laskut
31	Myyntilaskut/Plus	Paperi ja sähköiset laskut
32	Myyntilaskut/sos.Effica	Paperi ja sähköiset laskut
33	Hoivamaksut Kaisla	Paperi ja sähköiset laskut
34	Myyntilaskut Effica	Paperi ja sähköiset laskut
35	Myyntilaskut/lomitustoimi	Paperi ja sähköiset viennit
36	Myyntilaskut/vesihuolto	Paperi ja sähköiset viennit
37	Myyntilaskut rakennusv	Paperi ja sähköiset viennit
38	Vuokralaskut	Paperi ja sähköiset viennit
39	Myyntisuoritukset	Paperi ja sähköiset viennit
41	Vesilaskutus, sisäiset	Paperi ja sähköiset viennit
42	Myyntilaskutus kirjasto	Paperi ja sähköiset viennit
43	Myyntilaskut plus	Paperi ja sähköiset viennit
44	Jätelaskutus	Paperi ja sähköiset viennit
45	Sisäiset myyntilaskut	Paperi ja sähköiset viennit
54	Sisäiset ostolaskut App	Paperi ja sähköiset viennit
95	Sisäisen laskennan tulos	Paperi ja sähköiset viennit
97	Kirjanpidon tulos	Paperi ja sähköiset viennit
	Accuna konsernitositteet	Paperi ja sähköiset viennit

Säilytys

Tilinpäätöskirja ja toimintakertomus	Pysyvästi
Tilintarkastuskertomus	Pysyvästi

Pääkirja	13 v
Päiväkirja	13 v
Tositeaineisto	13 v
Tase-erittelyt ja liitetiedot	13 v

Soilan rahasto

Päiväkirja ja pääkirja	atk-tulosteina paperilla
Tiliotteet	
Tilinpäätöslaskelma	
Säilytys Sysmän kunnan arkistossa	

Sysmän kunnanviraston osoite: Valittulantie 5, 19700 Sysmä
www.sysma.fi
puh. 03 84310